

ZARZĄDZENIE NR 106/2023
BURMISTRZA NOWOGRODU BOBRZAŃSKIEGO

z dnia 31 lipca 2023 r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu
Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033**

Na podstawie art. 6 oraz art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28) zarządzam co następuje:

§ 1. 1. Przeprowadzić konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy Nowogród Bobrzański, podmiotami prowadzącymi lub zamierzającymi prowadzić na terenie Gminy Nowogród Bobrzański działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałymi zainteresowanymi osobami i podmiotami.

2. Przedmiotem konsultacji społecznych jest projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033, stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia.

3. Celem konsultacji jest poznanie stanowiska mieszkańców i podmiotów, o których mowa w ust. 1, w sprawie projektu Programu, a w szczególności poznania ich opinii i uwag.

§ 2. 1. Termin rozpoczęcia konsultacji ustala się na dzień 8 sierpnia 2023, a termin ich zakończenia na dzień 8 września 2023 r.

2. Zasięg konsultacji obejmuje teren całej Gminy Nowogród Bobrzański.

3. Konsultacje zostaną przeprowadzone w formie formularza uwag stanowiącego załącznik nr 2 do zarządzenia:

- 1) w postaci papierowej przesłanego na adres Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim, ul. Słowackiego 11, 66-010 Nowogród Bobrzański lub złożonej osobiście w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- 2) w postaci elektronicznej przesłanego za pomocą poczty elektronicznej na adres e-mailowy: a.zapotoczna@nowogrodbobrz.pl

4. Formularz uwag dostępny będzie:

- 1) jako załącznik do niniejszego zarządzenia;
- 2) na stronie internetowej Gminy Nowogród Bobrzański: <https://nowogrodbobrz.pl/> ;
- 3) na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.nowogrodbobrz.pl/> ;
- 4) w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie Bobrzańskim, ul. Słowackiego 11, 66-010 Nowogród Bobrzański: Biuro Obsługi Interesanta

5. Pozostałymi formami konsultacji społecznych będą:

- 1) ankieta on-line dostępna pod adresem: <https://forms.office.com/e/TN5VV2Q4uk> (wzór ankiety stanowi załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia);
- 2) spotkanie konsultacyjne w formie on-line, przeprowadzone za pośrednictwem platformy Microsoft Teams z podmiotami wymienionymi w § 1 pkt. 1 niniejszego zarządzenia:
  - a) spotkanie odbędzie w dniu 6 września 2023 roku o godz. 12:00,
  - b) aby wziąć udział w spotkaniu należy zarejestrować się do dnia 4 września 2023 roku klikając w link: <https://forms.office.com/e/VyuNm7XPGM> (wzór ankiety stanowi załącznik nr 4 do niniejszego zarządzenia);
  - c) na podanego podczas rejestracji maila zostanie przesłany właściwy link do spotkania konsultacyjnego.

6. Uwagi w formie formularza uwag i ankiety on-line można zgłaszać w terminie od dnia 8 sierpnia 2023 r. do dnia 8 września 2023 r.

7. Wyniki konsultacji zostaną opublikowane za pośrednictwem strony internetowej Gminy Nowogród Bobrzański, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na żądanie osób zainteresowanych, udostępnione w siedzibie Urzędu.

§ 3. Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji społecznych jest Burmistrz Nowogrodu Bobrzańskiego.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Burmistrz Nowogrodu
Bobrzańskiego

Paweł Mierzwiak

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI NA LATA 2023-2033

OPRACOWANIE:

Urząd Miejski w Nowogrodzie Bobrzańskim

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Autorzy opracowania:

Koordynator projektu:
mgr inż. Wojciech Wasylewicz

Skład zespołu:
mgr Irma Kuznetsova – kierownik zespołu
mgr inż. Iwona Nowacka
mgr inż. Karol Pacholak
mgr inż. Małgorzata Damińska

Szczególne podziękowania kierujemy również dla wszystkich osób – mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	6
DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI.....	9
SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	18
1.1. Wprowadzenie	18
1.2. Struktura przestrzenno-funkcjonalna.....	18
1.3. Przyczyny degradacji obszaru.....	26
1.3.1. Sfera społeczna	26
1.3.2. Sfera gospodarcza	34
1.3.3. Sfera środowiskowa	38
1.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	42
1.3.5. Sfera techniczna	51
1.4. Lokalne potencjały obszaru	55
1.5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	60
OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	62
CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ	64
OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM	66
OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	76
1.6. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	77
1.7. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	93
MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 96	
1.8. Kompleksowość programu.....	96
1.9. Koncentracja programu.....	96
1.10. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	97
1.10.1. Komplementarność przestrzenna	97
1.10.2. Komplementarność problemowa.....	98
1.10.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	100
1.10.4. Komplementarność międzyokresowa	101

1.10.5. Komplementarność źródeł finansowania	102
RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	103
WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	106
1.11. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	106
1.12. Koszty zarządzania	108
1.13. Ramowy harmonogram realizacji programu	108
PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PROCESIE REWITALIZACJI	109
SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	112
1.14. Monitoring programu.....	112
1.15. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych.....	113
1.16. System wprowadzania modyfikacji do programu	113
OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO	114
OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI ..	114
SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	115
REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	115
1.17. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	115
1.18. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.....	116
ZAŁĄCZNIKI.....	117
Załącznik nr 1a: Zasięg przestrzenny Projektu Zintegrowanego Nr 1	117
Załącznik nr 1b: Zasięg przestrzenny Projektów Zintegrowanych Nr 1 i Nr 2, zasięg przestrzenny Projektów Uzupelniających Nr 1 i Nr 2.....	117
Załącznik nr 1c: Licencja na pozyskanie mapy zasadniczej w postaci wektorowej wydana przez Starostę Zielonogórskiego	117
Załącznik nr 2: Tabela ewaluacyjna.....	117
Załącznik nr 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	120
Spis tabel	121
Spis rysunków.....	122

1. Wprowadzenie

Miasto powinno umożliwiać nam budowanie i umacnianie nadających życiu sens i znaczenie więzi między przyjaciółmi, rodzinami i osobami nieznanymi. Tego rodzaju więzi stanowią najwspanialsze osiągnięcie i zarazem największy kapitał każdego miasta.

Charles Montgomery, Miasto szczęśliwe, s. 63

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, **rewitalizacja** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta odwołuje się do najważniejszych zasad skutecznej rewitalizacji. Przede wszystkim jest to proces wieloletni, kompleksowy, zakładający włączenie społeczne, partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie oraz adresowany jest tylko do obszarów znajdujących się w głębokim kryzysie. Kluczową płaszczyzną wyboru działań rewitalizacyjnych jest sfera społeczna, która następnie musi być przedmiotem koordynacji działań w tym, i w innych obszarach: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym. Jak wskazuje Krajowa Polityka Miejska 2023, ze względu na to, że celem rewitalizacji jest równoczesna odnowa społeczna, gospodarcza, kulturowa, przestrzenna (w tym także techniczna) oraz środowiskowa, nadanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą być środkiem, a nie celem rewitalizacji. Osłą działań rewitalizacyjnych jest społeczność lokalna i jej potrzeby. Należy zapewnić włączenie wszystkich zainteresowanych (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne) na każdym etapie programowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ to ich ostatecznie będą dotyczyły rezultaty rewitalizacji. Dlatego też bez ich udziału nie uda się zapewnić trwałej poprawy obszaru. Podobnie konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w mieście nie były działaniami punktowymi, ale by ujęte były w ramy kompleksowego i zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Stanowi on narzędzie umożliwiające prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji wyznaczonym uchwałą Nr LX/534/2022 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański. Jednocześnie pełni funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego), wdrażanej po raz pierwszy w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w odniesieniu do przewidzianych w niej działań finansowych ze środków polityki spójności.

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne w Gminie Nowogród Bobrzański były realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji w latach 2017-2023. W dokumencie wyznaczono następujące podobszary rewitalizacji:

- Obszar funkcjonalny nr 1 – Nowogród Bobrzański górny – ulice: Rynek, Zamkowa, Św. Jadwigi, Zacisze, Ogrodowa, Krótka, Kościelna, Warsztatowa, Kościuszki, Witosa, Słowackiego, Młyńska, Reja;
- Obszar funkcjonalny nr 2 – Nowogród Bobrzański dolny – ulice: Leśna, Grabowa, Różana, Roli-Żymierskiego, Konopnickiej, Miła, Poczтовая od mostu do skrzyżowania z ul Grunwaldzką, Nadbrzeźna, Miodowa, Lipowa, Generała Waltera, Nowowiejska, Nad Stawami, Dąbrowskiego, Plac Wolności, 1 Maja, 3 Maja, Okrężna, Grunwaldzka, Żarska, Mała;
- Obszar funkcjonalny nr 5 – Kaczenice, Niwiska;
- Obszar funkcjonalny nr 12 – Obszar pokopalniany ulica Wędkarzy, ul. Fabryczna 22.

Kierunki działań określone w dokumencie odpowiadają na wyzwania wskazane w celu strategicznym: „Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych w gminie Nowogród Bobrzański oraz kompleksowe przeciwdziałanie marginalizacji zdegradowanych społecznie, infrastrukturalnie, gospodarczo, przestrzennie i środowiskowo obszarów Gminy”.

W celu zachowania ciągłości realizacyjnej procesu rewitalizacji podjęto decyzję o opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański, który obowiązywać będzie od 2023 roku.

By móc niniejszy Program traktować jako narzędzie praktyczne i zrozumiałe, konieczne jest wyjaśnienie kluczowych pojęć z zakresu rewitalizacji, które będą pojawiać się w poszczególnych częściach dokumentu:

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI – to w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28).

KOMITET REWITALIZACJI – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

OBSZAR REWITALIZACJI – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być

podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

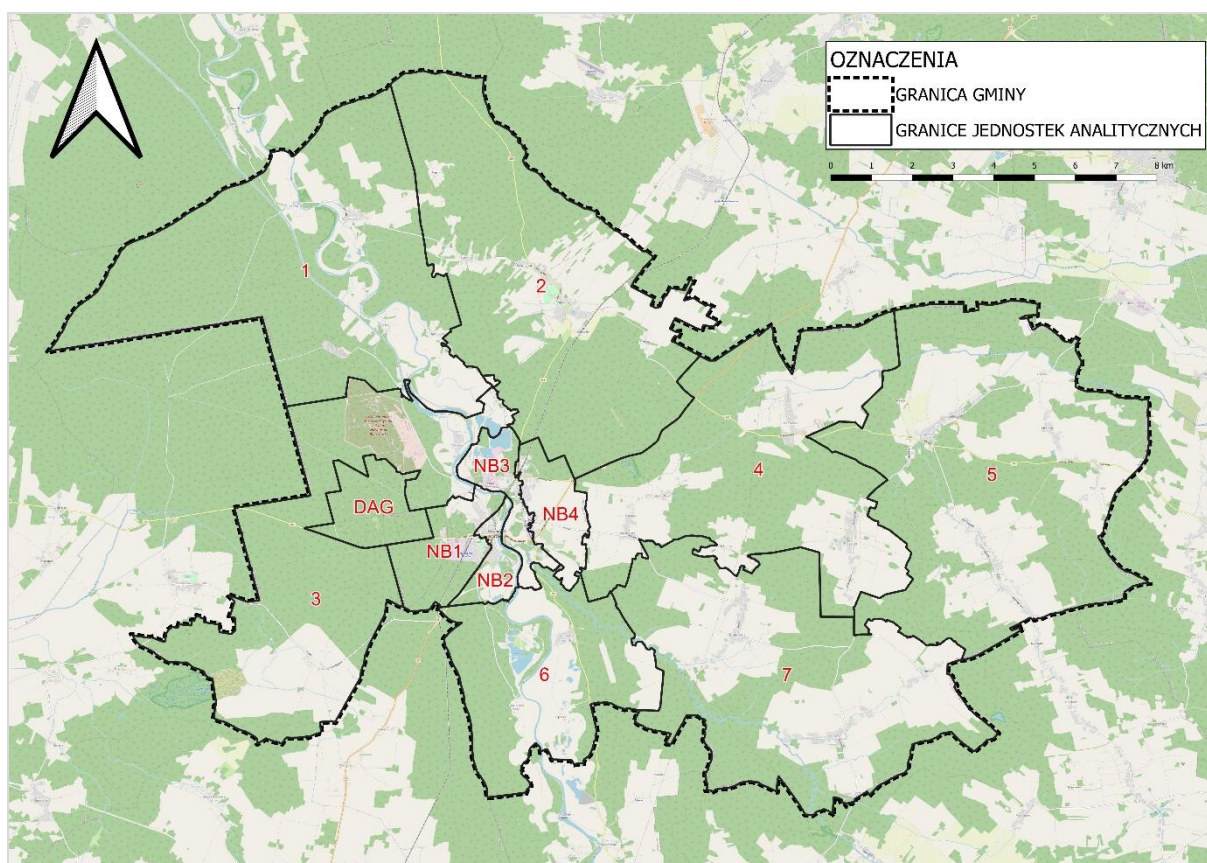
Delimitacja obszaru rewitalizacji

Gmina Nowogród Bobrzański jest jednostką samorządu terytorialnego o charakterze miejsko-wiejskim, położona w centralnej części województwa lubuskiego, na terenie powiatu zielonogórskiego. Gmina Nowogród Bobrzański leży w odległości ok. 25 km na południowy zachód od Zielonej Góry – jednej ze stolic województwa lubuskiego.

Podstawę prawną dla wyznaczonego w Gminie Nowogród Bobrzański obszaru rewitalizacji stanowi uchwała Nr LX/534/2022 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.

Zgodnie z metodyką prac przyjętą na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego, w pierwszej kolejności dokonano podziału Gminy Nowogród Bobrzański na niepodzielne jednostki analityczne. Wyznaczono 7 jednostek obejmujących tereny wiejskie, 4 jednostki znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Nowogród Bobrzański oraz jedną jednostkę niezamieszkałą, obejmującą tereny dawnego Kombinatu DAG Alfred Nobel Krzystkowice. Na skutek tego uzyskano 12 jednostek analitycznych.

RYСУNEK 1. JEDNOSTKI ANALITYCZNE WYZNACZONE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Podział ten podyktowany został również spełnieniem art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, iż obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

W granicach wydzielonych jednostek analitycznych znajdują się następujące ulice miasta Nowogród Bobrzański a także sołectwa gminne:

TABELA 1. JEDNOSTKI ANALITYCZNE WYODRĘBNIONE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

Oznaczenie jednostki analitycznej	Miejscowości i ulice wchodzące w skład jednostki analitycznej	Typ objętego obszaru
1	Krzywa, Łagoda, Podgórzyce, Wysoka	obszar wiejski
2	Bogaczów, Krzewiny, Pajęczno, Sterków	obszar wiejski
3	Białowice, Cieszów (z wyłączeniem obszaru DAG-tereny leśne), Turów	obszar wiejski
4	Kaczenice, Klępina, Kotowice, Sobolice	obszar wiejski
5	Kamionka, Niwiska, Pielice, Pierzwin, Urzuty	obszar wiejski
6	Dobroszów Mały, Dobroszów Wielki, Popowice	obszar wiejski
7	Drągowina, Przybymierz, Skibice	obszar wiejski
NB1	Akacyjowa, Białowicka, Borówkowa, Budowlana, Bukowa, Dębowa, Do Wodociągów, Dojazdowa, Dolina Zielona, Drzewna, Dworcowa, Energetyków, Gajowa, Jodłowa, Łąkowa, Modrzewiowa, Myśliwska, Nad Bobrem (do torów kolejowych włącznie – 0,3) Osiedle Robotnicze, Parkowa, Piaskowa, Poczтовая (po północnej stronie do torów kolejowych włącznie, po południowej stronie do działki ewidencyjnej 1687 – 0,5) Rzemieślnicza, Sosnowa, Spacerowa, św. Mikołaja, Świerkowa, Tama Kolejowa, Topolowa, Willowa, Winiary, Wojska Polskiego, Żarska (po zachodniej stronie od ul. Winiary do granicy Miasta – 0,2)	obszar miejski
NB2	1 Maja, 3 Maja, Cicha, Dąbrowskiego, Dobra, Grabowa, Grodzka, Grunwaldzka, Kasztanowa, Kochanowskiego, Konopnickiej, Kupiecka, Leśna, Lipowa, Mała, Marcinkowskiego, Mickiewicza, Miła, Miodowa, Nad Bobrem (od torów kolejowych – 0,7), Nad Stawami, Nadbrzeżna, Nowowiejska, Okrężna, Plac Wolności, Poczтовая (po północnej stronie do torów kolejowych, po południowej stronie do działki ewidencyjnej 1687 włącznie – 0,5), Prosta, Różana, Słowicza, Szkolna, Warzywna, Wazów, Żarska (po zachodniej stronie do ul. Winiary, po wschodniej w całości do granicy Miasta – 0,8)	obszar miejski
NB3	9 Maja (od ulicy Słowackiego do ulicy Polnej), Budowlańców, Fabryczna, Henryka Brodatego (od mostu do ulicy Słowackiego 0,0) Kościelna, Kościuszki, Majowa, Młyńska, Reja, Rynek, Słowackiego, Sportowa, Storczykowa, św. Jadwigi, Wędkarzy, Wiejska, Witosa, Wodna, Zacisze, Zamkowa, Zielonogórska	obszar miejski

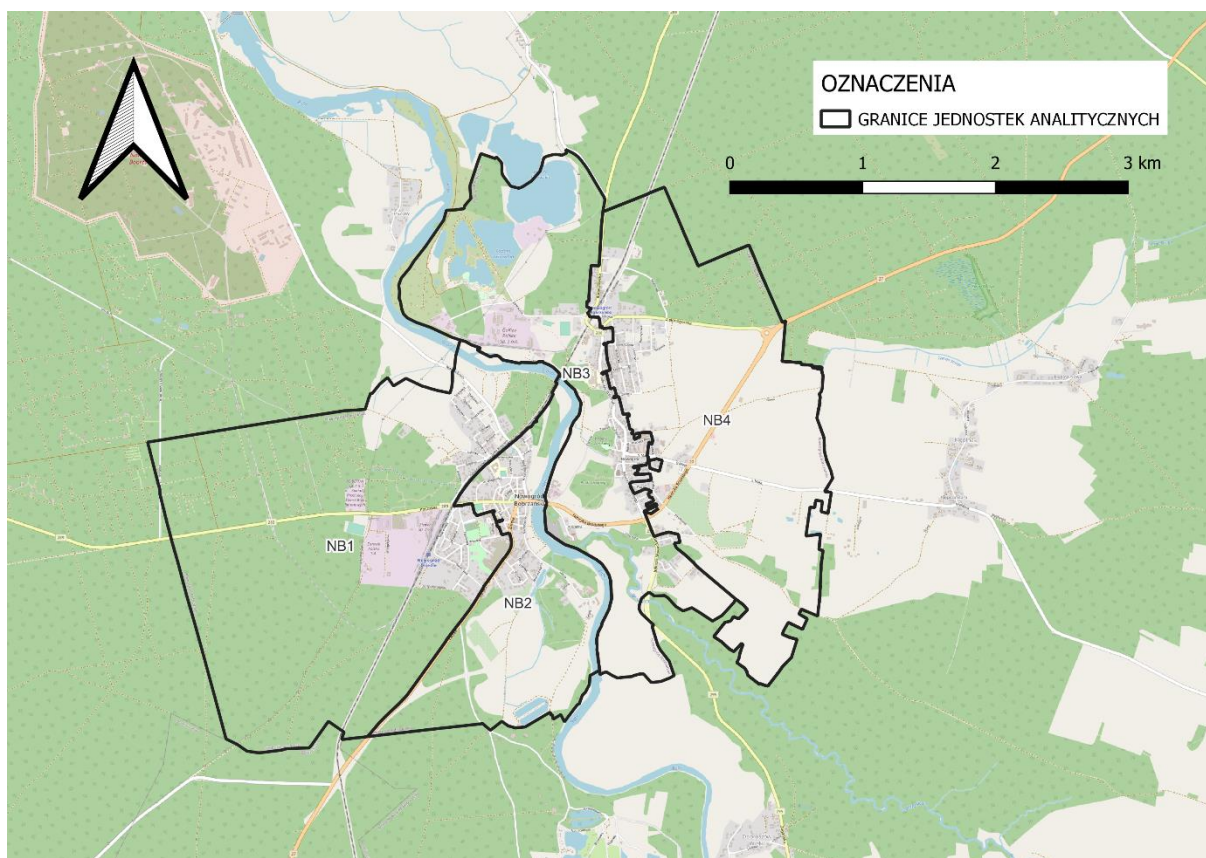

NB4	9 Maja (od ulicy Polnej do granicy Miasta), Bogaczowska, Botaniczna, Działkowa, Gimnazjalna, Gwiazdzista, Henryka Brodatego (od ulicy Słowackiego do granicy Miasta 1,0), Jasna, Kolejowa, Krótka, Lazurowa, Ogrodowa, Polna, Porzeczkowa, Promykowa, Składowa, Słoneczna, Spokojna, Tęczowa, Turkusowa, Unii Europejskiej, Warsztatowa, Wąska, Wesoła, Zdrowa, Zielona (z wyłączeniem obszaru DAG – tereny leśne)	obszar miejski
DAG	niezamieszkały obszar – Kombinat DAG Alfred Nobel Krzystkowice	obszar wiejski/miejski (tereny leśne)

Źródło: opracowanie własne

*w przypadku dzielenia ulicy w nawiasach podano udział włączenia do poszczególnych jednostek analitycznych, w przypadku, gdy do jednostki analitycznej wchodziła część ulicy, na której fragmencie nie zlokalizowano budynków mieszkalnych pomijano ją w opisie.

RYСУNEK 2. PODZIAŁ MIASTA NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI NA JEDNOSTKI ANALITYCZNE, SPEŁNIAJĄCE WYMÓG USTAWY TZW. ZASADY 20/30

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

W kolejnym kroku zebrano i obliczono dla tych jednostek wskaźniki opisujące sferę: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na ich podstawie wyznaczono wskaźniki syntetyczne, które posłużyły do określenia natężenia zjawisk kryzysowych dla każdej ze sfer. Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogły zostać jednostki analityczne, których

wskaźnik syntetyczny w sferze społecznej był niższy niż 0 oraz dla których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer. Poniższa tabela przedstawia jednostki analityczne, które spełniały powyższe kryteria wraz z wartością wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej oraz oznaczeniem występowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (gdzie „-” oznacza występowanie negatywnych zjawisk, a „+” ich brak). Były to jednostki oznaczone numerami: **NB2, 3, NB3, 4, 6, 7**. Ponadto w tabeli zawarto jednostkę analityczną **DAG**, która stanowiąc obszar niezamieszkały nie została objęta analizą wskaźnikową.

TABELA 2. OBSZARY ZDEGRADOWANE NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI, T.J. JEDNOSTKI, DLA KTÓRYCH WSKAŹNIK SYNTETYCZNY PRZYJĄŁ W SFERZE SPOŁECZNEJ WARTOŚCI PONIŻEJ 0 ORAZ DLA KTÓRYCH STWIERDZONO WYSTĘPOWANIE ZJAWISK KRYZYSOWYCH W CO NAJMNIEJ JEDNEJ Z POZOSTAŁYCH SFER.

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
NB2	-0,385	-	+	-	-
3	-0,307	-	-	+	-
NB3	-0,232	-	+	-	+
4	-0,224	+	-	-	+
6	-0,190	+	-	+	-
7	-0,079	+	-	-	+
DAG					

ŹRÓDŁO: DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

W konsekwencji dało to podstawę do zakwalifikowania ich do obszaru zdegradowanego. 6 jednostek zamieszkałych (**NB2, 3, NB3, 4, 6, 7**) stanowi 48,8% powierzchni oraz 53% ludności całej Gminy. Jednostka niezamieszkała (**DAG**) stanowi 1,6% powierzchni Gminy. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W związku z przekroczeniem dopuszczalnej liczby ludności i powierzchni obszaru niemożliwe było objęcie procesem rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego. Dlatego należało podjąć działania na rzecz wyznaczenia obszaru o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, zmagającego się z problemami w pozostałych sferach oraz będącego kluczowym dla rozwoju lokalnego.

W związku z powyższym jako obszar rewitalizacji w Gminie Nowogród Bobrzański wyznaczono jednostki analityczne **NB2, NB3** oraz **DAG**. Jednostki **NB2** oraz **NB3** obejmują swym zasięgiem terytorialnym następujące ulice w Mieście Nowogród Bobrzański: ul. 1 Maja, ul. 3 Maja, ul. 9 Maja (częściowo), ul. Budowlanców, ul. Cicha, ul. Dąbrowskiego, ul. Dobra, ul. Grabowa, ul. Grodzka, ul. Grunwaldzka, ul. Henryka Brodatego (częściowo), ul. Fabryczna, ul. Kasztanowa, ul. Kochanowskiego, ul. Konopnickiej, ul. Kościelna, ul. Kościuszki, ul. Kupiecka, ul. Leśna, ul. Lipowa, ul. Majowa, ul. Mała, ul. Marcinkowskiego, ul. Mickiewicza, ul. Miła, ul. Miodowa, ul. Młyńska, ul. Nad Bobrem (częściowo), ul. Nad Stawami, ul. Nadbrzeżna, ul. Nowowiejska, ul. Okrężna, Plac Wolności, ul. Poczтовая (częściowo), ul. Prosta, ul. Reja, ul. Różana,

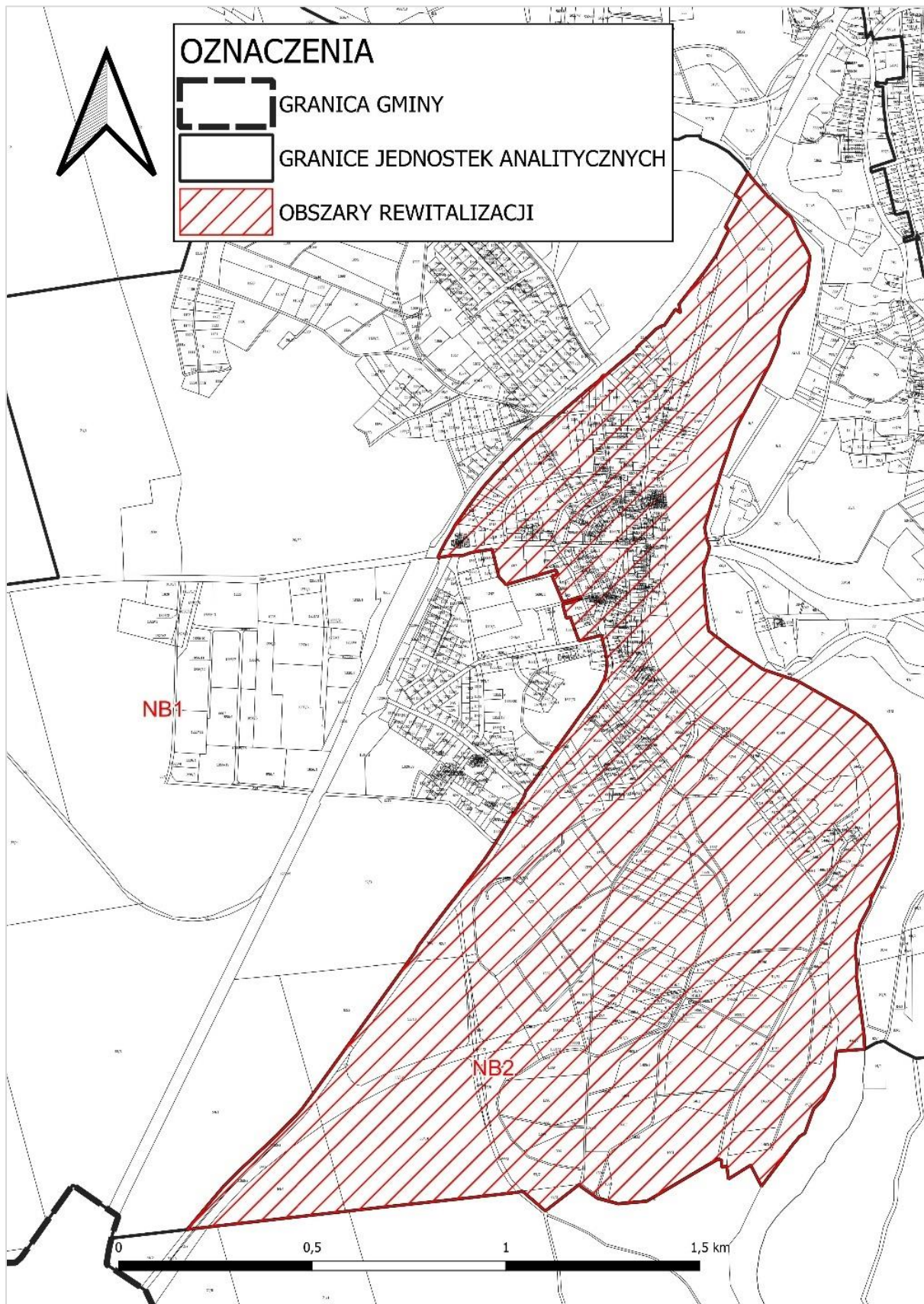
Rynek, ul. Słowackiego, ul. Słowicza, ul. Sportowa, ul. Storczykowa, ul. Szkolna, ul. Św. Jadwigi, ul. Warzywna, ul. Wazów, ul. Wędkarzy, ul. Wiejska, ul. Witosza, ul. Wodna, ul. Zacisze, ul. Zamkowa, ul. Zielonogórska, ul. Żarska (częściowo), Jednostki te charakteryzowały się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, w także występowaniem zjawisk kryzysowych w co najmniej 2 innych sferach tj. gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Ponadto obszary te są istotne dla rozwoju lokalnego całej Gminy.

Jednostka niezamieszkała DAG jako niezamieszkały teren powojkowy została zakwalifikowana jako obszar rewitalizacji na podstawie art. 10 ust. 3. ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Łączna powierzchnia jednostki DAG wynosi 4,11 km².

Wszystkie podobszary rewitalizacji zajmują łącznie powierzchnię 9,3 km², w 2020 roku zamieszkiwało je 2550 osób.

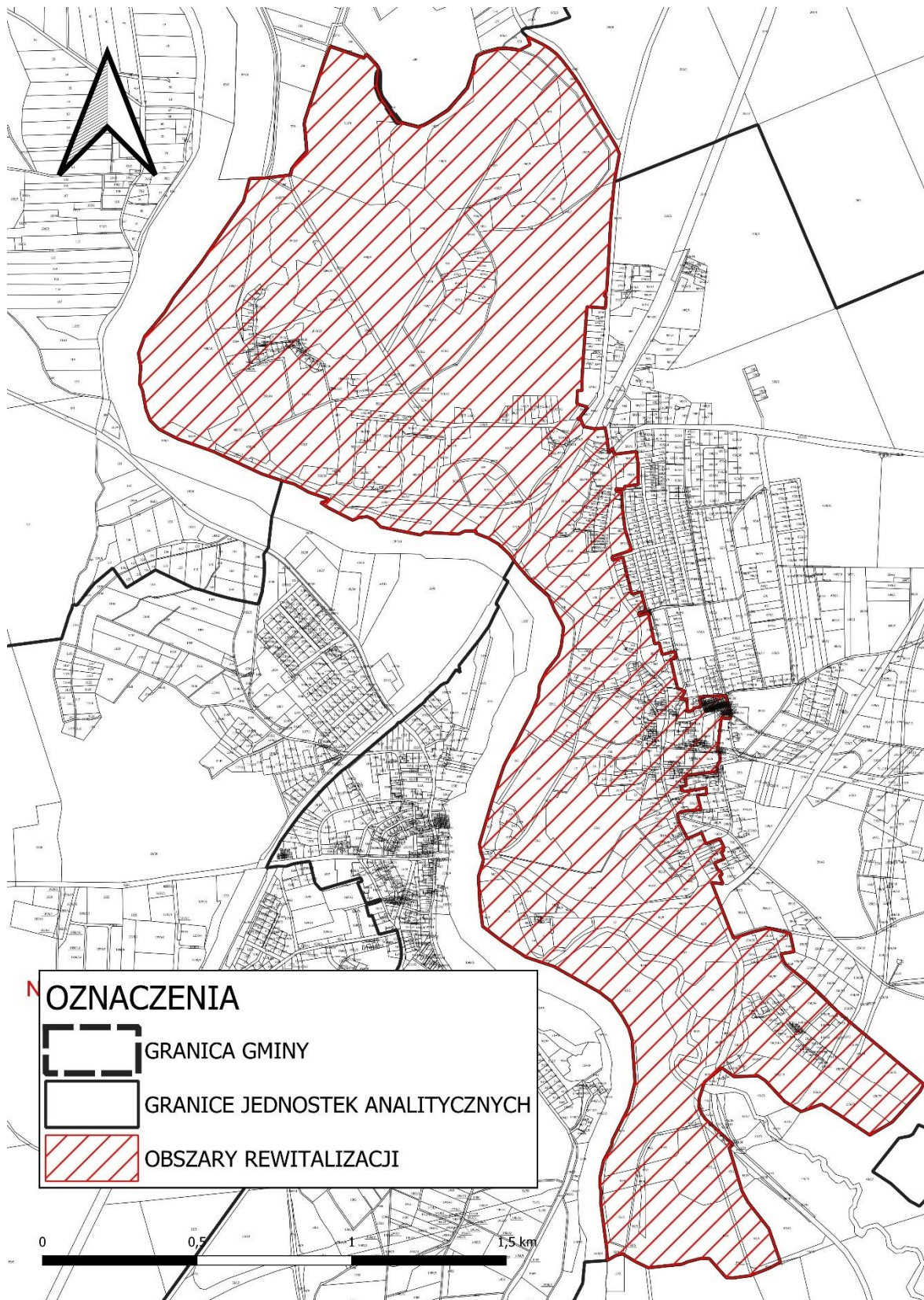
RYСУNEK 3. POGŁĄDOWA MAPA PODOBSZARU REWITALIZACJI NB 2 W GMINIE NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

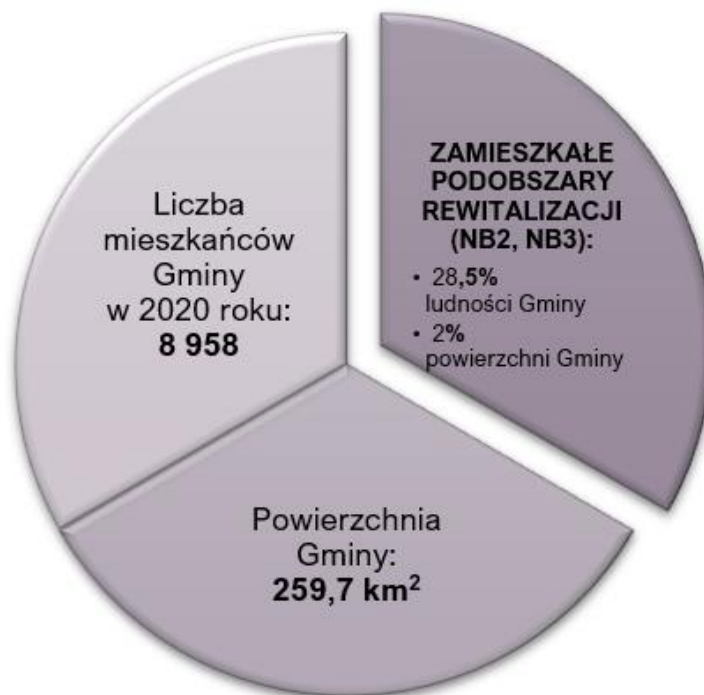
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

RYСУNEK 4. POGŁĄDOWA MAPA PODOBSZARU REWITALIZACJI NB 3 W GMINIE NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

Źródło: opracowanie własne.

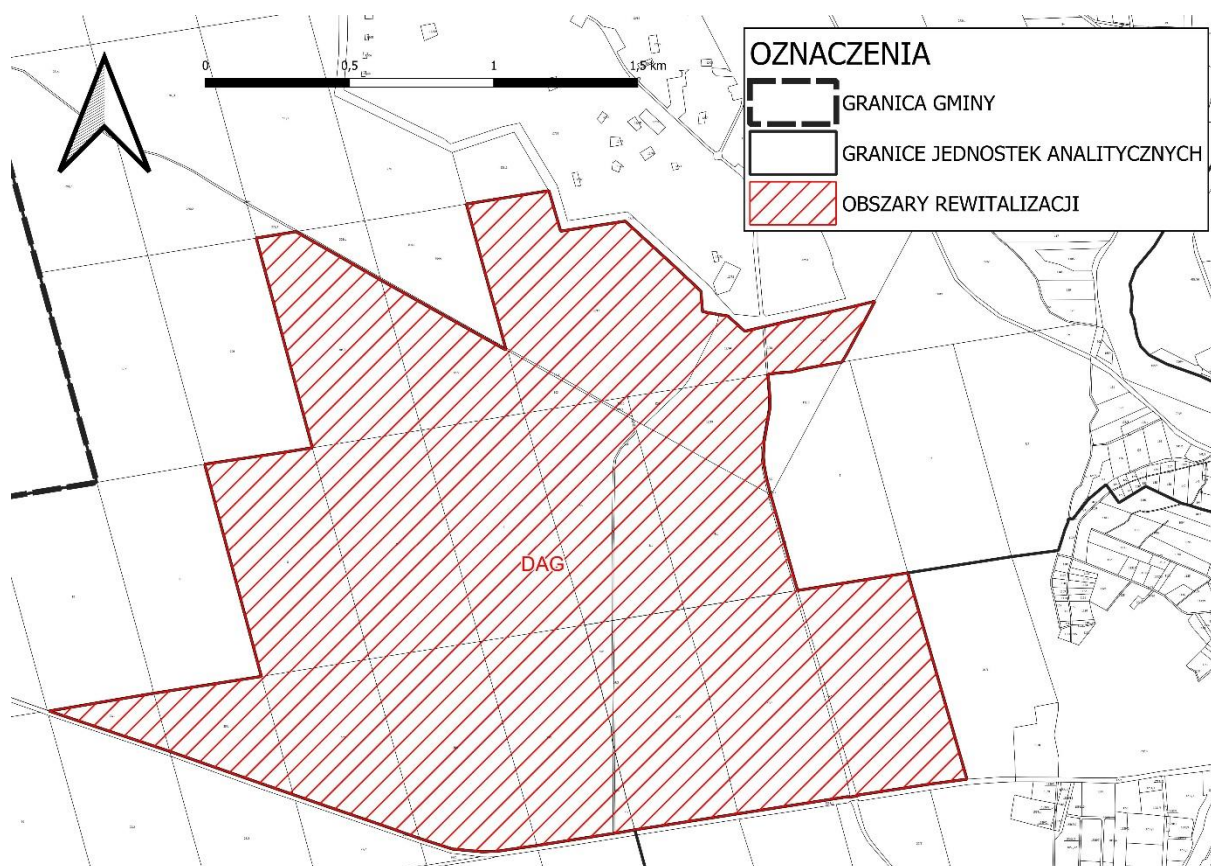

W granicach podobszarów NB2 i NB3, zlokalizowane jest centrum Gminy Nowogród Bobrzański, które odgrywa z punktu widzenia rozwoju lokalnego, kluczową rolę, będąc jednocześnie miejscem nagromadzenia określonych funkcji dla pozostałych terenów, w tym wyznaczonych we wcześniejszym etapie diagnozy, jednostek analitycznych. Na podobszarach NB2 i NB3 wyraźnie zidentyfikowane zostały funkcje przesądzające o jego tendencjach rozwojowych, w tym funkcja mieszkaniowa, usługowo-handlowa oraz rekreacyjno-kulturowa. Podobszary NB2 i NB3 stanowią również ważne centrum komunikacyjne Gminy, pełniąc jednocześnie rolę ośrodka administracyjnego działającego na rzecz lokalnej społeczności.

Warto również zaznaczyć, że podobszary rewitalizacji NB2 i NB3 położone są w centralnej części obszaru Gminy, w którym zidentyfikowano skupisko jednostek analitycznych zaliczonych do obszaru zdegradowanego. Oznacza to, że wybór jednostek NB2 i NB3 jako podobszarów rewitalizacji, a w konsekwencji realizacja na jego terenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w znacznym stopniu przyczyni się do szybkiego i naturalnego, w ujęciu przestrzenno-społecznym, wyjścia ze stanu kryzysowego sąsiadujących obszarów.

Rysunek 5. Poglądowa mapa podobszaru rewitalizacji DAG w Gminie Nowogród Bobrzański.

Źródło: opracowanie własne.

Granice jednostki analitycznej DAG obejmują dawny kompleks powojkowy, w którym podczas II Wojny Światowej funkcjonowały liczne obiekty należące do niemieckiej fabryki amunicji. W związku z powyższym jednostka analityczna DAG spełniła przesłanki pozwalające wyznaczyć ją na podobszar rewitalizacji na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, która dopuszcza włączenie do obszaru rewitalizacji terenów powojkowych w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym określonym w tejże ustawie.

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

1.1. Wprowadzenie

Diagnoza szczegółowa opracowana w niniejszym rozdziale dotyczy **obszaru rewitalizacji** przyjętego w uchwale Nr LX/534/2022 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański i wyznaczonego na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.

Celem diagnozy szczegółowej **jest zbadanie występujących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem ich przyczyny**, a także lokalnych potencjałów, które ułatwią rozwiązanie istniejących problemów.

Problemy, trendy i tendencje opisane za pomocą danych ilościowych, uszczegółowione zostały analizą jakościową, w której wykorzystano różnorodne metody diagnostyczne (w tym ankiety, wywiady, dyskusje, rozmowy, warsztaty) zapewniając tym samym **włączenie interesariuszy rewitalizacji** już na etapie diagnozowania.

1.2. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizacji, który wyznaczono na terenie Gminy Nowogród Bobrzański obejmuje obszar centrum miasta, który w znacznej części obsługuje mieszkańców przedmiotowego terenu, jak i całej Gminy. Obszar ten ma charakter wielofunkcyjny. Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański (Uchwała Nr XXXV/328/2021 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Nowogród Bobrzański) na terenie Gminy wyznacza się następujące cele rozwoju przestrzennego:

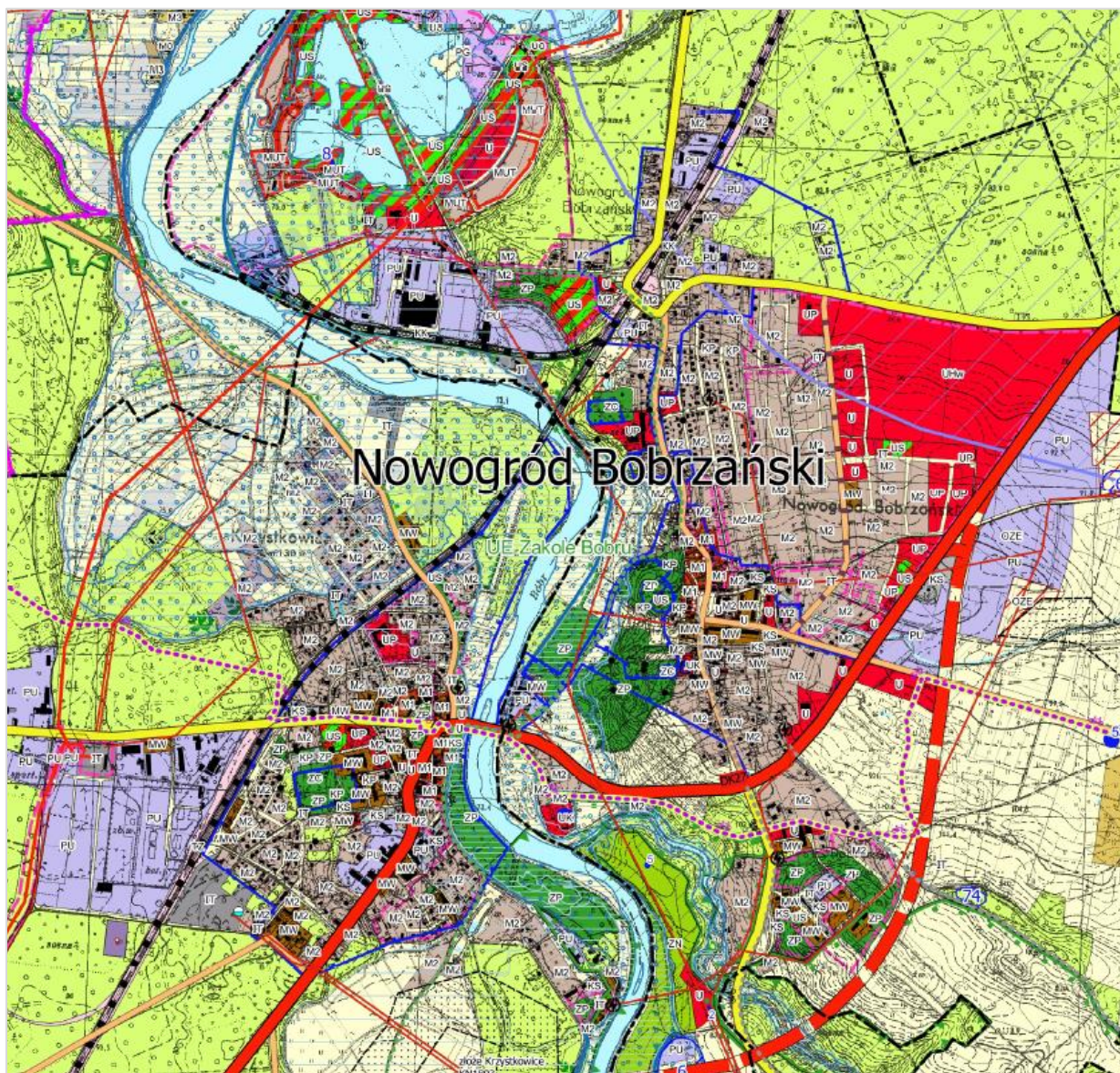
1. Ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz wzmocnienie ich kondycji wraz z udostępnianiem i wykorzystywaniem ich zasobów i walorów dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy;
2. Poprawę jakości życia mieszkańców oraz dostępności do usług, miejsc pracy i wypoczynku;
3. Poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy oraz podniesienie poziomu ładu przestrzennego i jakości przestrzeni publicznych w ramach podejmowanych działań rewitalizacyjnych, modernizacyjnych i inwestycyjnych;
4. Poprawę funkcjonowania oraz rozbudowę sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej;
5. Integrowanie polityki przestrzennej państwa i województwa z potrzebami i interesami Gminy.

W obszarze głównego ośrodka mieszkalno-usługowego miasta Nowogród Bobrzański oraz na terenach wiejskich Gminy zakłada się w związku z tym uporządkowanie i rozwój ich struktur przestrzennych przy uwzględnieniu następujących zasad:

1. Wzmocnienia spójności przestrzennej całego obszaru;
2. Zachowania ciągłości i ochrony przed zabudową obszarów pełniących głównie funkcje przyrodnicze, w tym klimatyczne oraz dbałość o wysoki standard terenów zieleni urządzonej;
3. Uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią budowy niezbędnej infrastruktury, służącej ograniczaniu ryzyka powodziowego i skutków powodzi;
4. Zapobiegania rozpraszaniu zabudowy i jej kształtowania w nawiązaniu do już ukształtowanych układów osadniczych, z zachowaniem najlepszych, tradycyjnych wzorców zabudowy oraz z ograniczeniem jej materiałochłonności i energochłonności;
5. Wyznaczania nowych terenów zabudowy z uwzględnieniem dostępu do układu drogowego, infrastruktury technicznej oraz w sposób minimalizujący negatywny wpływ na jakość środowiska przyrodniczego;
6. Prowadzenia rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz działań mających na celu ochronę zabytków i zachowanie krajobrazu kulturowego;
7. Kształtowania przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych w części prawobrzeżnej i lewobrzeżnej miasta oraz w obrębie doliny Bobru wraz z ich przestrzenną integracją oraz w centrach wsi, z ich przystosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych;
8. Wzmacniania programu i atrakcyjności ośrodków obsługi mieszkańców i turystów;
9. Modernizacji i rozbudowy układu komunikacyjnego oraz poprawy dostępności ośrodka gminnego dla mieszkańców terenów wiejskich;
10. Modernizacji i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej.

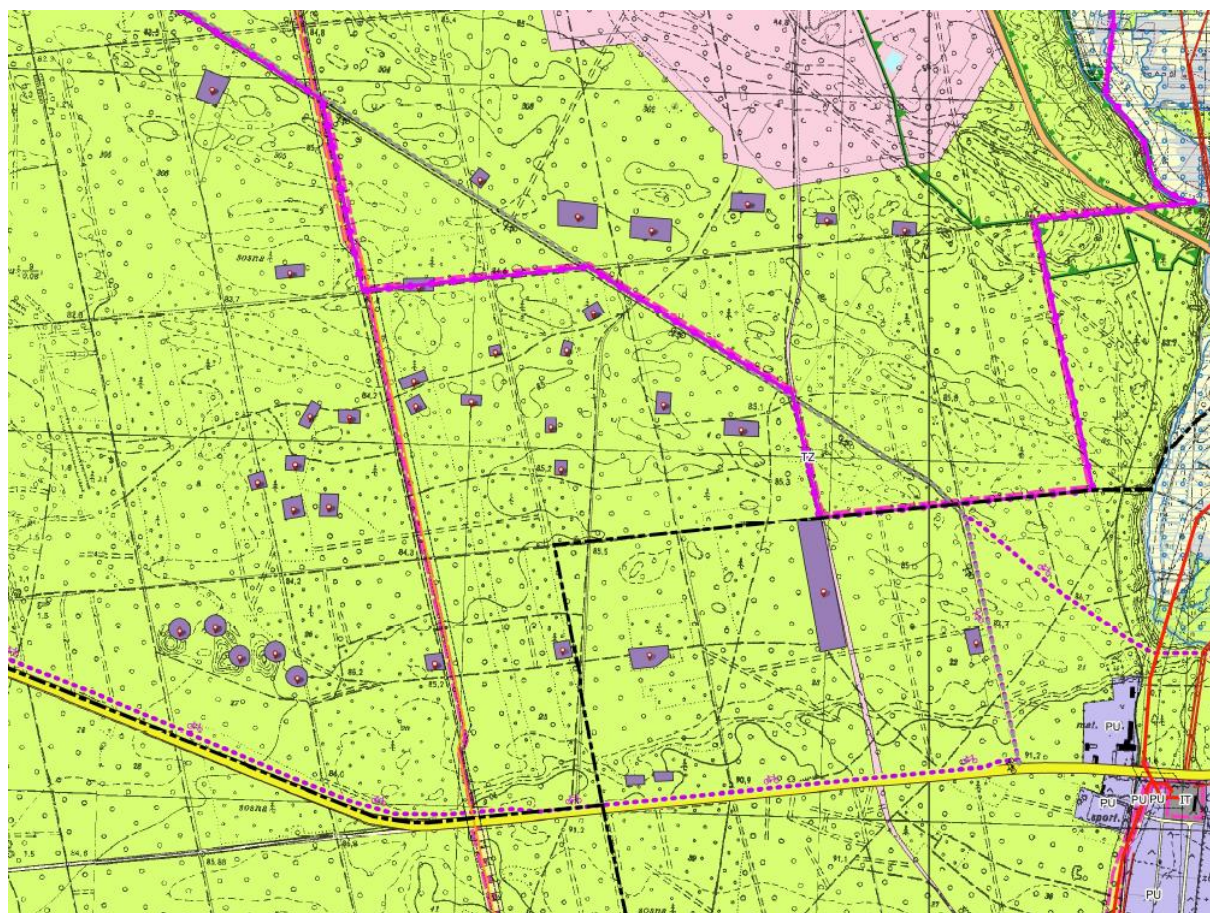
RYСУNEK 6. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI (PODOBZARY NB2 I NB3)

ŹRÓDŁO: STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

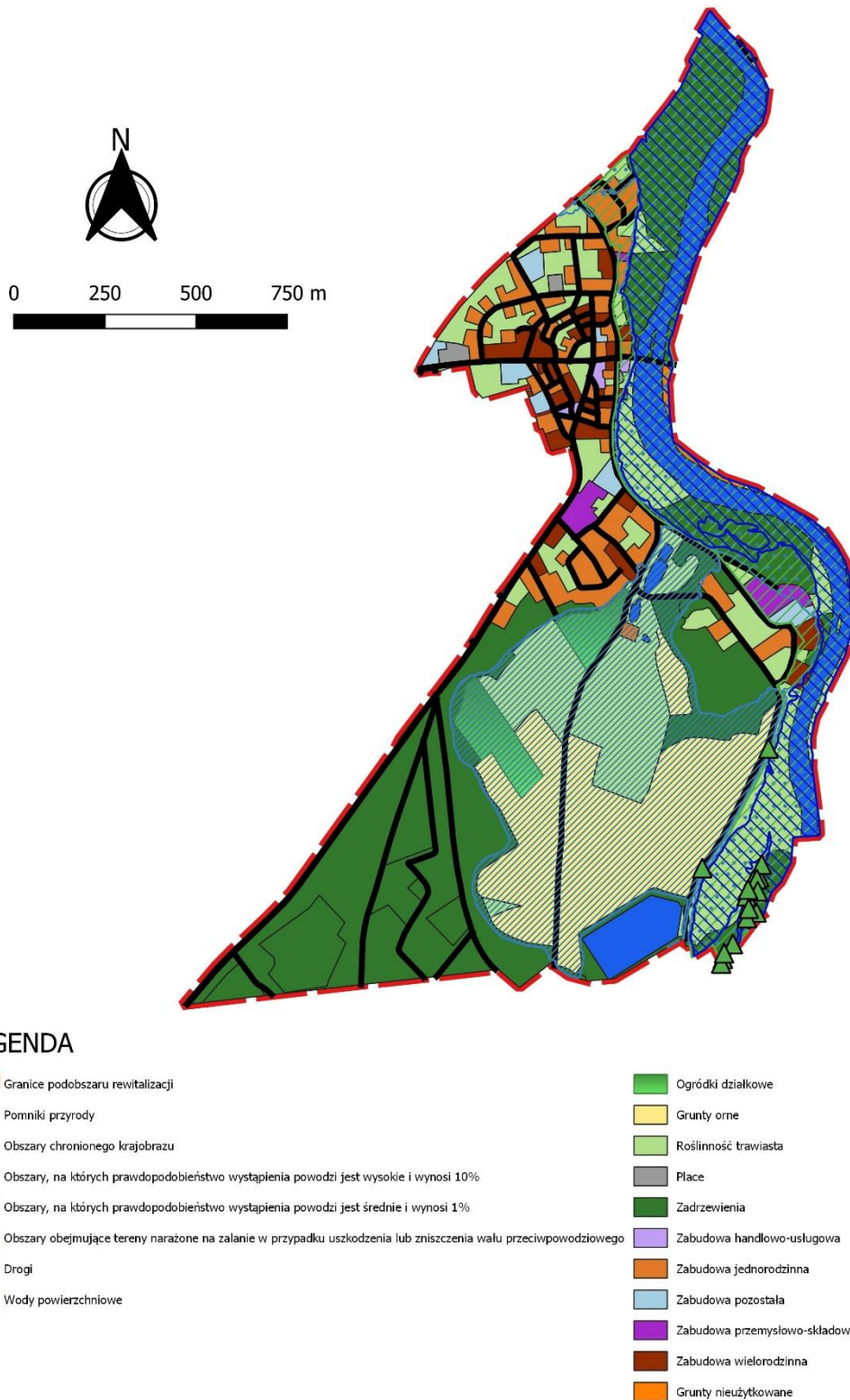
Rysunek 7. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowogród Bobrzański (podobszar DAG)

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański

Podobszar NB2 stanowi lewobrzeżną część miasta Nowogród Bobrzański, potocznie nazywaną również „Nowogrodem Dolnym” oraz część rzeki Bóbr. Układ osadniczy podobszaru oparty jest o ul. Pocztową/Henryka Brodatego oraz ul. Nadbrzeżną/Nad Bobrem i ul. Żarską stanowiące główne ciągi komunikacyjne tej części miasta na linii północ-południe i wschód-zachód. Do 1988 roku podobszar ten stanowił osobną jednostkę osadniczą - Krzystkowice. Przestrzeń charakteryzuje układ koncentrycznie rozplanowanych ulic w centrum i wielobocznym placem, z terenami mieszkaniowymi i usługami. Tereny nadbrzeżne zdominowane są przez roślinność trawiastą i zadrzewienia.

RYСУNEK 8. STRUKTURA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA PODOBSZARU REWITALIZACJI NB2 NA TERENIE GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

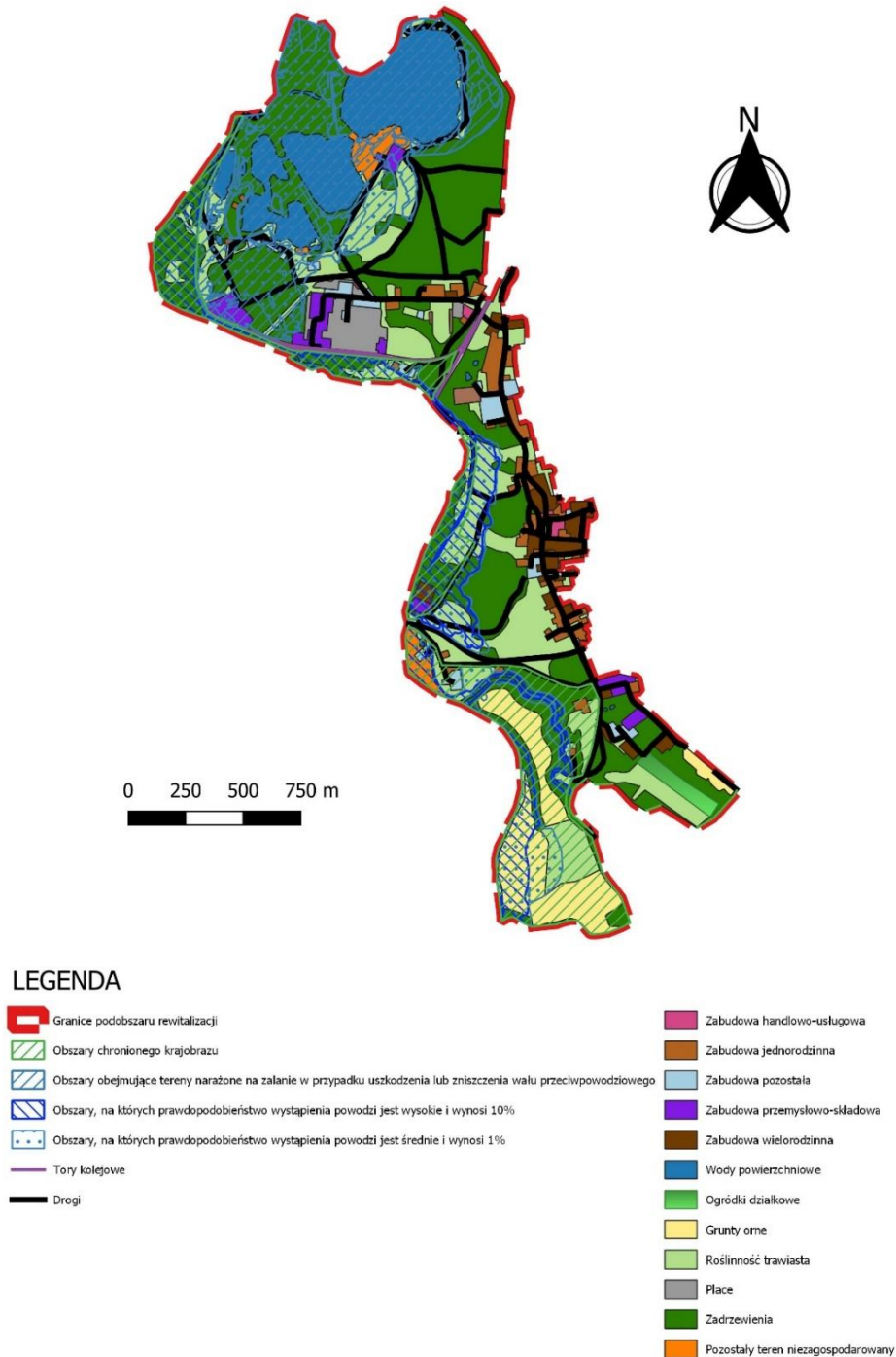
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BDOT10K.

Podobszar NB3 stanowi prawobrzeżną część miasta Nowogród Bobrzański potocznie nazywaną również „Nowogrodem Górnym”. Układ osadniczy podobszaru oparty jest o ul. Kolejową/Kościuszki/Słowackiego oraz Rynek, wzdłuż których zlokalizowana jest

zabudowa mieszkaniowa i usługowa. Rynek otoczony jest historycznie ukształtowanym układem mniejszych ulic. Na zachód od Rynku położony jest zespół zieleni parkowej, powstały na miejscu lokalizacji dawnego zamku. Północną część obszaru stanowi teren zamkniętej fabryki domów „FADOM” i zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie sztuczne zbiorniki wodne powstałe w wyniku eksploatacji kruszywa naturalnego. W tej części podobszaru zlokalizowany jest również nieużytkowany dworzec kolejowy stacji Nowogród Bobrzański.

Rysunek 9. Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji NB3 na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Należy zaznaczyć, że część podobszarów rewitalizacji NB2 i NB3 położona jest na obszarze zagrożenia powodzią. Przez te jednostki analityczne przepływa rzeka Bóbr, wzdłuż której położone są obszary, na których możliwe jest wystąpienie powodzi. Zgodnie z powyższymi mapami wskazującymi zasięg zagrożenia powodziowego, podobszary rewitalizacji NB2 i NB3 znajdują się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat);
- częściowo w obszarze narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Ponadto, powierzchnia podobszarów rewitalizacji NB2 i NB3 częściowo pokrywa się z występującym na tym terenie Obszarem Chronionego Krajobrazu „Dolina Bobru”. Dodatkowo w granicach podobszaru rewitalizacji NB2 znajduje się 14 pomników przyrody (dęby szypułkowe).

W granicach zamieszkałych podobszarów rewitalizacji (NB2 i NB3) zlokalizowana jest znaczna część instytucji publicznych obsługujących mieszkańców Gminy, tj.

- Urząd Miejski w Nowogrodzie Bobrzańskim,
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Miejsko-Gminne Przedszkole Samorządowe wraz z filią;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Urząd Pocztowy;
- Posterunek Policji w Nowogrodzie Bobrzańskim;
- Nadleśnictwo Krzystkowie.

Podobszar DAG zlokalizowany jest na zachód od miasta Nowogród Bobrzański. Swym zasięgiem obejmuje najistotniejsze obiekty dawnego Kombinatu DAG Alfred Nobel – fabryki amunicji zlokalizowanej na terenie należącym obecnie do Lasów Państwowych. W granicach podobszaru znajdują się następujące elementy Kombinatu:

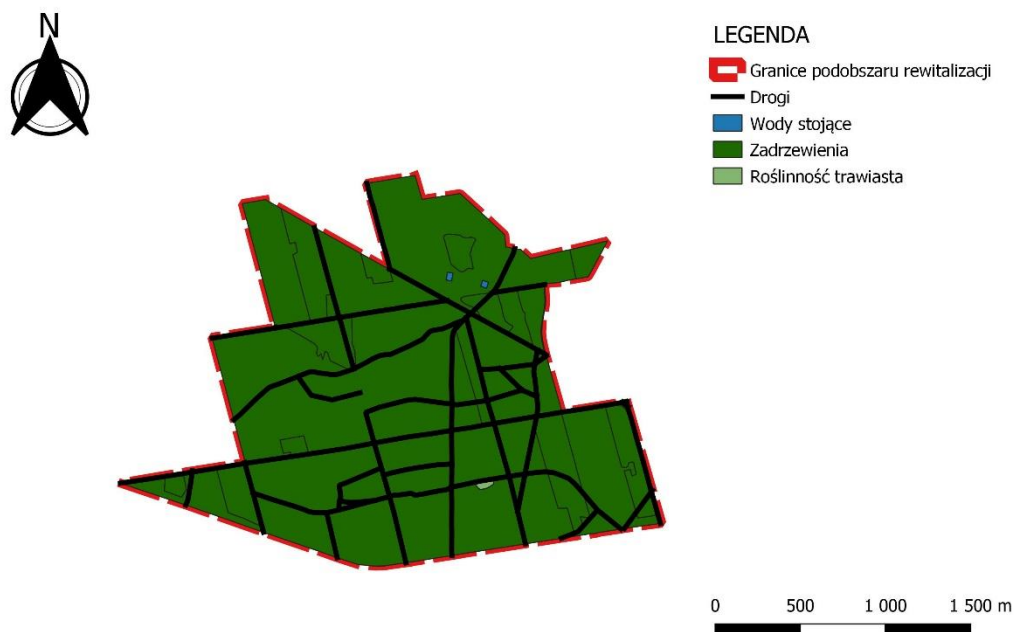
- Budynek administracyjny (kasyno);
- Elektrociepłownia i oczyszczalnia ścieków;
- Składnica opatu;
- Budynki produkcyjne;
- Remiza Strażacka;
- Silosy/zbiorniki;

W bezpośrednim sąsiedztwie północnej granicy podobszaru znajduje się strzelnica testowa Kombinatu.

Obiekty połączone są siecią dróg leśnych.

Rysunek 10. Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji DAG na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Należy zaznaczyć, że na obszarze rewitalizacji znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego. Szczegółowy wykaz ww. obiektów z ich lokalizacją przedstawiony został w poniższej tabeli:

TABELA 3. LISTA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA OBSZARZE REWITALIZACJI, WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

zabytek	Datowanie	Nr rejestru zabytków
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – UL. KOŚCIELNA		
kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP	XV, XVII, 2 poł. XIX,	nr rej.: 107 z 16.07.1958
plebania	k. XVII,	nr rej.: 521 z 30.05.1963
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – UL. ŚW. JADWIGI		
kościół fil. p.w. św. Bartłomieja oraz cmentarz przykościelny	XIII/XIV, 1712-1720	nr rej.: 106 z 16.07.1958
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – UL. KOŚCIUSZKI		
dom, ul. Kościuszki 13	ok. 1800	nr rej.: 1777 z 16.03.1965
dom, ul. Kościuszki 15	1 poł. XIX,	nr rej.: 1775 z 16.03.1965
dom, ul. Kościuszki 18	XVIII,	nr rej.: 1771 z 16.03.1965
dom, ul. Kościuszki 19	1734	nr rej.: 1769 z 16.03.1965
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – UL. MAJOWA		
dom, ul. Majowa 3	k. XVIII,	nr rej.: 1773 z 16.03.1965
NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – UL. MŁYŃSKA		
willa, ul. Młyńska 7	1902	nr rej.: L-268/A z 10.04.2008

NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI – RYNEK		
dom, Rynek 28	ok. 1800	nr rej.: 1779 z 16.03.1965
dom, Rynek 26	1 poł. XIX	nr rej.: 1780 z 16.03.1965
dom, Rynek 22	ok. 1800	nr rej.: 1781 z 16.03.1965
dom, Rynek 20	XVIII/XIX,	nr rej.: L-623/A z 16.03.1965

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2018-2021 DLA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

1.3. Przyczyny degradacji obszaru

1.3.1. Sfera społeczna

Wyznaczone w Nowogrodzie Bobrzańskim podobszary rewitalizacji (NB2 i NB3) charakteryzują się nagromadzeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Analiza wskaźnikowa wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała szczególnie problemy w zakresie starzenia się społeczeństwa, bezrobocia, ubóstwa, alkoholizmu, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestępczości.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie wybranych wskaźników dotyczących sfery społecznej pomiędzy zamieszkałymi podobszarami rewitalizacji (NB2, NB3) a średnią gminną.

TABELA 4. PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW DLA SFERY SPOŁECZNEJ ZAMIESZKAŁYCH PODOBSZARÓW REWITALIZACJI (NB2, NB3) Z OBSZAREM CAŁEJ GMINY.

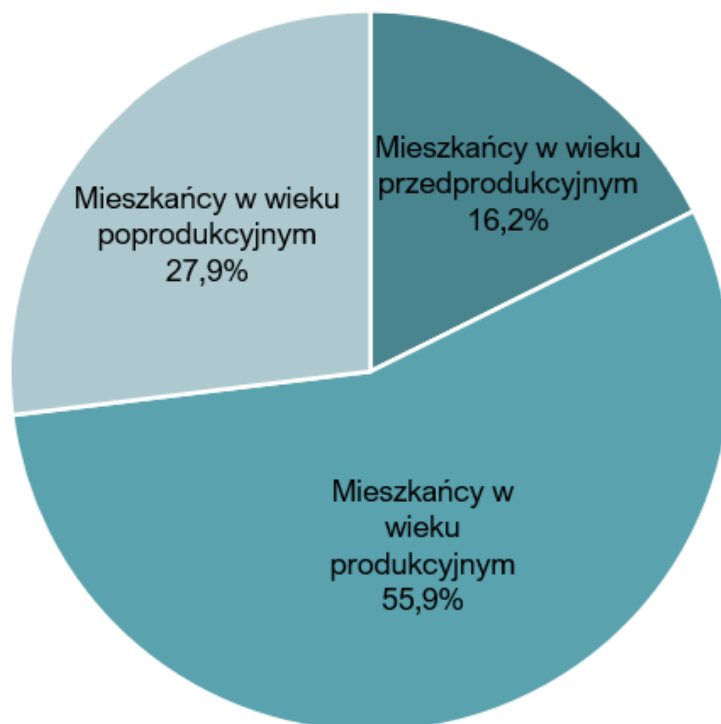
Wskaźnik	podobszar rewitalizacji	średnia dla Gminy
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	NB2 – 4,86 NB3 – 3,40	5,18
Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	NB2 – 2,2% NB3 – 0,9%	2,2%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	NB2 – 3,7% NB3 – 1,5%	2,7%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	NB2 – 5,5% NB3 – 1,1%	3,6%
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	NB2 – 1,9% NB3 – 4,7%	4,6%
Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	NB2 – 15 981,14 zł NB3 – 3 940,07	11 761,20 zł
Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów	NB2 – 13,65 NB3 – 6,07	9,22
Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	NB2 – 13,08 NB3 – 0,00	9,56
Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	NB2 – 27,01 NB3 – 15,69	23,67
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	NB2 – 44% NB3 – 54,4%	40,4%

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	NB2 – 42,3%	44,3%
	NB3 – 69,9%	
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	NB2 – 18,0%	18,0%
	NB3 – 14,3%	
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	NB2 – 45,88	32,17
	NB3 – 54,01	
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	NB2 – 25,8%	19,7%
	NB3 – 30,1%	
Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	NB2 – 2,2%	2,7%
	NB3 – 2,3%	
Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	NB2 – 4,3%	4,1%
	NB3 – 3,4%	
Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	NB2 – 48,99%	51,84%
	NB3 – 52,76%	
Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z j. polskiego i matematyki)	NB2 – 49,20%	48,97%
	NB3 – 48,74%	
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	NB2 – 0,2	0,41
	NB3 – 0,23	
Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	NB2 – 0,0	0,03
	NB3 – 0,0	

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Obszar rewitalizacji (łącznie NB2 i NB3) zamieszkiwało w 2020 roku 2 549 osób, co stanowiło 28,5% ludności Gminy. Jest to obszar gęstości zaludnienia wynoszącej 509 os./km². Analizując udział poszczególnych grup wiekowych wśród populacji obszaru rewitalizacji, można zauważyć, że zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku produkcyjnym – (NB2 – 709 osób, 56,2%; NB3 – 717 osób, 55,7%) , dalej osoby w wieku poprodukcyjnym – (NB2 – 325 osób, 25,8%; NB3 – 387 osób, 30%) oraz w wieku przedprodukcyjnym – (NB2 – 227 osób, 18%; NB3 – 184 osoby, 14,3%). Oznacza to, że liczba osób starszych jest prawie dwukrotnie wyższa niż liczba dzieci i młodzieży. Taka struktura wiekowa koreluje z analizą średnich wskaźników dla Gminy (kolejno 20,8% osób w wieku poprodukcyjnym i 17,7% osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców), wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji. W przyszłości może mieć to odzwierciedlenie w braku zastępowalności pokoleń na rynku pracy – mniej młodych ludzi będzie gotowych podjąć pracę, a coraz więcej osób będzie opuszczało rynek pracy ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego.

RYSUNEK 11. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI NA OBSZARZE REWITALIZACJI (ŁĄCZNIE JEDNOSTKI NB2 + NB3).

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Zmieniająca się struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji implikuje konieczność podejmowania odpowiednich kroków zarówno w zakresie usług społecznych, jak i dostosowania infrastruktury i przestrzeni miejskiej do zwiększających się potrzeb starszych mieszkańców. Niezbędne jest podjęcie działań wychodzących naprzeciw potrzebom seniorów m.in. dostosowanie przestrzeni, obiektów publicznych i miejsc wypoczynku dla osób starszych. Należy również zaznaczyć, że na obszarze rewitalizacji występuje wyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców (NB2 – 44%, NB3 – 54,4%, w stosunku do 40,4% dla średniej gminnej). Wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami powoduje wzrost zapotrzebowania na usługi opieki zdrowotnej, w szczególności opieki specjalistycznej (np. rehabilitacji) czy też usług opiekuńczych lub opieki wytchnieniowej dla ich rodzin.

By przerwać negatywne trendy demograficzne, nie należy zapominać o młodszych grupach wiekowych. Zapewnienie odpowiednich miejsc pracy, infrastruktury do spędzania czasu wolnego oraz miejsc opieki nad dziećmi, może spowodować napływ i zwiększenie udziału osób w wieku produkcyjnym. Osiedlenie się w atrakcyjnym otoczeniu może również wpłynąć na podejmowanie decyzji o założeniu rodziny, a w konsekwencji zwiększeniu udziału najmłodszej części społeczeństwa. Szczególnie atrakcyjne do zamieszkania dla młodych ludzi są obecnie miejsca, gdzie w niewielkiej odległości można zaspokoić potrzeby związane m.in.: z opieką nad dziećmi (w granicach podobszaru rewitalizacji – NB2, znajduje się jeden klub dziecięcy, kolejny obiekt tego typu znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru NB3), pracą o

odpowiednim wynagrodzeniu, ale również miejsca, gdzie można realizować swoje pasje, rozwijać się oraz spędzać aktywnie czas. Co więcej, analizując ogłoszenia Powiatowego Urzędu Pracy można zaobserwować, że niewiele z nich dotyczy Nowogrodu Bobrzańskiego i są to zwykle ogłoszenia dla osób o niższych kwalifikacjach i doświadczeniu co dodatkowo zniechęca osoby młode do pozostania w Gminie. Na taką sytuację wskazuje m.in. fakt, że część z ogłoszeń z ofertami pracy na popularnych stronach internetowych zamieszczonych jest od ponad miesiąca (brak zainteresowania ogłoszeniami). Potwierdzili to również uczestnicy warsztatów, którzy wskazali na niewystarczający wachlarz oferowanych zawodów na terenie Gminy, przede wszystkim w nawiązaniu do różnych profili wykształcenia mieszkańców.

Istotnym problemem zdiagnozowanym na obszarze rewitalizacji jest również długotrwałe bezrobocie. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Zielonej Górze według stanu na 31 grudnia 2020 roku, na obszarze rewitalizacji zamieszkiwało 59 osób zarejestrowanych jako bezrobotne (NB2 – 35 osób, NB3 – 24 osoby). Spośród nich 38,9% stanowiły osoby długotrwałe bezrobotne, pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy, natomiast 10 bezrobotnych posiadało tylko wykształcenie podstawowe.

Stosunkowo duży udział osób długotrwałe bezrobotnych niekorzystnie wpływa na perspektywę podjęcia pracy przez takie osoby. Przeciętny profil osoby długotrwałe bezrobotnej nie jest atrakcyjny dla potencjalnego pracodawcy. Dużym problemem jest również brak chęci do podjęcia jakiegokolwiek pracy przez takie osoby bądź pozyskiwanie dochodów z nieopodatkowanych źródeł. Problem bezrobocia ma negatywne konsekwencje zarówno dla osoby bezrobotnej, jak i tkanki społecznej, w tym przede wszystkim rodziny i najbliższego otoczenia osoby dotkniętej tym problemem. Brak pracy skutkujący brakiem dochodów, przekłada się na zagrożenie ubóstwem, wykluczeniem społecznym, problemami zdrowotnymi (w tym psychicznymi) oraz ogólną niezaradnością życiową. Długotrwałe pozostawanie bez pracy może w skrajnych przypadkach prowadzić do zaniżania samooceny, depresji, popadania w nałogi i podejmowania zachowań niezgodnych z prawem. Często bezrobocie spowodowane jest również brakiem przedsiębiorczości wśród mieszkańców lub dziedziczeniem bezrobocia na skutek zachowań oraz obserwacji rodziny i bliskich, na co wskazywali również uczestnicy warsztatów diagnostycznych. Efektem wysokiego bezrobocia a także niskich zarobków w granicach obszaru rewitalizacji jest poszukiwanie pracy przez mieszkańców w Niemczech (Nowogród Bobrzański oddalony jest od zachodniej granicy o ok. 50 km).

Niekorzystną sytuację obserwuje się również pod względem ubóstwa zdiagnozowanego na podstawie danych o osobach pobierających świadczenia z pomocy społecznej. Porównując wskaźniki osiągnięte na obszarze rewitalizacji ze średnią gminną można zauważyć, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na podobnym obszarze rewitalizacji NB2 była wyższa (5,5%) niż średnia wartość dla Gminy (3,6%).

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa niesie za sobą wiele negatywnych skutków, które są odczuwane nie tylko przez osoby bezpośrednio nim dotknięte, ale także przez ogół społeczności lokalnej. Rosnąca frustracja w związku z trudną sytuacją życiową prowadzi do występowania patologii społecznych, konfliktów rodzinnych, a w

skrajnych przypadkach także przemocy. Skutki takich zachowań są również negatywnie odczuwane przez społeczeństwo. Sytuacja ta jest szczególnie niekorzystna w przypadku, gdy ubóstwem dotknięta jest większa grupa mieszkańców, która koncentruje się w niektórych obszarach na terenie Gminy. Skupiska osób ubogich sprzyjają występowaniu m.in. kradzieży, napadów lub innych przestępstw, które przyczyniają się do obniżenia bezpieczeństwa w danych przestrzeniach publicznych. W konsekwencji obszary te są dotknięte wykluczeniem, a także swego rodzaju stygmatyzacją, która dodatkowo pogłębia negatywne zjawiska.

Zjawiska bezrobocia oraz ubóstwa nierzadko są także powiązane z powstawaniem lub pogłębianiem się alkoholizmu. Problem ten został również zdiagnozowany przez uczestników warsztatów, którzy stwierdzili występowanie tego rodzaju negatywnych zjawisk w granicach podobszarów NB2 (Plac Wolności, ul. Witosa, ul. Nadbrzeżna), NB3 (ul. Kolejowa) i DAG. Podkreślono, że na obszarze rewitalizacji występuje zbyt duża dostępność do punktów sprzedaży alkoholu (w obrębie miasta Nowogród Bobrzański) a także ograniczona interwencja służb porządkowych (przede wszystkim w formalnie zamkniętym dla odwiedzających kompleksie DAG). Z rekomendacji wskazanych przez Światową Organizację Zdrowia do sposobów niwelowania problemów alkoholowych wynika, że „dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży, przedłużenie godzin otwarcia, samoobsługa prowadzą do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku”¹. W uzasadnieniu podaje między innymi, że istotne w tych działaniach są również: kontrola sprzedaży i podawania napojów alkoholowych przez przedsiębiorców nimi handlujących, zwłaszcza w trosce o dzieci i młodzież.

Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano również problem wysokiej przestępczości. Zgodnie z danymi Posterunku Policji w Nowogrodzie Bobrzańskim w 2020 roku na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) stwierdzono 54 przestępstwa ogółem. Stanowiło to 26,7% wszystkich przestępstw i wykroczeń zarejestrowanych na terenie Gminy.

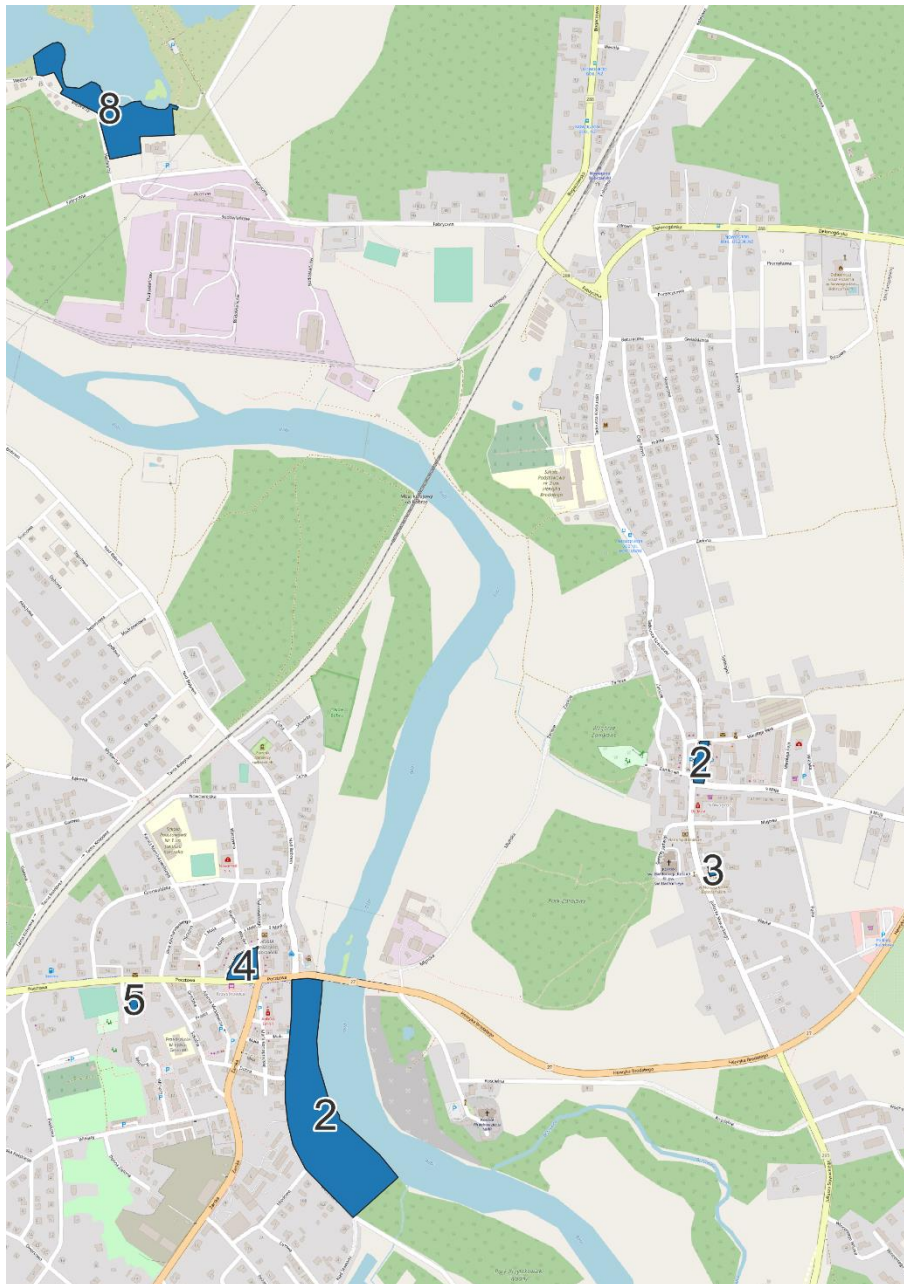
Do zwiększonej przestępczości w centrum miasta może przyczyniać się niedostateczny monitoring miejski. Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie punktów monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3). Znajdują się one w następujących miejscach:

- Budynek Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim (ul. Słowackiego 11) – 3 kamery;
- Przystań Baseny Nowogród Bobrzański – 8 kamer;
- Plac Zamkowy w Nowogrodzie Bobrzańskim – 2 kamery;
- Plac Wolności w Nowogrodzie Bobrzańskim – 4 kamery;
- Nowogród Bobrzański, ul. Nadbrzeżna – 2 kamery;
- Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji (ul. Pocztowa 7) – 5 kamer;

---

¹ J. Moskalewicz, J. Sierostawski, K. Dąbrowska, Dostępność fizyczna alkoholu a szkody zdrowotne, „Alkoholizm i Narkomania”, tom 18, nr 4/2005.

RYSUNEK 12. LOKALIZACJA I LICZBA KAMER MONITORINGU WIZYJNEGO W GRANICACH PODOBSZARÓW REWITALIZACJI NB2 I NB3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

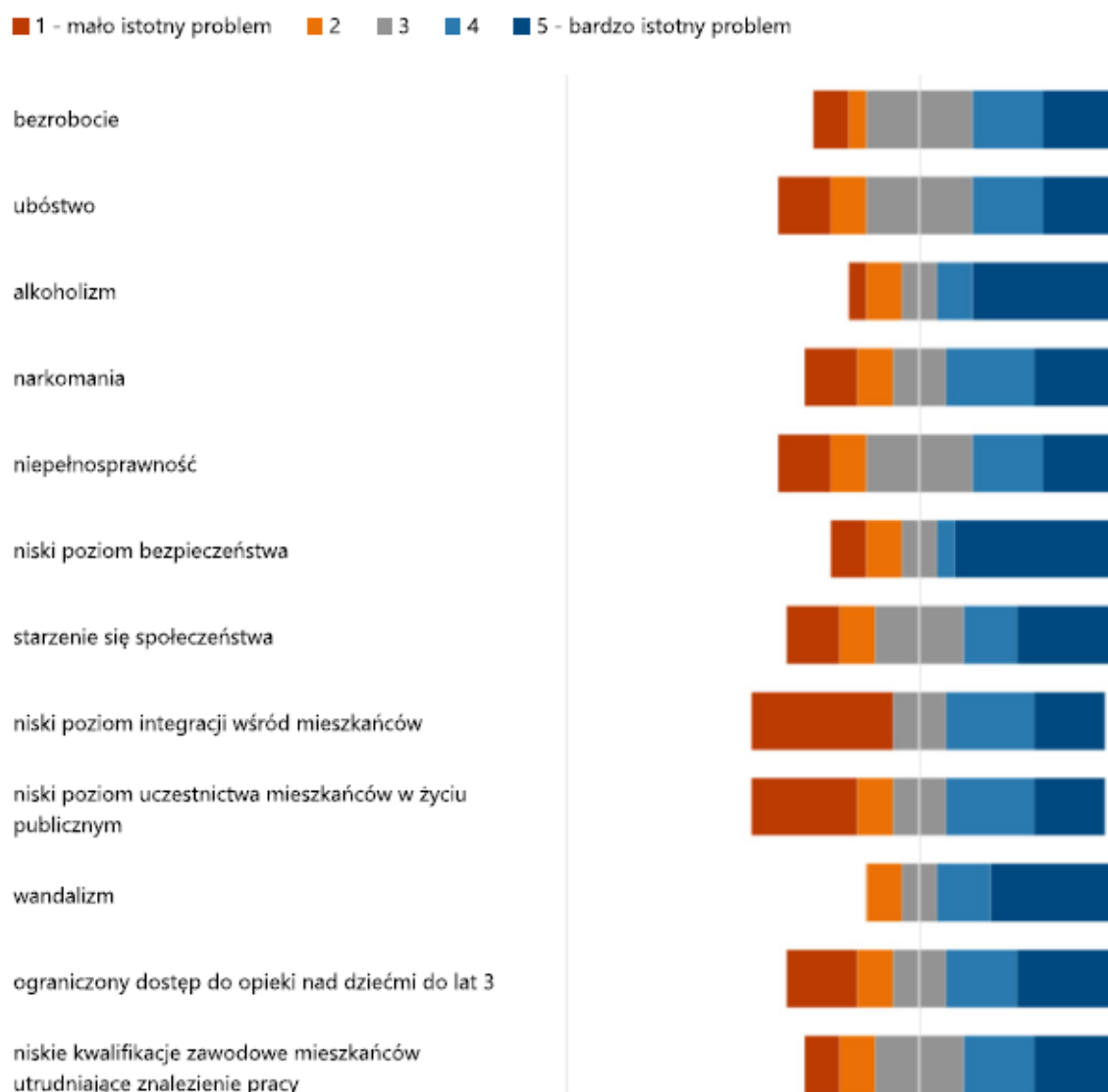
W granicach obszaru rewitalizacji (NB2 i NB3) najczęściej przestępstw odnotowano w obrębie ul. Żarskiej (11) po czym można wnioskować, że monitoring w jej ciągu nie jest wystarczający.

Na terenie Gminy Nowogród Bobrzański odczuwalne jest zapotrzebowanie na stworzenie dodatkowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3. W jej granicach nie funkcjonuje żłobek, działają dwa kluby dziecięce (jeden publiczny, drugi niepubliczny), które rokrocznie mają wypełnione wszystkie dostępne miejsca opieki dla dzieci.

Istotnym problemem jest brak monitoringu w podobszarze rewitalizacji DAG, w związku z czym teren kompleksu stanowi potencjalne miejsce, w którym występować mogą negatywne zjawiska społeczne (m.in. spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, wandalizm, przestępstwa, wykroczenia).

Problem wandalizmu w centrum miasta zidentyfikowany został również w przeprowadzonym badaniu ankietowym wśród mieszkańców. Około 80% ankietowanych wskazało, że jest to istotny lub bardzo istotny problem. Kolejnym odczuwalnym przez respondentów problemem jest niski poziom bezpieczeństwa (70%).

RYSUNEK 13. OCENA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SFERZE SPOŁECZNEJ WEDŁUG ANKIETOWANYCH.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Wandalizm najczęściej przejawia się niszczeniem przestrzeni publicznej w postaci graffiti czy dewastacją miejsc ogólnodostępnych. Akty wandalizmu najczęściej łączone są z młodzieżą, jednak nie wyklucza się, że za część z nich odpowiadają

osoby dorosłe. Najczęściej do zniszczeń dochodzi w momencie, gdy pojedyncze osoby lub większe grupy znajdują się pod wpływem substancji psychoaktywnych (narkotyki, alkohol). Niewątpliwie jedną z przyczyn jest również brak alternatywnych miejsc i form spędzania czasu wolnego, przez co grupy młodych osób spotykają się w miejscach publicznych i wspólnie spożywają alkohol, często nawet „z nudów”. Sprzyja temu dodatkowo występowanie opuszczonych, odosobnionych obiektów czy brak wyznaczonych miejsc do spożywania alkoholu.

Kolejną przyczyną popadania w uzależnienia jest presja otoczenia (rówieśników) bądź wywodzenie się z rodzin o skłonnościach do nadużywania alkoholu (dziedziczenie problemów, trudność z wydostaniem się z patologicznego środowiska czy wspomniane już ubóstwo). Akty wandalizmu są również często pokłosiem poczucia bezkarności i braku dostatecznego nadzoru miejsc publicznych. Osoby dopuszczające się takich zniszczeń, nie mają poczucia przynależności i nie identyfikują się z miejscem zamieszkania, a co za tym idzie traktują przestrzeń publiczną jako własność niczyją, a nie własność wspólną. Należy zaznaczyć, że wszelkiego rodzaju przejawy wandalizmu i agresji w miejscach publicznych, wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa ogółu mieszkańców obszaru rewitalizacji.

RYСУNEK 14. PRZYKŁADY AKTÓW WANDALIZMU W GRANICACH PODOBSZARÓW REWITALIZACJI DAG („KASYNO” I STRZELNICA TESTOWA) ORAZ NB3 (OBIEKTY DAWNEGO DWORCA PKP)

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Kolejnym istotnym problemem wskazanym przez mieszkańców w ankiecie jest niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym oraz niski poziom integracji wśród mieszkańców. Wśród przyczyn tego problemu, uczestnicy warsztatów wskazywali na zbyt małą liczbę miejsc i wydarzeń, które mogłyby umożliwić mieszkańcom budowanie relacji oraz niewystarczające poinformowanie mieszkańców o istniejącej ofercie (szczególnie wśród seniorów). Ponadto w Nowogrodzie Bobrzańskim występuje zauważalny podział społeczny mieszkańców z „dolnej” i „górną” części miasta. Uwarunkowane jest to historycznymi zmianami przestrzennymi – „dolna” część do 1988 roku stanowiła osobną jednostkę osadniczą – Krzystkowice. Powyższa sytuacja znajduje również odzwierciedlenie w wynikach analizy wskaźnikowej wykazała niższą od średniej gminnej (0,41) liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców w granicach podobszarów rewitalizacji NB2 (0,2) oraz NB3 (0,23). Tego rodzaju podmioty skupiają okolicznych mieszkańców, są platformami do wymiany poglądów, informacji i doświadczeń oraz często tworzą wspólnotę ludzi odpowiedzialnych za przestrzeń, w której żyją.

Główne problemy **w sferze społecznej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- starzenie się społeczeństwa, zmniejszenie się zastępowalności pokoleń na rynku pracy, zwiększenie zapotrzebowania na usługi dla osób starszych;
- problemy ze znalezieniem pracy przez mieszkańców;
- niewystarczająca liczba miejsc opieki dla dzieci do lat 3;
- niski poziom bezpieczeństwa w obszarze rewitalizacji;
- w przestrzeni publicznej i terenach zamkniętych obszaru rewitalizacji nagminnymi zjawiskami są spożywanie alkoholu i zażywanie narkotyków;
- wysoka przestępczość, występujące akty wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej, niewystarczający monitoring miejski;
- niski poziom aktywności i integracji mieszkańców zauważalny podział społeczny między „dolną” i „górną” częścią miasta;
- mała liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

1.3.2. Sfera gospodarcza

W objętych obszarem rewitalizacji częściach miasta Nowogród Bobrzański zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w zakresie sfery gospodarczej. W 2020 roku w granicach obszaru rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) zarejestrowano 5 nowych podmiotów gospodarczych. Porównując liczbę nowych przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji do innych jednostek na terenie gminy zauważyć można, że pomimo dużej gęstości zaludnienia i dużej liczby ludności, mieszkańcy analizowanych części Nowogrodu Bobrzańskiego nie odznaczali się pozytywnie poziomem przedsiębiorczości. Wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na podobszarach rewitalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniósł w 2020 roku odpowiednio 0,27 – NB2 oraz 0,14 – NB3, natomiast przeliczając na 100 osób w wieku produkcyjnym – było to 0,48 – NB2 i 0,25 – NB3. Oba wskaźniki

były niższe niż średnia dla Gminy Nowogród Bobrzański, która wynosiła odpowiednio: 0,37 oraz 0,60.

Do największych pracodawców zlokalizowanych na terenie Gminy Nowogród Bobrzański zalicza się:

- AUTO SERVICE FIRMA USŁUGOWO-HANDLOWA WIESŁAW SIĘCZAK, Kaczenice, ul. Wiejska 26 (Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli);
- Wataha Sp. z o.o., Nowogród Bobrzański, ul. Budowlanców 3 (Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany);
- PHUP ROMILWAG Robert Milto 2. PRIMO S.C. Robert Milto, Nowogród Bobrzański, ul. Jasna 22 (Naprawa i konserwacja urządzeń elektronicznych i optycznych);
- GMC Pol Marek Bandiak, Sterków, ul. Cicha 1 (Działalność agentów zajmujących się sprzedażą maszyn, urządzeń przemysłowych, statków i samolotów; Produkcja win gronowych; Uprawa winogron);
- "ASPO" JOANNA POPS, Bogaczów, ul. Dębowa 27 (Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych);
- P.P.U.H. "STUDIO SCHODY" S.C. ALBERT JARZĄBEK, KRZYSZTOF KACIEJA, Nowogród Bobrzański (Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa);
- Concrete Cossack Sp. z o.o. Sp.k., Nowogród Bobrzański, ul. Budowlanców 9 (Produkcja wyrobów budowlanych z betonu);
- CRM Metale Sp.k., Nowogród Bobrzański, ul. Poczтовая 24 (Produkcja wyrobów budowlanych z betonu);
- "MAZI-TRANS" Szczepan Mazur, Dobroszów Wielki, ul. Żagańska 10 (Transport drogowy towarów);
- Mieczysław Starek PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO HANDLOWO USŁUGOWE "STAREK" 2.PHU "FURMAN" s.c. M.Starek, R.Kita (Cięcie, formowanie i wykańczanie kamienia);
- KAMIYO Kamil Subda, Drągowina, ul. Lipowa 1 (Roboty związane z budową dróg i autostrad);
- PAWEŁ SZATKOWSKI EDBUD (Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych);
- GC8.pl Piotr Korzeniowski, Nowogród Bobrzański (Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli);
- Cowan Mobil, Nowogród Bobrzański (Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach);
- PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWO-USŁUGOWE "DOMEX" Ryszard Kopczyński, Nowogród Bobrzański, ul. Plac Wolności 3 (Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach);
- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe MBud Marek Łebek, Kotowice (Produkcja wyrobów tartacznych);
- Lakiernia Proszkowa Sp. z o.o., Nowogród Bobrzański, ul. Nowa 1 (Produkcja konstrukcji metalowych i ich części);

- MAL-MAT SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ, Nowogród Bobrzański, ul Ogrodowa 20 (Produkcja konstrukcji metalowych i ich części);
- "QUERQUS" DAMIAN FRASZEWSKI, Nowogród Bobrzański, ul. Cicha 1 (Produkcja wyrobów tartacznych);
- MIDPARTS MARCIN HANDZEL, Nowogród Bobrzański, ul. Energetyków 5 (Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli).

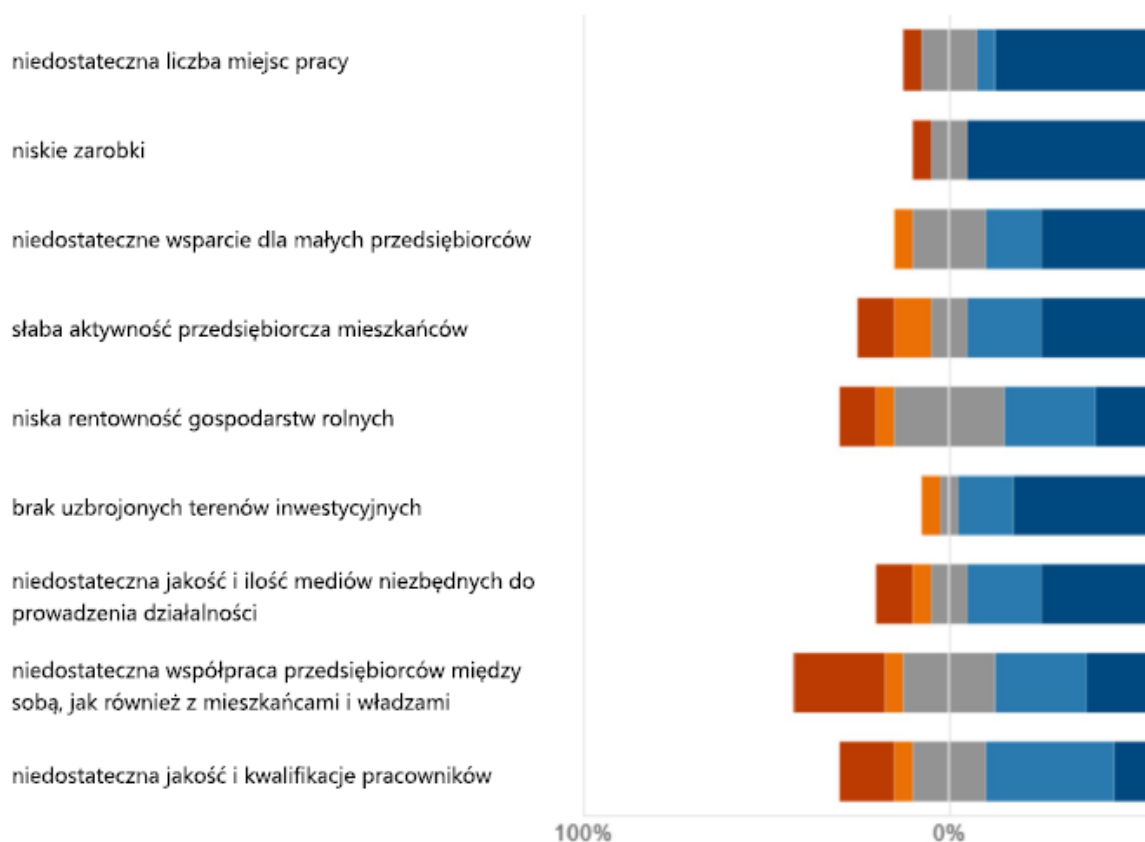
Wśród wymienionych podmiotów gospodarczych zaledwie 7 zlokalizowanych jest w granicach obszaru rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3). Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat następujące duże firmy zlokalizowane w granicach obszaru rewitalizacji ogłosiły upadłość lub przeniósły swoją siedzibę w inne miejsce:

- "EUROBUD" Vansant Jozef, Nowogród Bobrzański, ul. Kościuszki (Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych);
- I KA-BAU INGO KERN, Nowogród Bobrzański, ul. Poczтова 8B (Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych).

Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców wykazały również, że najistotniejszym problemem na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej są niskie zarobki (85% ankietowanych wskazało go jako bardzo istotny problem), a na drugim miejscu znalazła się niedostateczna liczba miejsc pracy (80% ankietowanych wskazało je jako istotny lub bardzo istotny problem).

RYСУNEK 15. OCENA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SFERZE GOSPODARCZEJ WEDŁUG ANKIETOWANYCH.

■ 1 - mało istotny problem ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 - bardzo istotny problem

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Przyczyną niskich zarobków jest fakt, iż z jednej strony przedsiębiorcy nie osiągają satysfakcjonujących przychodów z prowadzonej działalności oferując produkty na lokalnym rynku, z drugiej zaś pracownicy nie mogą liczyć na stawki odpowiadające większym miastom w aglomeracji. Na tę sytuację niewątpliwie negatywny wpływ miała również pandemia Covid-19, panująca od 2020 roku, a także niestabilna sytuacja na rynku oraz inflacja w późniejszym okresie.

Ponadto uczestnicy warsztatów wskazali, że jedną z przyczyn niskiej kondycji lokalnej gospodarki jest niedostateczna powierzchnia terenów inwestycyjnych w Gminie. Atrakcyjność inwestycyjna, czyli zdolność przyciągania inwestorów i stwarzanie im dogodnych warunków rozwoju, stanowi obecnie jeden z najważniejszych elementów związanych z kształtowaniem aktywności gospodarczej wpływający na konkurencyjność danego obszaru. Głównym zadaniem samorządów w tym zakresie jest stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, na którą składa się zapewnienie inwestorom dostępu do odpowiednio uzbrojonych terenów inwestycyjnych, jak również aktywne działania promujące tą ofertę (dopasowane do grupy odbiorców).

Ww. problemy gospodarcze obszaru rewitalizacji zauważalne są w małej ilości podmiotów realizujących swe usługi w branży gastronomicznej. Atrakcyjna

gastronomia jest ważnym czynnikiem wpływającym na jakość przestrzeni służącej mieszkańcom a także stymulującym rozwój turystyki.

Kolejną przyczyną braku atrakcyjności terenu Gminy z punktu widzenia gospodarki, na którą wskazywali uczestnicy warsztatów jest niska aktywność lokalnych liderów społeczno-gospodarczych. Tego rodzaju osoba (lub grupa osób), może być partnerem dla JST sferze działań gospodarczo-społecznych. Często prowadzi do wzmacniania kapitału społecznego, ponieważ opiera się na oddolnym, mikrostrukturalnym budowaniu interakcji pomiędzy podmiotami życia społeczno-gospodarczego

Główne problemy **w sferze gospodarczej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- Mała liczba zarejestrowanych nowych zarejestrowanych podmiotów gospodarczych;
- Siedziby większości największych pracodawców w Gminie zlokalizowane są poza obszarem rewitalizacji;
- Niedostateczna liczba miejsc pracy, lokalni pracodawcy oferują niskie zarobki;
- Obszar nie jest atrakcyjny inwestycyjnie;
- Mała liczba punktów gastronomicznych;
- Niska aktywność lokalnych liderów społeczno-gospodarczych.

1.3.3. Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji nie wykazała problemów w obszarze środowiska, jednak wzięto w niej tylko pod uwagę występowanie materiałów zawierających azbest. Pod tym względem problem dotyczy bardziej obszarów wiejskich niż miasta. Diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła jednak wyodrębnić problemy w sferze środowiskowej przyczyniające się do jego degradacji.

Zgodnie z Ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, Gmina Nowogród Bobrzański znajduje się w strefie lubuskiej (kod strefy: PL0803) – dla celów oceny jakości powietrza pod kątem zawartości: ozonu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla i benzenu, pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz zawartego w tym pyłu ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu.

W poniższej tabeli przedstawiono stan powietrza atmosferycznego w strefie lubuskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie lubuskim za rok 2021, opracowaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

TABELA 5. STAN POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO W STREFIE LUBUSKIEJ W 2021 ROKU.

OCHRONA ZDROWIA LUDZI											
Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A

klasa A – stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych
klasa B – stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji

klasa C – stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE „ROCZNEJ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM. RAPORT WOJEWÓDZKI ZA ROK 2021”, OPRACOWANEJ PRZEZ GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA – DEPARTAMENT MONITORINGU ŚRODOWISKA – REGIONALNY WYDZIAŁ MONITORINGU ŚRODOWISKA W ZIELONEJ GÓRZE.

Jak wynika z tabeli, według kryterium ochrony zdrowia, w tej strefie nie stwierdzono przekroczeń dla dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀ oraz zawartego w pyle zawieszonym arsenu, kadmu, niklu, ołowiu i ozonu. Występowały natomiast przekroczenia poziomów dopuszczalnych w zakresie benzo(a)pirenu (klasa C).

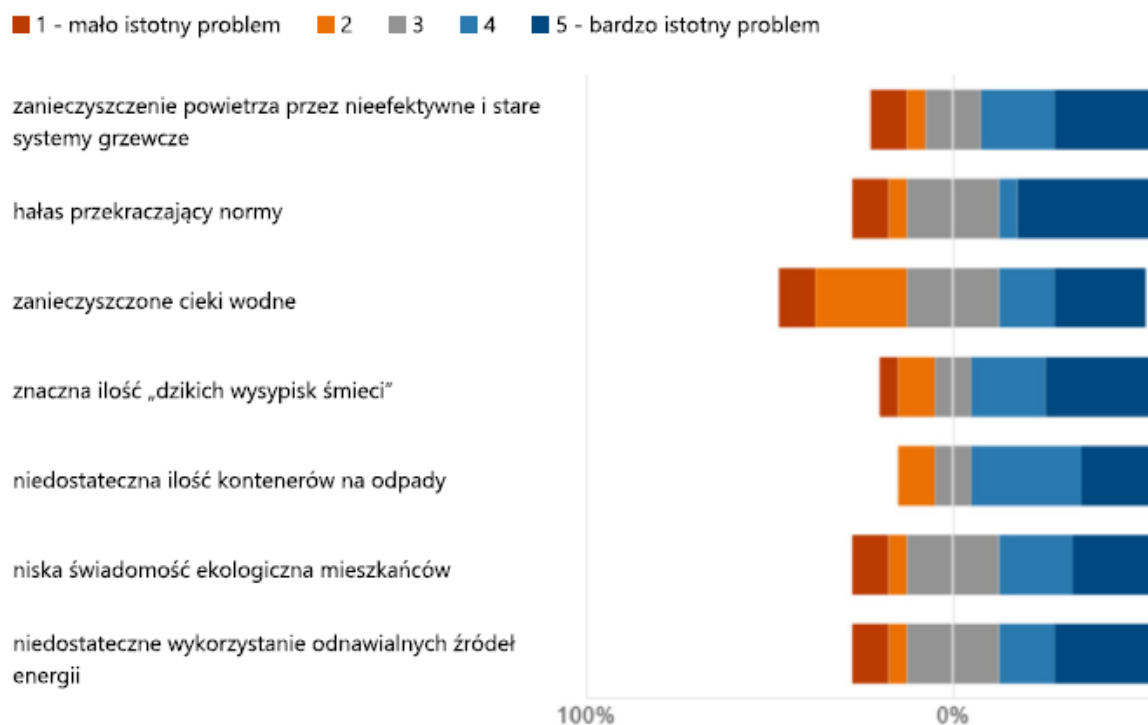
Gmina Nowogród Bobrzański nie prowadzi monitoringu jakości powietrza.

Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 27 oraz drogi wojewódzkie nr 288, 289, 290 i 295 o dużym natężeniu ruchu, generujące znaczne emisje zanieczyszczeń. Jednakże analizy przeprowadzone na potrzeby przygotowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Nowogród Bobrzański oraz Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2012-2027 wykazały, że największym zagrożeniem dla jakości powietrza na obszarze rewitalizacji jest tzw. niska emisja. Definiowana jest ona jako emisja pyłów i gazów do atmosfery ze źródeł nieprzekraczających 40 m wysokości. Istotnym też jest jakość wykorzystywanego opału jak również wykorzystywanie do ogrzewania odpadów.

Problem niskiej emisji potęgowany jest również przez transport, na co negatywnie wpływa zła organizacja ruchu powodująca niekiedy korki w zarówno w obrębie „dolnej” jak i „górznej” części Nowogrodu Bobrzańskiego. Wiąże się również z niską efektywnością energetyczną budynków, wynikającą z przestarzałych technologii budowlanych i brakiem ich modernizacji m.in. brakiem ocieplenia i izolacji cieplnej, nieszczelności pokrycia dachowego, stolarki okiennej. Przez nieszczelność zabudowy, część ciepła wydostaje się na zewnątrz, co powoduje straty ciepła i konieczność dalszego dogrzewania mieszkań, aby utrzymać odpowiednią temperaturę. Dużym problemem są również kwestie finansowe. Narastający kryzys energetyczny spowodował wysokie podwyżki cen paliw i prądu, co w połączeniu z niskimi zarobkami ogranicza możliwości wymiany pieców i termomodernizacji budynków. Przeszkodę stanowią także skomplikowane i długotrwałe procedury prawne w zakresie wymiany źródeł ciepła (m.in. uzyskiwanie zezwoleń, dofinansowań czy zgód wspólnot mieszkaniowych), co dodatkowo zniechęca mieszkańców do przejścia na ekologiczne formy ogrzewania budynków – na ten aspekt zwracali uwagę uczestnicy warsztatów rewitalizacyjnych.

Problem zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji został również podniesiony przez mieszkańców biorących udział w ankiecie. Wskazali oni, iż jednym z najistotniejszych problemów w sferze środowiskowej na obszarze rewitalizacji jest zanieczyszczenie powietrza przez nieefektywne i stare systemy grzewcze (jest to istotny lub bardzo istotny problem dla 70% badanych) oraz niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i niska świadomość ekologiczna mieszkańców (60% ankietowanych uważa je za istotny lub bardzo istotny problem).

RYSUNEK 16. OCENA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ WEDŁUG ANKIETOWANYCH.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę na zauważalny problem odprowadzania zanieczyszczeń do cieków wodnych a także powstawania znacznej ilości dzikich wysypisk śmieci – głównie na terenach leśnych. Oba problemy miały potwierdzenie występowania w wynikach ankiet (kolejno 40% oraz 75% uznało to za istotne lub bardzo istotne problemy). Pozostawianie odpadów w miejscach niewyznaczonych może być spowodowane zbyt małą liczbą koszy na śmieci, ale także niską świadomością ekologiczną mieszkańców.

W granicach obszaru rewitalizacji zauważalny jest brak odpowiedniego zagospodarowania terenów zieleni. Do przykładowych terenów tego rodzaju zaliczyć należy teren przylegający bezpośrednio do rzeki Bóbr. Obecnie w granicach tego obszaru zlokalizowane są ogródki działkowe oraz biegnąca wzdłuż rzeki linia energetyczna. Zauważalne jest wykorzystywanie tego obszaru przez mieszkańców na potrzeby rekreacyjne (m.in. wędkarstwo, spacer) co potwierdzają „wytarte” ścieżki wzdłuż rzeki. Teren charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi – odpowiednio zagospodarowany może stanowić jedno z kluczowych miejsc w Gminie, który może służyć mieszkańcom i turystom.

RYSUNEK 17. WYGLĄD OBSZARU WZDŁUŻ RZEKI BÓBR (NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI „DOLNY”).

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego stwierdzono, iż wyznaczony obszar rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3 – bezpośrednie sąsiedztwo rzeki Bóbr) położony jest w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, w którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz jest średnie i wynosi raz na 100 lat.

Główne problemy **w sferze środowiskowej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- niska emisja pogarszająca jakość powietrza atmosferycznego,
- niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych,
- niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- zanieczyszczenie cieków wodnych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
- niezagospodarowane tereny zieleni.

1.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przeanalizowano na podstawie danych obrazujących dostęp do określonych obiektów infrastruktury publicznej tj.: liczby obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców oraz liczby ogólnodostępnych placów zabaw na 100 mieszkańców, z pominięciem szkolnych placów zabaw. Na obszarze rewitalizacji stwierdzono znaczący deficyt zarówno w zakresie infrastruktury sportowej jak i miejsc zabaw dla najmłodszych mieszkańców.

Na terenie całej Gminy Nowogród Bobrzański w 2020 roku funkcjonowało 61 obiektów małej infrastruktury sportowej tj. boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, z czego na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych było 12 tego typu obiektów. Przeliczając dostępność do obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców podobszary objęte rewitalizacją (NB2 i NB3) charakteryzowały się kolejno wskaźnikami 0,42 i 0,54, gdzie średni wskaźnik dla Gminy wynosił 1,02. Najważniejszym tego typu obiektem na obszarze rewitalizacji jest kompleks sportowy zlokalizowany przy ul. Fabrycznej (podobszar NB3). Składa się on ze stadionu piłkarskiego posiadającego widownię na 2000 osób (w tym 76 siedzących) oraz boiska Orlik 2012 z zapleczem (szatnie, toalety, prysznice).

Gorsza sytuacja na obszarze rewitalizacji występuje pod względem dostępności do placów zabaw. Na obszarze Gminy Nowogród Bobrzański zlokalizowanych było łącznie 29 placów zabaw, natomiast w granicach obszaru rewitalizacji – 6. Przeliczając dostępność placów zabaw na 100 mieszkańców, podobszary rewitalizacji charakteryzowały się kolejno wskaźnikami 0,26 i 0,23 natomiast średnia dla Gminy wynosiła 0,52. Istnieje więc duże zapotrzebowanie na obiekty, gdzie rodzice mogą spędzać czas ze swoimi dziećmi oraz gdzie dzieci mogą bawić się i przebywać w otoczeniu swoich rówieśników.

Na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne pełniące funkcje administracyjne, kulturalno-oświatowe czy bezpieczeństwa i porządku publicznego w Gminie. W granicach podobszaru NB2 – tzw. Nowogrodu „dolnego” zlokalizowane są: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka, Miejsko-Gminne Przedszkole Samorządowe, Nadleśnictwo Krzystkowice a także stacja

kolejowa Nowogród Osiedle. Z kolei w podobszarze NB3 zlokalizowane są następujące obiekty związane z instytucjami: Urząd Miejski, Ochotnicza Straż Pożarna, Urząd Pocztowy, Posterunek Policji Szkoła Podstawowa nr 2, Filia Miejsko-Gminnego Przedszkola Samorządowego a także stacja kolejowa Nowogród Bobrzański.

Znajdują się tu również ważne przestrzenie publiczne, takie jak Rynek, Plac Wolności, tereny zieleni (Wzgórze Zamkowe, tereny nadrzeczne, tereny lasów państwowych), a także tereny plaży i kąpieliska w okolicy ul. Fabrycznej. Odrębną przestrzeń obecnie o charakterze zamkniętym pełni kompleks DAG. Przeprowadzona wizja lokalna obszaru rewitalizacji, a także wywiady pogłębione i rozmowy z uczestnikami warsztatów diagnostycznych wykazały, że pełnią one zróżnicowane funkcje, są inaczej zagospodarowane, a także występują na nich swoiste problemy. Szczegółową charakterystykę poszczególnych przestrzeni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Ważne przestrzenie zlokalizowane na obszarze rewitalizacji.

Nazwa	Aktualne przeznaczenie, zagospodarowanie, odbywające się wydarzenia	Aktualne problemy pojawiające się w przestrzeni (techniczne i społeczne)
Rynek	parking dla samochodów, tereny zieleni urządzonej, przystanek autobusowy, liczne sklepy, usługi i punkty gastronomiczne znajdujące się w obrębie rynku (pawilony handlowe, partery kamienic i zabudowy wielorodzinnej), w centralnym miejscu zlokalizowany jest krzyż oraz obelisk z tablicą upamiętniającą ofiary deportacji na Sybir w czasach stalinizmu.	mała powierzchnia biologicznie czynna, brak uporządkowania istniejącej zieleni, zły stan nawierzchni utwardzonych, zabudowa wielorodzinna (bloki mieszkalne) oraz pawilony handlowe przeplatają się z historyczną zabudową co tworzy chaos architektoniczno-urbanistyczny
Plac Wolności	Dawny Rynek w Krzystkowicach, obecnie zrewitalizowana przestrzeń z zielenią wysoką, elementami małej architektury, fontanną z ozdobnym oświetleniem oraz stojącymi lampami oświetleniowymi. W centralnym miejscu Placu zlokalizowana jest kapliczka.	Częste spożywanie alkoholu przez mieszkańców w obrębie Placu Wolności
Wzgórze Zamkowe	W przeszłości lokalizacja zamku z XIII wieku oraz pałacu z XVIII wieku. Obecnie teren niezagospodarowany, zdominowany przez dziką zielenią średnią i wysoką.	Brak pomysłu na zagospodarowanie i użytkowe wykorzystanie obszaru
Tereny nad rzeką Bóbr	Częściowo zagospodarowane przez obiekty należące do kompleksu ogródków działkowych, pozostała część niezagospodarowana.	Niezagospodarowana przestrzeń nie jest atrakcyjna rekreacyjnie oraz turystycznie.
Tereny plaży i kąpieliska w okolicy ul. Fabrycznej	Obszar w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników powyroboiskowych, wykorzystywanych obecnie na	Brak ścieżki spacerowej wokół zbiorników, teren nie jest w wystarczającym stopniu wykorzystywany w celach

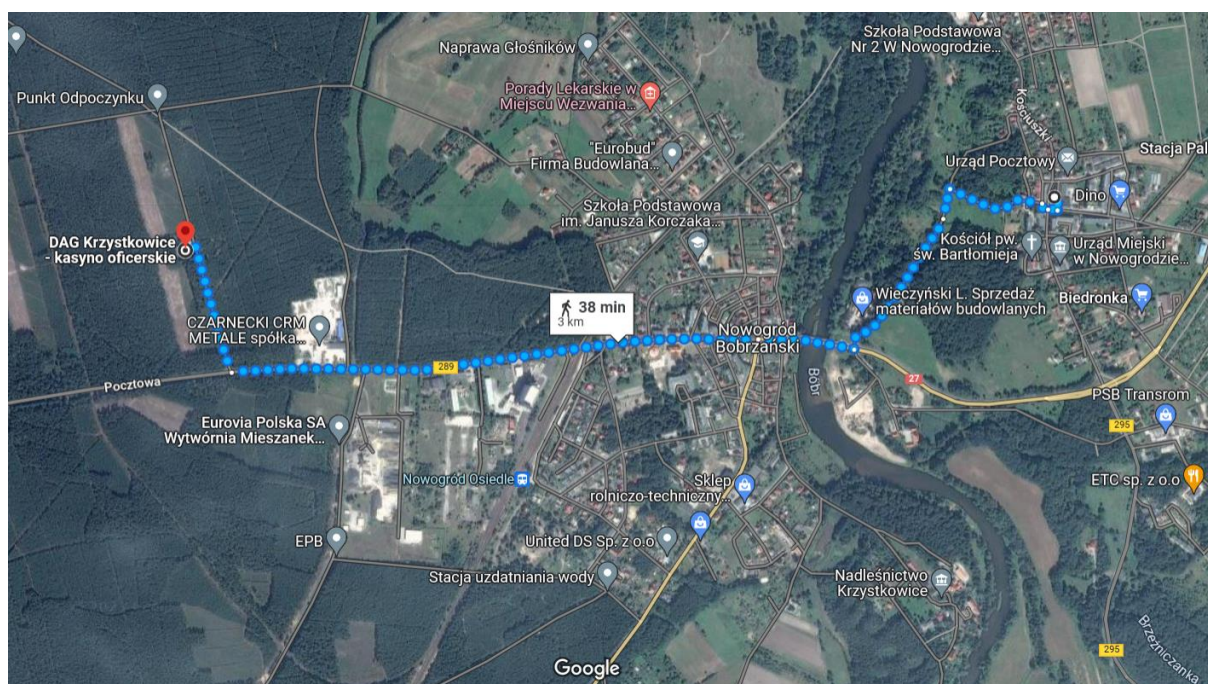

	cele rekreacyjne. Aktualne zagospodarowanie stanowią piaszczysta plaża, zejście do wody, kładka, przystań dla małych łodzi, pomosty oraz ścianka wspinaczkowa.	rekreacyjnych, kulturalnych i integrujących mieszkańców.
Kompleks DAG	Pozostałości kompleksu zlokalizowane na terenie Lasów Państwowych. Ruiny poszczególnych obiektów połączone są siecią dróg leśnych.	Teren infrastrukturalnie niezabezpieczony, częściowo zdewastowany. Jest miejscem nielegalnego spożywania alkoholu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wizji lokalnej oraz warsztatów z interesariuszami rewitalizacji.

Zauważalnym problemem przestrzennym wymienionych wyżej miejsc jest stosunkowo duża odległość między tymi miejscami. Szczególnie widoczny jest on w kontekście lokalizacji kompleksu DAG, który częściowo znajduje się poza administracyjnymi granicami miasta Nowogród Bobrzański. Odległość od obiektu dawnego kasyna oficerskiego w kompleksie do Rynku w Nowogrodzie Bobrzańskim, stanowiącego centrum „górną” części miasta wynosi 3 km (pokonanie takiego dystansu średnio zajmuje 38 min, rowerem – 13 min).

Rysunek 18. Droga, jaką musi pokonać odwiedzający, chcący udać się do Kompleksu DAG Krzystkowie z centrum Nowogrodu Bobrzańskiego – Rynku

Źródło: Google Maps.

W tym kontekście istotnym jest, by osoby, które w przyszłości miałyby możliwość odwiedzenia kompleksu miały zapewnioną odpowiednią infrastrukturę transportową stanowiącą połączenie z miastem. Obecnie turystyka rowerowo-pieszka stanowi jedną z najpopularniejszych form wypoczynku aktywnego. W związku z tym projektowane ciągi komunikacyjne w ramach działań rozwojowych kompleksu DAG powinny być zorientowane na potrzeby turystów poruszających się zarówno pieszo jak i rowerem.

Uczestnicy warsztatów rewitalizacyjnych wskazali ponadto na brak połączenia przez rzekę Bóbr w postaci ciągu pieszo-rowerowego (obecna część mostu wydzielona dla ruchu pieszych i rowerzystów jest zbyt wąska), rozwój tego rodzaju infrastruktury miałby wpływ na usprawnienie komunikacji między „dolną” oraz „górną” częścią miasta.

Zarówno wnioski z przeprowadzonej wizji lokalnej jak i wyniki ankiet wśród mieszkańców wskazują na problem niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury drogowej oraz zbyt małą powierzchnię parkingów i chodników w granicach obszaru rewitalizacji. Ze względu na niewielką liczbę miejsc parkingowych zauważalne są przypadki parkowania pojazdów mieszkańców w ciągu jezdni (przede wszystkim w granicach podobszaru rewitalizacji NB2). Ma to przełożenie na zmniejszenie płynności ruchu samochodowego i stopnia bezpieczeństwa drogowego na obszarze.

RYСУNEK 19. INFRASTRUKTURA DROGOWA W GRANICACH PODOBSZARU NB2 (UL. DĄBROWSKIEGO, 1 MAJA

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Powyższe problemy sprawiają, że centrum miasta nie jest przyjazne oraz bezpieczne dla wszystkich użytkowników ruchu drogowego – pieszych, rowerzystów oraz kierujących pojazdami. Według danych z *Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji* opartego na danych udostępnionych przez Komendę Główną Policji w Warszawie, w latach 2018-2022 na terenie miasta Nowogród Bobrzański zarejestrowano 156 zdarzeń drogowych, z czego 114 miało miejsce na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) – jest to 73,1% wszystkich wypadków drogowych w mieście. Najwięcej z nich dotyczyło ulic: ul. Brodatego (27,6%), ul. Żarskiej (13,5%), ul. Pocztowej (9,0%) oraz ul. Słowackiego (4,5%).

Tabela 7. Najniebezpieczniejsze ulice pod względem liczby zdarzeń drogowych na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) w latach 2018-2022.

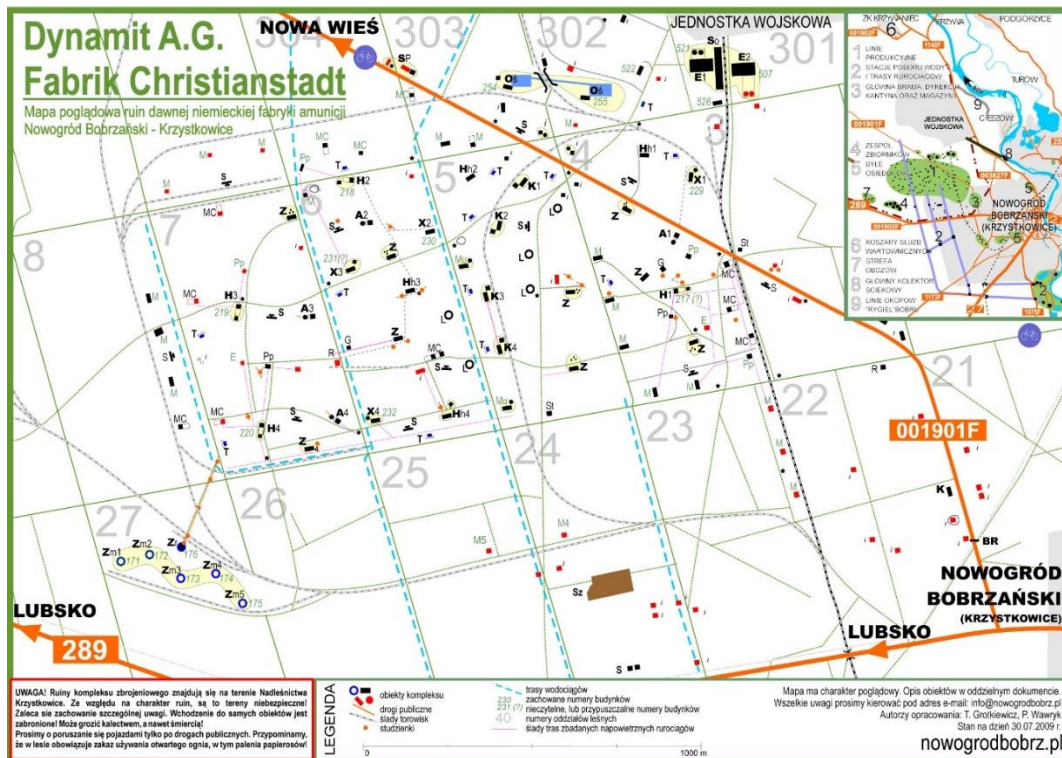
Ulica	Liczba zdarzeń drogowych	Udział w ogólnej liczbie zdarzeń drogowych
Brodatego	43	27,6%
Żarska	21	13,5%
Pocztowa	14	9,0%
Słowackiego	7	4,5%
Rynek	4	2,6%
Witosa	4	2,6%
Nadbrzeżna	3	1,9%
Kościuszki	3	1,9%
Leśna	2	1,3%
9 maja	2	1,3%
Fabryczna	2	1,3%
Nad Bobrem	2	1,3%
Zamkowa	1	0,6%
Dobra	1	0,6%
Sportowa	1	0,6%
Plac Wolności	1	0,6%
Piaskowa	1	0,6%
Dąbrowskiego	1	0,6%
Zacisze	1	0,6%
Obszar rewitalizacji ogółem (NB2 i NB3)	114	73,1%
Pozostały obszar miasta Nowogród Bobrzański	42	26,9%
SUMA	156	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.sewik.pl/search>.

Powstały na potrzeby zbrojne armii niemieckiej przed rozpoczęciem II Wojny Światowej kompleks DAG Krzystkowice obejmuje obszar ponad 35 km². Produkcja amunicji wymagała opracowania odpowiedniego łańcucha realizacyjnego obejmującego obiekty branżowe rozlokowane na całej przestrzeni kompleksu. Połączone były siecią dróg oraz linią kolejową, których przebieg zachowany jest do dziś. Kompleks od strony północnej sąsiaduje z terenem jednostki wojskowej (4 Regionalna Baza Logistyczna). Na osi wschód-zachód obszar DAG przecina droga wojewódzka DW289 łącząca Lubsko z Nowogrodem Bobrzańskim. Ponadto, północna część obszaru przecięta jest drogą pieszo-rowerową, stanowiącą ścieżkę przyrodniczo-leśną Nadleśnictwa Krzystkowice – swój początek ścieżka ma na wjeździe do miasta Nowogród Bobrzański (okolice przejazdu kolejowego).

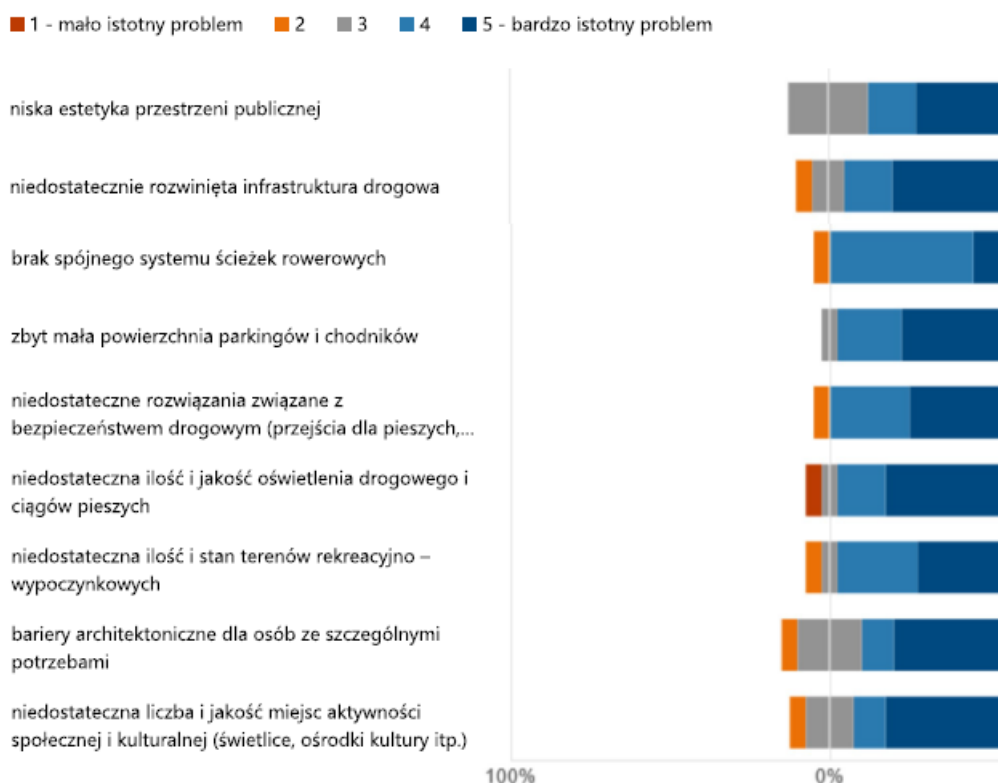
Rysunek 20. Poglądowa mapa ruin kompleksu DAG Krzystkowiec.

Źródło: nowogrodoborz.pl

Wyniki badań ankietowych wykazały, że mieszkańcy za najbardziej istotne problemy w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej uważają: niedostateczną ilość i jakość oświetlenia drogowego i ciągów pieszych, niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę drogową, niedostateczną ilość i stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz niedostateczną liczbę i jakość miejsc aktywności społecznej i kulturalnej (kolejno 90,0%, 80,0%, i 80,0% osób ocenia go jako istotny lub bardzo istotny problem).

RYСУNEK 21. OCENA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ WEDŁUG ANKIETOWANYCH.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Głównym terenem rekreacyjno-wypoczynkowym na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) jest obszar rekreacyjno-sportowy w okolicy ul. Fabrycznej – tzw. „Baseny”.

Zrealizowana w latach 2020-2021 inwestycja pn. „Zagospodarowanie obszaru cennego przyrodniczo na terenie rekreacyjnym, kąpielisko w Nowogrodzie Bobrzańskim – baseny przy ul. Fabrycznej” pozwoliła na stworzenie nowego miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego, które może być wykorzystywane zarówno przez turystów jak i mieszkańców Gminy Nowogród Bobrzański. Założenia funkcjonalne tejże przestrzeni zakładają poszerzenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej w celu częstszego jej odwiedzania przez użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych.

RYSUNEK 22. OBSZAR REKREACYJNO-SPORTOWY W OKOLICY UL. FABRYCZNEJ

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Obecne zagospodarowanie terenu tylko częściowo odpowiada potrzebom użytkowników w sferze rekreacyjno-kulturalnej. Biorąc pod uwagę bogate walory krajobrazowe, odczuwalny jest brak ścieżki spacerowo-rowerowej wokół zbiornika wodnego. Na podniesienie atrakcyjności tego obszaru wpływ może mieć także uzupełnienie zieleni (np. nasadzenia kwiatów) oraz lokalizacja dodatkowych elementów małej architektury.

Należy zaznaczyć, że obszar „basenów” położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu sportowego (stadion piłkarski oraz obiekty „Orlik 2012” wraz z zapleczem infrastrukturalnym). Kompleks wykorzystywany jest przez mieszkańców oraz lokalne kluby i stowarzyszenia sportowe.

RYСУNEK 23. KOMPLEKS REKREACYJNO-SPORTOWY PRZY UL. FABRYCZNEJ – PODOBSZAR NB3

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Główne problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występujące na obszarze rewitalizacji:

- Deficyt miejsc służących rekreacji, integracji i wypoczynku dla mieszkańców Gminy. Aktualnie wyznaczone miejsca nie cieszą się wysokim zainteresowaniem („Baseny”). Na terenie miasta (tereny nadrzeczne) i w jego bliskim sąsiedztwie (kompleks DAG) znajdują się potencjalne miejsca do wykorzystania w tym zakresie, niemniej jednak wymagają odpowiedniego zagospodarowania i określenia założeń funkcjonalno-użytkowych;
- Duże odległości pomiędzy poszczególnymi miejscami użyteczności publicznej w mieście, co jest efektem zmian przestrzenno-administracyjnych (włączenie Krzystkowic do granic Nowogrodu Bobrzańskiego). W tym kontekście odczuwalny jest brak infrastruktury pieszo-rowerowej;
- Zły stan infrastruktury drogowej, co ma wpływ na zmniejszenie stopnia bezpieczeństwa drogowego i płynności transportowej w granicach obszaru rewitalizacji.

1.3.5. Sfera techniczna

Problemy w sferze technicznej występujące w obszarze rewitalizacji są ściśle powiązane z problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Elementy przestrzeni znajdujące się w granicach poszczególnych podobszarów rewitalizacji (budynki mieszkalne, pustostany, tereny nadbrzeżne, „Baseny” oraz w szczególności kompleks DAG) narażone są na oddziaływanie czynników zewnętrznych (w tym atmosferycznych) oraz degradację powodowaną przez człowieka, czy to poprzez nieodpowiednią konserwację czy bezpośrednią dewastację i zniszczenia. W ramach delimitacji obszaru rewitalizacji analizowano liczbę obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców. Wyniki analizy wskazały, że wartość wskaźnika dla podobszaru NB2 (0,30) jako destymulanta wypada gorzej od średniej całego obszaru Gminy (0,24).

Zły stan techniczny obiektów w podobszarze NB2 szczególnie zauważalny jest wśród budynków mieszkalnych. Część z nich stanowi zabudowa kamieniczna, która poza funkcją mieszkalną, pełni również rolę swego rodzaju „wizytówki” miasta, szczególnie jeśli mowa o budynkach położonych w pobliżu Placu Wolności czy terenów nadbrzeżnych. Ze względu na fakt, iż tego typu obiekty najczęściej zamieszkują osoby lub rodziny o skomplikowanej sytuacji materialnej, mieszkańcom nie sposób we własnym zakresie zapewnić środków na remonty elewacji czy części wspólnych.

Rysunek 24. Stan techniczny wybranych budynków mieszkalnych znajdujących się w granicach podobszaru rewitalizacji NB2 (ul. Pocztowa, ul. Nad Bobrem, ul. Dąbrowskiego)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 27.03.2023 r.

Do budynków wymagających przeprowadzenia prac remontowych należą również pustostany, w przeszłości wykorzystywane na potrzeby Wojska Polskiego stacjonującego w Nowogrodzie Bobrzańskim. Do takich obiektów zaliczyć można budynek zlokalizowany przy ul. Żarskiej 5, który w przeszłości pełnił funkcję kasyna oficerskiego.

RYSUNEK 25. STAN TECHNICZNY BUDYNKU PRZY UL. ŻARSKIEJ 5

ŹRÓDŁO: MATERIAŁY Z WIZJI LOKALNEJ PRZEPROWADZONEJ W DNIU 27.03.2023 R.

Budynek ten zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie terenu nadbrzeżnego, jednak zauważalny jest brak dostępu komunikacyjnego do obiektu od strony rzeki Bóbr. W przypadku planowanych działań związanych z adaptacją budynku na cele użyteczności publicznej istotnym jest umożliwienie dojścia użytkowników również od strony ul. Nadbrzeżnej/ul. Miodowej.

Po wycofaniu się w 1945 roku armii niemieckiej i wstrzymaniu procesu produkcji amunicji pozostałości sprzętu fabrycznego w kompleksie DAG zostały zdemontowane i wywiezione przez Rosjan. Opustoszałe obiekty fabryczne przez blisko 80 lat nie były wykorzystywane i ulegały stopniowej degradacji. Na przestrzeni dziesięcioleci odnotowywano śmiertelne wypadki wśród osób nielegalnie eksplorujących kompleks, które spowodowane były najczęściej upadkami w niezabezpieczone przepaści, odpadającymi elementami infrastruktury czy pozostałościami materiałów wybuchowych. W tym czasie teren dawnej fabryki został pokryty lasem sosnowym.

Warto zaznaczyć, że część z obiektów kompleksu, pomimo ich złego stanu technicznego z powodzeniem może być zaadaptowana na potrzeby użyteczności publicznej. Do nich zaliczyć można Kasyno (nazwa przyjęta lokalnie), czyli budynek zlokalizowany przy głównej bramie fabryki a także strzelnice szkolno-treningowe zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji.

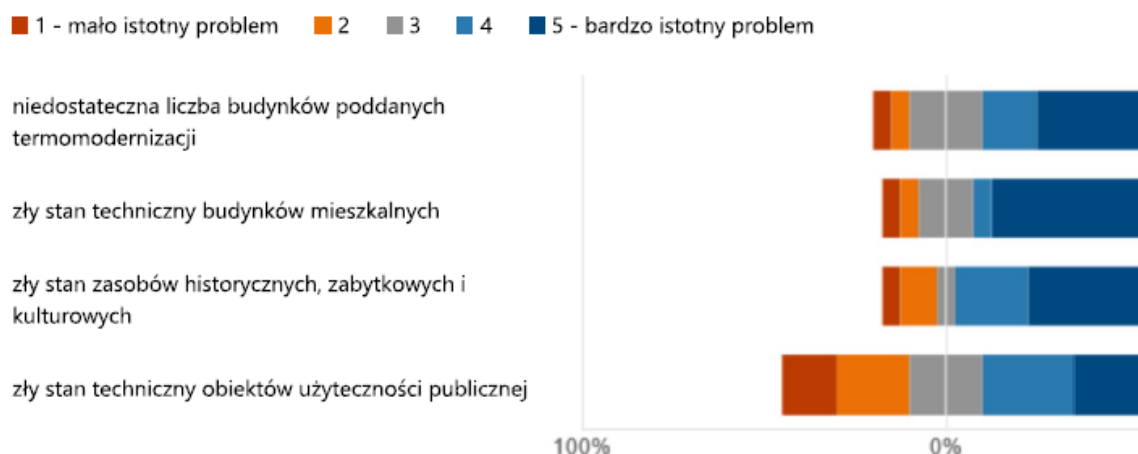
Rysunek 26. Obiekty „Kasyna” oraz strzelnic szkolno-treningowych w kompleksie DAG

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 27.03.2023 r.

Wyniki badań ankietowych wykazały, że największym problemem na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej jest zły stan zasobów historycznych, zabytkowych i kulturowych (80% mieszkańców wskazało je jako istotny lub bardzo istotny problem), następnie zły stan techniczny budynków mieszkalnych (75%), oraz niedostateczna liczba budynków poddanych termomodernizacji (70%).

RYSUNEK 27. OCENA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI W SFERZE TECHNICZNEJ WEDŁUG ANKIETOWANYCH.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Dużym problemem jest również brak efektywności energetycznej budynków. W większości budynków mieszkalnych zauważalne było, że nie posiadają odpowiedniej izolacji i ocieplenia, a w części budynków funkcjonują przestarzałe instalacje grzewcze, przez co odznaczają się niską efektywnością energetyczną i dużymi stratami energii cieplnej. Nieszczelności występują również w pokryciach dachowych, przestarzałych oknach i drzwiach. Przestarzałe rozwiązania budowlane i grzewcze w budynkach dodatkowo uniemożliwiają odpowiednie ogrzanie i osuszenie wnętrza. Brak odpowiedniej izolacji powoduje ponadto, że część ciepła wydostaje się na zewnątrz, co powoduje straty ciepła i konieczność dalszego dogrzewania mieszkań, aby utrzymać odpowiednią temperaturę. Przekłada się to na wysokie koszty ogrzewania, a z uwagi na rosnące ceny energii istnieje ryzyko, że wspólnoty nie będą mogły pokryć kosztów na dogrzewanie pomieszczeń. Warto również zauważyć, że część tych budynków wpisanych zostało do gminnej ewidencji zabytków, a jakiegokolwiek prace związane z ich modernizacją wymagają uzyskania stosownych pozwoleń, stosowania określonych materiałów. W konsekwencji generuje to wysokie koszty i przekłada się nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także na wizualny odbiór podobszaru NB2.

Główne problemy **w sferze technicznej** występujące na obszarze rewitalizacji:

- Zły stan techniczny budynków mieszkalnych na podobszarze NB2;
- Niszczące, niezagospodarowane obiekty powojkowe w okolicach rzeki Bóbr;
- Liczne pozostałości infrastrukturalne kompleksu DAG ulegają degradacji technicznej, niezabezpieczone, stanowią duże zagrożenie dla odwiedzających.

1.4. Lokalne potencjały obszaru

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występujące wyłącznie na jego obszarze.

W Gminie Nowogród Bobrzański działa wiele instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, które wspierają rozwój lokalnej społeczności, poszerzają dostęp do kultury, rozrywki, aktywnych form spędzania czasu oraz wspierają osoby potrzebujące, znajdujące się w niekorzystnej sytuacji życiowej. W Nowogrodzie Bobrzańskim funkcjonują następujące jednostki, stanowiące duży potencjał dla możliwości rozwiązywania problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka organizacyjna działająca w formie jednostki budżetowej Gminy Nowogród Bobrzański. Siedziba Ośrodka mieści się przy ul. Dąbrowskiego 12 w Nowogrodzie Bobrzańskim. Jednostka realizuje zadania własne i zleczone gminie z zakresu pomocy społecznej. Działalność Ośrodka wspiera osoby i rodziny w działaniach zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie do usamodzielnienia i umożliwienie funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Wśród świadczeń pomocy społecznej wyróżnia się świadczenia pieniężne (np. zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne) oraz świadczenia niepieniężne (np. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, usługi opiekuńcze).

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji – do głównych celów instytucji, której siedziba zlokalizowana jest przy ul. Pocztowej 7 w Nowogrodzie Bobrzańskim należą: prowadzenie działalności w zakresie upowszechniania kultury narodowej i regionalnej, włączanie szerokiego ogółu mieszkańców Gminy do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, tworzenie warunków rozwoju talentów twórczych, a także upowszechnianie kultury fizycznej i czynnego wypoczynku; popularyzacja i promocja dorobku kulturalnego Gminy Nowogród Bobrzański; współdziałanie z innymi instytucjami kultury, oświaty stowarzyszeniami i związkami twórczymi w dziedzinie upowszechniania kultury i sztuki oraz sportu i rekreacji.

Stowarzyszenie „Fiber” – siedziba stowarzyszenia mieści się przy ul. Topolowej 9 w Nowogrodzie Bobrzańskim. Zostało powołane w 2014 roku, jego nazwa oznacza po łacińsku bobra. Nadrzędnym celem stowarzyszenia jest propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu, poszukiwanie pasji życiowych oraz dróg rozwoju osobistego. Jest on realizowany w ramach następujących działalności: aktywne uczestnictwo w organizacji i przygotowaniu zajęć sportowych dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych; angażowanie do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych; promocję zdrowego trybu życia – poprzez aktywność ruchową dzieci i młodzieży, jako alternatywa dla nałogów; organizację i współorganizację imprez o charakterze sportowym, rekreacyjnym; propagowanie turystyki – jako formy aktywnego spędzania czasu; współdziałanie w dziedzinie kultury fizycznej i sportu z innymi stowarzyszeniami i

organizacjami, organizowanie turniejów, imprez integracyjnych, festynów oraz akcji popularyzujących sport; organizowanie działalności sportowej ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zdrowotnych tj. ochrona i promocja zdrowia poprzez sport i turystykę; promowanie regionu jako ośrodka przyjaznego aktywnym formom spędzania wolnego czasu; udział w imprezach sportowych o zasięgu ponadregionalnym, krajowym oraz międzynarodowym; pozyskiwanie środków na realizację celów statutowych; integracja rodzin i środowisk lokalnych; współudział w rozbudowie i utrzymaniu urządzeń i sprzętu sportowego; organizowanie zajęć o charakterze edukacyjnym oraz opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, zgodnie z obowiązującymi w tej materii przepisami prawa; prowadzenie działalności charytatywnej i integracyjnej na rzecz osób niepełnosprawnych; udział w życiu społeczno-kulturalnym w zakresie promocji zdrowia, edukacji, rekreacji i wypoczynku poprzez organizowanie imprez kulturalnych, festynów, spotkań i wyjazdów integracyjnych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna – jej główna siedziba mieści się przy ul. Pocztowej 7 w Nowogrodzie Bobrzańskim, dodatkowo posiada oddział przy ul. Kościuszki 41, a także filię w Niwiskach (ul. Akacyjowa 1). Do głównych celów instytucji należą: rozwijanie, zaspokajanie potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych; upowszechnianie wiedzy i kultury; zapewnienie obsługi bibliotecznej mieszkańcom Gminy Nowogród Bobrzański; stwarzanie dogodnych warunków dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji; dbanie o sprawne funkcjonowanie Biblioteki jej filii i oddziałów.

Nadleśnictwo Krzystkowice – jako jednostka zarządzająca terenami leśnymi z ramienia Lasów Państwowych odpowiada m.in. za zagospodarowanie terenów na cele turystyczno-rekreacyjne (tworzenie szlaków pieszych, rowerowych i konnych) oraz organizację działań związanych z edukacją leśną (realizowane w sali edukacyjnej Nadleśnictwa, Izbie Pamięci Leśnej oraz na leśnych ścieżkach edukacyjnych).

Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodzie Bobrzańskim – prócz statutowych zadań ratowniczych, jednostka zajmuje się organizacją działań związanych z aktywizacją i integracją społeczną. OSP realizuje takie projekty jak: „Ferie Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej”, „Chroń środowisko razem z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą” oraz „Na STRAŻY mieszkańców Gminy Nowogród Bobrzański”.

Dużym potencjałem w sferze społecznej jest **aktywność licznych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych** funkcjonujących na terenie Gminy. Ich przedmiotowa działalność najczęściej koncentruje się na zagadnieniach z zakresu pomocy społecznej, aktywizacji seniorów, sportu, kultury, oświaty, rekreacji i edukacji historycznej. Głównymi zadaniami organizacji pozarządowych jest kształtowanie wśród mieszkańców świadomych postaw prospołecznych, promocja działań związanych z upowszechnianiem aktywności fizycznej i kulturalnej, działanie na rzecz lokalnej społeczności oraz dbanie i zachęcanie do poznawania zasobów dziedzictwa kulturowego. Zadania te realizowane są za pomocą spotkań edukacyjnych, akcji tematycznych, warsztatów zajęciowych, wyjazdów integracyjnych oraz innych organizowanych wydarzeń.

Wśród stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy można wymienić m.in. GKS „FADOM”, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, LZS

„Błękitni Kotowice”, Stowarzyszenie „Lepiej razem”, Stowarzyszenie Przyjaciół Drągowiny „Rosa”, LZS „Czarni Przybymierz”, LZS „Tęcza Kaczenice”, LZS „Czarni Drągowina”, Stowarzyszenie Lokalnych Twórców, Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Parafialny Zespół „Caritas”, Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem, Stowarzyszenie „Bez barier, bez granic”, Stowarzyszenie „Crash-Klub”, „Stowarzyszenie „KOTVICA” Kotowice, Stowarzyszenie – Klub Lotów Dalekodystansowych Gołębi, Stowarzyszenie Chcieć To Móc, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Edukacji, Kultury i Integracji Społecznej „Gniazdo”, Stowarzyszenie Gmina Współpraca Rozwój, Fundacja na Rzecz Wspierania Wszechstronnego Rozwoju PRO NOVO. Część organizacji pozarządowych działa na terenie Nowogrodu Bobrzańskiego, co stanowi duży potencjał społeczny obszaru rewitalizacji. Lista organizacji działających na obszarze rewitalizacji wykazana została w poniższej tabeli.

TABELA 8. CHARAKTERYSTYKA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH FUNKCJONUJĄCYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.

Nazwa podmiotu	Zakres działalności
GKS „FADOM”	Działalność sportowa: piłka nożna
Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży (Oddział w Nowogrodzie Bobrzańskim)	Działalność religijna
Stowarzyszenie Zastępczego Rodzicielstwa (Oddział w Nowogrodzie Bobrzańskim)	Propagowanie i tworzenie ruchu zastępczego rodzicielstwa dla dzieci i młodzieży osieroconej i odrzuconej
Parafialny Zespół „Caritas”	Działalność religijna, charytatywna
Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem (Koło Terenowe w Nowogrodzie Bobrzańskim)	Rozwijanie nauki i praktyki rehabilitacji
Stowarzyszenie Lokalnych Twórców	Promowanie twórczości lokalnych artystów, twórców
Stowarzyszenie „Crash-Klub”	Popularyzacja sportu motorowego
Stowarzyszenie „Bez barier, bez granic”	Promocja idei zdrowego społeczeństwa
Stowarzyszenie „Fiber”	Propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu, poszukiwanie pasji życiowych oraz dróg rozwoju osobistego
Stowarzyszenie – Klub Lotów Dalekodystansowych Gołębi w Nowogrodzie Bobrzańskim	Racjonalny rozwój hodowli polskiego gołębia pocztowego
Stowarzyszenie Chcieć To Móc	Działania wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych oraz regionalnych

ŹRÓDŁO: OPACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIEJSKIEGO W NOWOGRODZIE BOBRZAŃSKIM.

Gmina Nowogród Bobrzański podejmuje także działania na rzecz aktywizacji seniorów, co stanowi odpowiedź samorządu na zmieniającą się strukturę demograficzną społeczeństwa. Od 2018 w ramach działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji funkcjonuje Klub Seniora, powstały dzięki

programowi Senior+ na lata 2015-2020. Członkowie klubu mają możliwość brania udziału w warsztatach, spotkaniach integracyjnych i rozmaitych zajęciach rozwijających.

Ze względu na fakt, iż duża część Gminy Nowogród Bobrzański pokryta jest terenami leśnymi z bogato występującą fauną, jedną z popularnych aktywności jest łowiectwo. W granicach Gminy swe obwody posiadają dwa koła łowieckie: Raróg (Zielona Góra) a także „Piżmak” (Niwiska). Łowiectwo, poza spełnianiem swych podstawowych celów jakimi są ochrona, zachowanie różnorodności oraz gospodarowanie populacjami zwierząt łownych, odgrywa ważną rolę w edukowaniu lokalnych społeczności z zakresu biologii i ekologii zwierząt dzikich. Koła łowieckie w Polsce mają w zwyczaju przeprowadzać kameralne i terenowe zajęcia edukacyjne aktywizujące uczniów lokalnych szkół i opiekunów. Przyjęte formy edukacji rozwijają u uczestników myślenie przyczynowo-skutkowe, pobudzając ich do lepszego zrozumienia mechanizmów i procesów przyrodniczych.

Postawy proekologiczne są krzewione także z inicjatywy szkół podstawowych i przedszkoli w Nowogrodzie Bobrzańskim. Przy wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze corocznie realizowany jest „Błękitny Festiwal Twórczości Dziecięcej”. Stanowi on konkurs, którego celem jest wzrost świadomości ekologicznej uczniów oraz rozwijanie aktywnych postaw wobec przyrody i jej ochrony w formie zabawowej oraz kształtowanie poczucia odpowiedzialności za otaczające środowisko.

Ze względu na swój unikalny charakter (dawne przeznaczenie, skala, kontekst historyczny), kompleks DAG stanowi przestrzeń zainteresowań pasjonatów (nierzadko mieszkających na terenie Gminy Nowogród Bobrzański). Takie osoby, eksplorując opuszczone obiekty, a także dokonując rozbudowanych analiz historyczno-przestrzennych stanowią bezcenne źródło wiedzy o miejscu, które na przestrzeni dziesięcioleci nie zostało poddane gruntownym pracom renowacyjno-zabezpieczającym. Kompleks odznacza się unikatowością pod względem przestrzennym i architektonicznym, ale również historycznym, nie tylko w skali lokalnej, ale również regionalnej. Ponadto obszar ten ma ciekawą i tajemniczą historię oraz olbrzymi potencjał, którego wykorzystanie może wpłynąć również na obszary zdegradowane na terenie Gminy.

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty we władaniu Gminy, niepełniące obecnie żadnej funkcji – pustostany. Dużą część takich obiektów stanowią byłe obiekty wojskowe o relatywnie dużej powierzchni użytkowej (np. budynek byłego kasyna oficerskiego przy ul. Żarskiej 5 w Nowogrodzie Bobrzańskim). Adaptacja pustostanów może być ważnym elementem rozwiązywania problemów związanych z lokalizacją usług publicznych oraz służyć ogólnej poprawie wizerunku i tworzeniu charakteru miejsca.

W wyniku przeprowadzonej rekultywacji jednego ze zbiorników powyrobiskowych w granicach Nowogrodu Bobrzańskiego „górnego” powstała przestrzeń o dużym potencjale wypoczynkowo-rekreacyjnym – Przystań „Baseny” wraz z pobliskim kompleksem sportowym zlokalizowanym przy ul. Fabrycznej. Tego rodzaju przestrzenie w szybkim czasie mogą osiągnąć status głównych miejsc spotkań mieszkańców danej Gminy. Odpowiednio zaplanowana oferta rekreacyjno-wypoczynkowa stwarza

większe szanse na wymiar ponadlokalny tak zintegrowanej przestrzeni i tym samym może stanowić uzupełnienie potencjału turystycznego Gminy.

Nowogród Bobrzański od zawsze przestrzennie związany był z rzeką Bóbr. Rzeka w mieście często jest podstawą, motywem przewodnim, a nawet osią kompozycji. Odpowiednio zakomponowane bulwary (w tym elementy zabudowy i zieleni nadbrzeżnej oraz sama woda) stanowią czynniki decydujące o jakości funkcjonowania tych obszarów. W ten sposób zagospodarowany obszar może być miejscem wielu aktywności i spotkań mieszkańców, w swych założeniach funkcjonalnych sprzyjając interakcjom międzyludzkim.

1.5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji potwierdza zasadność jego wyznaczenia. Na obszarze tym występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które znacząco hamują rozwój obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy. Podobszary rewitalizacji NB2 i NB3 stanowią dużą część miasta Nowogród Bobrzański które, w swej aktualnej formie administracyjnej funkcjonuje od zaledwie 35 lat. Oba podobszary przedzielone rzeką Bóbr dotknięte są wspólnymi problemami w analizowanych sferach, co utrudnia ich sklasyfikowanie jako w pełni zintegrowanego systemu osadniczego. Na wyznaczonym obszarze zidentyfikowano m.in.: starzenie się społeczeństwa, wysoki poziom bezrobocia długotrwałego, przestępczości, brak integracji mieszkańców, niską aktywność lokalnych przedsiębiorstw, niską atrakcyjność inwestycyjną, niezagospodarowane tereny zieleni, duże odległości pomiędzy poszczególnymi przestrzeniami miejskimi w obu częściach miasta (brak infrastruktury pieszo-rowerowej), deficyt miejsc służących rekreacji, integracji i wypoczynku, niski poziom bezpieczeństwa drogowego a także zły stan techniczny budynków.

W granicach kompleksu DAG zauważalne są problemy związane z nielegalnym spożywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków, licznymi aktami wandalizmu, oraz bardzo złym stanem technicznym obiektów, stanowiącym zagrożeniem dla życia i zdrowia osób przebywających na terenie kompleksu. Istotnym jest, by przedsięwzięcia rewitalizacyjne uwzględniły w swym zakresie realizacyjnym zabezpieczenie infrastrukturalne.

Aktywność mieszkańców można pobudzać wykorzystując istniejący potencjał kulturowy obszaru. Potencjał historyczno-poznawczy, tkwiący w pozostałościach kompleksu DAG umożliwia stworzenie unikalnego doświadczenia dla turystów oraz pasjonatów historii z Polski i zagranicy. Zróżnicowanie obiektów a także ogrom przestrzenny sprawiają, że miejsce to może być z powodzeniem zwiedzane w ramach ścieżki pieszo-rowerowej. W tym kontekście istotnym jest również stworzenie instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie sferą turystyczno-rekreacyjno-informacyjną całego kompleksu. Szczególną uwagę w przedsięwzięciach adaptacyjnych należy przywiązać do budynku dawnego kasyna oficerskiego, a także infrastruktury w przeszłości wykorzystywanej na potrzeby strzelnic testowych. Obiekty te cechuje stosunkowo niski stopień degradacji technicznej. Ten fakt, a także sposób ich wcześniejszego wykorzystania w strukturze funkcjonalnej kompleksu są cechami, które w dużej mierze mogą być zgodne z założeniami adaptacyjnymi w sferze turystyczno-rekreacyjnej.

Potrzeba rewitalizacji wynika z nagromadzenia zjawisk problemowych, ale również z ich wzajemnego powiązania i oddziaływania. Problemy w sferze społecznej (np. akty wandalizmu, brak integracji mieszkańców) wynikają częściowo z innych problemów (np. niedostatecznej liczby miejsc spędzania czasu wolnego oraz miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych, wypoczynkowych). Problem starzejącego się społeczeństwa jest nierozzerwalnie powiązany z obniżającym się poziomem aktywności i integracji społecznej, ale też zwiększa potrzeby związane z dostosowaniem przestrzeni publicznych do potrzeb różnych grup wiekowych.

Na obszarze rewitalizacji zauważa się również spadek aktywności lokalnych przedsiębiorców, co często spowodowane jest niewystarczającą bazą infrastrukturalną – szczególnie w kontekście rozwoju bazy gastronomicznej.

Na skalę problemów obszaru wpływa również zjawisko, jakim jest brak zaangażowania społecznego oraz chęci integracji. Obecnie na obszarze rewitalizacji istnieją miejsca sprzyjające integracji („Baseny” – obszar w okolicy ul. Fabrycznej, obszar nadrzeczny po zachodniej stronie rzeki Bóbr), jednak część z nich nie jest w całości zagospodarowana i wykorzystana do pełnienia funkcji społecznych. Przeprowadzając kompleksowo proces rewitalizacji należy pamiętać o tym, że nowopowstałe tereny rekreacyjne winny być przestrzeniami, w których realizować swą działalność będą mogły lokalne stowarzyszenia i organizacje. Potencjał w postaci świadomych i aktywnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy, może stanowić również bazę do budowania zintegrowanej, wzajemnie wspierającej się wspólnoty społecznej oraz fundament zrozumienia, akceptacji i otwartości wobec różnorodności i odmienności. Dlatego też należy stworzyć przestrzeń rozwoju i budowania kompetencji mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów, zarówno materialnych (wolnych przestrzeni w istniejących budynkach), jak i niematerialnych (zaangażowaniu funkcjonujących organizacji pozarządowych).

Istotnym problemem społecznym, który utrudnia powrót do aktywności zawodowej rodziców najmłodszych mieszkańców Gminy Nowogród Bobrzański jest niewystarczająca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Planując przedsięwzięcia dotyczące adaptacji obiektów na cele społeczne, należy uwzględnić potrzeby Gminy w zakresie stworzenia nowego żłobka lub klubu dziecięcego.

Z kolei w związku z dużym zanieczyszczeniem powietrza na obszarze rewitalizacji należy brać również pod uwagę potrzeby związane poprawą efektywności energetycznej budynków oraz zwiększenie stopnia wykorzystywania alternatywnych źródeł energii przez mieszkańców, przedsiębiorców oraz instytucje publiczne.

Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Stanowi ona wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa ona opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie, jednocześnie zawiera w sobie odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Jest również pewnego rodzaju odpowiedzią na pytanie o powód i zasadność prowadzenia procesu rewitalizacji w danej jednostce.

Istotną rolą wizji jest także zjednoczenie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinni utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Przyjmując powyższe założenie, wizja obszaru rewitalizacji w perspektywie do 2033 roku brzmi:

Miasto Nowogród Bobrzański stanowi komplementarną jednostkę osadniczą. Obie części miasta „dolna” i „górna” w ramach usług społecznych wzajemnie się uzupełniają i są odpowiednio skomunikowane. Ponadto są atrakcyjnymi obszarami turystyczno-rekreacyjnymi, zarówno dla mieszkańców jak i turystów odwiedzających Gminę.

Uzupełnieniem, a zarazem istotną częścią oferty turystyczno-rekreacyjnej Gminy jest **kompleks DAG**, którego skala przestrzenna a także zróżnicowanie infrastrukturalne obiektów w połączeniu z leśną lokalizacją stanowi unikalną przestrzeń o charakterze turystyczno-historycznym w skali całego kraju.

Rozwój obszaru miasta jak i kompleksu DAG następuje przy aktywnym zaangażowaniu społeczności lokalnych, które czerpią korzyści w sferach społecznej i gospodarczej.

Po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych mieszkańcy Gminy Nowogród Bobrzański stanowią świadome i zaangażowane społeczeństwo obywatelskie. Obserwuje się pozytywny wpływ rewitalizacji zarówno na mieszkańców obszaru, ale także całej społeczności gminnej, która korzysta z lokalnych atrakcji. Organizowane są cykliczne wydarzenia kulturalne i integracyjne, które pozwalają na aktywizację mieszkańców i aktywne spędzanie czasu wolnego. Mieszkańcy znaleźli atrakcyjne przestrzenie, w których organizują pikniki, spotkania ze znajomymi, dbając jednocześnie o przestrzeń publiczną i chroniąc środowisko.

Spotkania różnych grup lokalnej społeczności inicjowane są oddolnie, wynikają z wewnętrznej potrzeby i działalności lokalnych liderów. Liczne stowarzyszenia pozarządowe oraz lokalne koła zainteresowań mają możliwość realizacji swej działalności w przestrzeniach do tego funkcjonalnie przystosowanych.

Ożywienie przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych, jakie nastąpiło w wyniku procesu rewitalizacji, przyciąga wszystkich mieszkańców Gminy. Powstałe przestrzenie są przyjazne i bezpieczne dla wszystkich mieszkańców, również dla tych ze szczególnymi potrzebami. Elementy małej architektury służą wypoczynkowi oraz zwiększają ruch w pobliskich punktach małej gastronomii, których otwiera się coraz więcej, dając pracę lokalnej społeczności oraz pozytywnie oddziałując na gospodarkę Gminy. Dzięki nowopowstałemu miejscu opieki nad dziećmi do lat 3 większa ilość mieszkańców Gminy do tej pory poświęcających swój czas na zajmowanie się najmłodszymi będzie miało możliwość podjąć aktywność zawodową.

W wyniku działań rewitalizacyjnych kompleks DAG stanowi „wizytówkę” turystyczno-rekreacyjną Gminy Nowogród Bobrzański. Dzięki zabezpieczeniu technicznemu poszczególnych obiektów turyści mają możliwość ich zwiedzania. Obszar będzie kompleksowo zarządzany przez lokalną instytucję mającą swą siedzibę w jednym z wyremontowanych obiektów kompleksów. Część z elementów infrastrukturalnych będzie zaadaptowana na potrzeby realizacji działalności lokalnych stowarzyszeń pozarządowych i kół zainteresowań. Zarówno wewnętrzna jak i zewnętrzna komunikacja zostanie usprawniona przez wytyczenie szlaków pieszo-rowerowych, którą z obszaru kompleksu będzie można dotrzeć aż do „górnej” części Nowogrodu Bobrzańskiego.

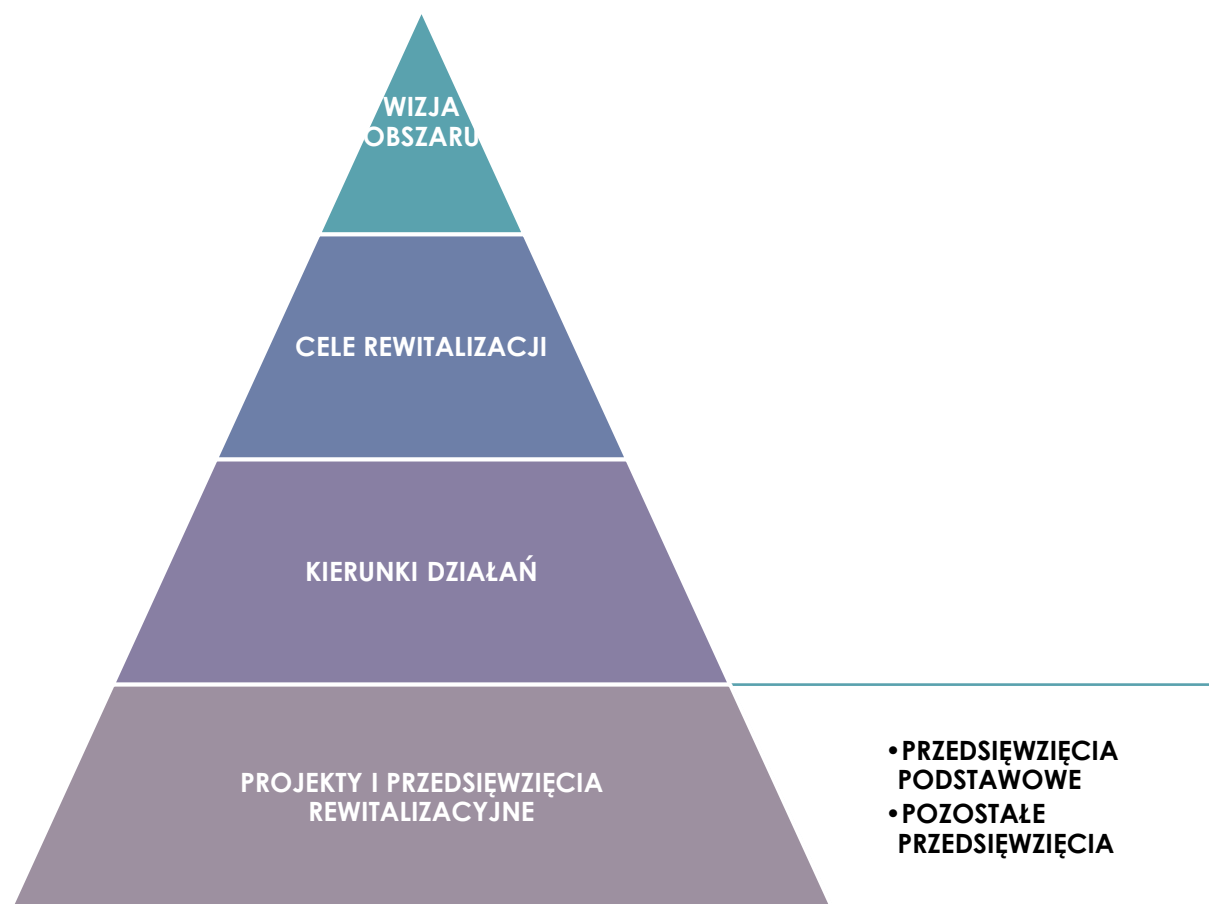
Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

Zdefiniowana wizja obszaru rewitalizacji w 2033 roku będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także podczas warsztatów rewitalizacyjnych umożliwiających zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Wskazane cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągnane poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w rozdziale 7. Poniżej przedstawiono strukturę programowej części procesu rewitalizacji.

RYSUNEK 28. STRUKTURA CZĘŚCI PROGRAMOWEJ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Dla obszaru rewitalizacji wyznaczono 19 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

TABELA 9. CELE I KIERUNKI REWITALIZACJI.

CEL 1: Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską	
Kierunek 1.1.	Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów – zarówno dla mieszkańców „dolnej” jak i „górnjej” części miasta.
Kierunek 1.2.	Tworzenie miejsc integracji na świeżym powietrzu poprawiających kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców
Kierunek 1.3.	Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców
Kierunek 1.4.	Poprawa bezpieczeństwa drogowego
Kierunek 1.5.	Wsparcie rozwoju lokalnych działalności gospodarczych, w tym tworzenie warunków dla lokowania nowych usług
Kierunek 1.6.	Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o materialne i niematerialne elementy dziedzictwa lokalnego
Kierunek 1.7.	Usprawnienie komunikacji pieszo-rowerowej między dwoma częściami miasta
Kierunek 1.8.	Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy
CEL 2: Nowogród Bobrzański – atrakcyjnym obszarem turystyczno-rekreacyjnym	
Kierunek 2.1.	Nadanie nowych funkcji obszarom o potencjale turystyczno-rekreacyjnym
Kierunek 2.2.	Rozwój bazy turystycznej w Gminie
Kierunek 2.3.	Promocja turystyki pieszo-rowerowej
Kierunek 2.4.	Wykorzystanie potencjału lokalnych zbiorników i cieków wodnych
Kierunek 2.5.	Zaangażowanie mieszkańców Gminy oraz lokalnych stowarzyszeń i kół zainteresowań w rozwój turystyki i rekreacji
CEL 3: Nowogród Bobrzański – miastem odpowiadającym na społeczne potrzeby mieszkańców	
Kierunek 3.1.	Aktywizacja osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), osób ze szczególnymi potrzebami oraz współpraca w tym zakresie pomiędzy różnymi instytucjami
Kierunek 3.2.	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym
Kierunek 3.3.	Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców
Kierunek 3.4.	Poszerzenie oferty usług społecznych dla mieszkańców
Kierunek 3.5.	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców
Kierunek 3.6.	Wzmacnianie integracji mieszkańców

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada na problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji, kreując tym samym rozwój na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina Nowogród Bobrzański. W poniższej tabeli przedstawiono analizę spójności niniejszego Programu z dokumentami obowiązującymi w Gminie Nowogród Bobrzański, a także wskazano w jaki sposób cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji wpływają na realizację celów i założeń programów i dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym.

TABELA 10. OPIS DOKUMENTÓW POWIĄZANYCH Z GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI.

Dokumenty na poziomie krajowym
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
<p>Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców kraju przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Jednym z kluczowych czynników wpływających na realizację tego celu jest zapewnienie skutecznie działającego państwa i instytucji służących wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</p> <p>W SOR przedstawiono nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Podejście to opiera się na indywidualnym potencjale terytorialnym, inwestycjach, innowacjach, rozwoju, eksporcie oraz wysoko przetworzonych produktach. Fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.</p> <p>W SOR wyznaczono trzy cele szczegółowe:</p> <p>I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna).</p> <p><u>II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie).</u></p> <p><u>III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).</u></p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)
<p>Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR).</p> <p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 wyznacza cztery cele szczegółowe:</p>

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS)

Celem głównym SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Odnosi się on bezpośrednio do realizacji celów SOR.

Cel główny SRKS 2030 jest doprecyzowany przez trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne.

Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich.

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Celem głównym KSRR jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2030 roku

W dokumencie nakreślono wizję przyszłościowego rozwoju regionu: Województwo Lubuskie w 2030 roku to „zielona kraina inteligentnych technologii”, cechująca się wysoką jakością życia mieszkańców, co oznacza:

- region nowoczesnej, innowacyjnej, zielonej gospodarki, dzięki współpracy przedsiębiorców z nauką rozwijający inteligentne specjalizacje;
- region otwartego i wielokulturowego społeczeństwa, zapewniający wszystkim mieszkańcom dostępność i wysoką jakość usług publicznych, w tym ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu z licznymi programami dla dzieci, młodzieży, seniorów i innych środowisk;

- region spójny przestrzennie, korzystający z dogodnego położenia przy zachodniej granicy Polski, wewnątrz i zewnętrznie dobrze skomunikowany transportowo oraz sieciami teleinformatycznymi;
- region dorzecza Odry i Warty, pięknych jezior i lasów, skutecznie i odpowiedzialnie korzystający z bogactw naturalnych, zapewniający znakomite warunki do turystyki, rekreacji, produkcji zdrowej żywności i lubuskiego wina;
- region, w którym dwa największe miasta: Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, wraz z obszarami funkcjonalnymi, współpracują ze sobą, rozwijają się dynamicznie i równomiernie, średnie i mniejsze miasta wzmacniają swoją rolę lokalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju, w tym w partnerstwie miejsko-wiejskim, a na obszarach wiejskich kultywowane są tradycje, przy zapewnieniu wysokich standardów życia;
- region sprawnie zarządzany, efektywnie korzystający ze środków zewnętrznych, wspierający aktywność i współpracę obywateli, samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

Cel główny: Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców.

Powyższą wizję i cel główny odzwierciedlają następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna

1.1 Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji

1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku

1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy

1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu

1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji

1.6 Rozwój potencjału turystycznego

1.7 Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych

2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi

2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi

2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów

2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia

2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego

2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu

2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej

3. Integracja przestrzenna regionu.

3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego

3.2. Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej

3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego

3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu

3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi

3.6 Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich

3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

4.1 Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna

4.2 Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa

4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu

4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym

4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Nakreślona wizja rozwoju regionu lubuskiego zakłada wielokierunkowy rozwój pod względem przestrzennym, społecznym oraz gospodarczym. Zrównoważony rozwój w obrębie wszystkich stref funkcjonalno-przestrzennych pozwoli na osiągnięcie wizji rozwoju, wg której województwo lubuskie zapewni mieszkańcom utrzymanie wysokiego poziomu życia oraz zyska wysoką pozycję ekonomiczną na tle kraju. Wykorzystanie innowacyjnego potencjału, nowoczesnych technologii i osiągnięć nauki pozwoli na wypromowanie obszaru jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i rozwoju klasy kreatywnej, zapewniając dynamiczny wzrost gospodarczy, oparty na potencjale intelektualnym jego mieszkańców.

Cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1. Spójność terytorialna

1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne;

1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich;

1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych;

1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny;

1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.

Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój społeczny

2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej;

2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy;

2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej;

2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego;

2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych;

2.6. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego;

2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej;

2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych;

Cel strategiczny 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki

3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego;

3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej;

3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej;

3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych;

3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji;

3.6. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej;

3.7. Rozwój sieci transportowej;

- 3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin;
- 3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska;
- 3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie;
- 3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa;
- 3.13. Efektywne zarządzanie regionem.

Dokumenty na poziomie ponadlokalnym

Strategia Rozwoju Powiatu Zielonogórskiego na lata 2014-2022

Strategia zawiera misję i wizję rozwoju Powiatu Zielonogórskiego:

Misja: Powiat zielonogórski 2022 stanowi zintegrowaną wspólnotą samorządową, działającą dla wzrostu konkurencyjnego, zrównoważonego, otwartego i spójnego.

Wizja: Powiat zielonogórski liderem wśród powiatów – przyjazny inwestorom, bezpieczny i ekologiczny, silny gospodarczo oraz oferujący swoim mieszkańcom atrakcyjne miejsca pracy i wypoczynku.

Realizacja strategii będzie przebiegała poprzez spełnienie określonych celów strategicznych i operacyjnych:

Cel strategiczny 1: Rozwój infrastruktury technicznej w powiecie zielonogórskim

Cel operacyjny 1.1: Wzmocnienie spójności i dostępności układu komunikacyjnego powiatu, zarówno wewnętrznego, jak i zewnętrznego

Cel operacyjny 1.2: Zrównoważony rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cel operacyjny 1.3: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami

Cel strategiczny 2: Rozwój edukacji na terenie powiatu zielonogórskiego

Cel operacyjny 2.1: Nowoczesna infrastruktura edukacyjna

Cel operacyjny 2.2: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 2.3: Nowoczesny system kształcenia

Cel strategiczny 3: Zapobieganie wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ich integracja ze środowiskiem rodzinnym i społecznym

Cel operacyjny 3.1: Kompleksowy system opieki nad dziećmi i rodziną

Cel operacyjny 3.2: Aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych

Cel operacyjny 3.3: Współpraca z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem oraz rozwój aktywności społecznej

Cel strategiczny 4: Poprawa stanu zdrowia oraz dostępności mieszkańców powiatu zielonogórskiego do opieki zdrowotnej

Cel operacyjny 4.1: Profilaktyka chorób układu krążenia, nowotworowych i cywilizacyjnych wśród mieszkańców powiatu zielonogórskiego

Cel operacyjny 4.2: Zwiększenie dostępności do opieki medycznej mieszkańców powiatu, poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony zdrowia oraz inwestycje w kadry

Cel operacyjny 4.3: Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz osób starszych

Cel strategiczny 5: Wzrost stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie zielonogórskim

Cel operacyjny 5.1: Podniesienie skuteczności działania i współdziałania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo

Cel operacyjny 5.2: Ochrona mieszkańców przed zagrożeniami miejscowymi i nadzwyczajnymi

Cel strategiczny 6: Zwiększenie konkurencyjności oraz atrakcyjności turystycznej i roli funkcji kulturowej powiatu zielonogórskiego

Cel operacyjny 6.1: Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturowej

Cel operacyjny 6.2: Rozwój zintegrowanych form turystyki

Cel strategiczny 7: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powiatu zielonogórskiego

Cel operacyjny 7.1: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej powiatu

Cel operacyjny 7.2: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

Cel operacyjny 7.3: Reorientacja gospodarstw rolnych

Cel strategiczny 8: Skuteczne planowanie i zarządzanie powiatem zielonogórskim

Cel operacyjny 8.1: Promocja powiatu

Cel operacyjny 8.2: Otwarta i sprawna administracja publiczna

Cel operacyjny 8.3: Informatyzacja administracji publicznej i rozwój e-usług w powiecie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023-2030

Strategia wyznacza misję, cele główne i szczegółowe, które pozwalają na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wdrożenie przewidzianych działań powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych lub zminimalizowania ich skutków.

Misja: Zapewnienie mieszkańcom powiatu zielonogórskiego dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, dostępnych dla osób o specjalnych potrzebach oraz rozwój skutecznych form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel główny 1: Utworzenie zintegrowanego systemu wsparcia rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy 1: Rozwój infrastruktury wspierającej dla rodzin i dzieci w kryzysie

Cel szczegółowy 2: Podniesienie standardu usług świadczonych przez instytucje i organizacje działające na rzecz rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel szczegółowy 3: Rozwój pieczy zastępczej w powiecie zielonogórskim

Cel szczegółowy 4: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje

Cel główny 2: Zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu zielonogórskiego

Cel szczegółowy 1: Aktywizacja zawodowa

Cel szczegółowy 2: Dostosowywanie kwalifikacji zawodowych osób do potrzeb rynku pracy

Cel główny 3: Podniesienie jakości życia niepełnosprawnych mieszkańców powiatu zielonogórskiego oraz ograniczanie zjawiska ich wykluczenia społecznego

Cel szczegółowy 1: Rozwój usług, dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Cel szczegółowy 2: Rozwój infrastruktury wspierającej osoby z niepełnosprawnością

Cel szczegółowy 3: Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się oraz inne dofinansowania do rehabilitacji społecznej

Cel szczegółowy 4: Wspieranie zatrudnienia, w tym zatrudnienia wspomaganego i samozatrudnienia osób niepełnosprawnych

Cel główny 4: Podniesienie jakości życia osób starszych

Cel szczegółowy 1: Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych

Cel szczegółowy 2: Rozwój infrastruktury i technologii niezbędnej dla osób starszych

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych

Cel szczegółowy 4: Likwidacja barier w obiektach użyteczności publicznej

Cel główny 5: Wzmocnienie współpracy z sektorem ekonomii społecznej

Cel szczegółowy 1: Promowanie stosowania klauzul społecznych

Cel szczegółowy 2: Wspieranie współpracy podmiotów ekonomii społecznej z jednostkami samorządu terytorialnego

Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2022-2027

Powyższa Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa strategiczne kierunki rozwoju w perspektywie do 2027 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

W Strategii wskazano **misję**:

Misją Nowogrodu Bobrzańskiego jest zapewnienie mieszkańcom dalszego rozwoju, bezpieczeństwa i realizacji pasji.

oraz **wizję** Gminy:

Nowogród Bobrzański w 2027 roku jest Gminą wspierającą rozwój edukacji i dbająca o możliwość rozwoju zawodowego. To miejsce przyjazne, bezpieczne, z bogatą ofertą społeczną i turystyczną oraz rozwiniętą infrastrukturą podnoszącą jakość życia mieszkańców i środowiska przyrodniczego.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny I: Rozwój infrastruktury oparty na nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązaniach chroniących środowisko i poprawiających jakość życia mieszkańców

Cel operacyjny 1.1.: Modernizacja i rozwój sieci dróg oraz chodników na terenie Gminy

Cel operacyjny 1.2.: Poprawa gospodarki wodno-kanalizacyjnej, deszczowej, oraz melioracyjnej

Cel operacyjny 1.3.: Rozwój pozostałej infrastruktury technicznej oraz rewitalizacja terenów publicznych

Cel operacyjny 1.4.: Przystosowanie do zmian klimatu, ochrona środowiska oraz poszanowanie walorów przyrodniczych

Cel strategiczny II: Wykorzystanie potencjału turystycznego oraz wspieranie przedsiębiorczości

Cel operacyjny 2.1.: Rozwój przedsiębiorczości oraz wzrost atrakcyjności rynku pracy

Cel operacyjny 2.2.: Rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej

Cel operacyjny 2.3.: Promocja Gminy oraz wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców

Cel strategiczny III: Poprawa świadczonych usług oraz dostępności warunkująca podwyższenie jakości życia mieszkańców Gminy

Cel operacyjny 3.1.: Wzrost jakości usług społecznych na terenie Gminy

Cel operacyjny 3.2.: Udoskonalenie oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej dla najmłodszych

Cel operacyjny 3.3.: Zapewnienie dostępności z uwzględnieniem osób ze specjalnymi potrzebami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2028

Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców Gminy Nowogród Bobrzański.

Zawiera on **misję**:

Gmina Nowogród Bobrzański będzie dążyć do zapewnienia swoim mieszkańcom warunków do godnego życia i rozwoju poprzez wspieranie aktywności i inicjatyw społecznych oraz sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej, odpowiadający na potrzeby mieszkańców

oraz **wizję**:

Nowogród Bobrzański jako Gmina charakteryzująca się zintegrowanymi działaniami instytucji funkcjonujących w sferze lokalnej polityki społecznej, które wpływają pozytywnie na rozwiązywanie problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny I: Usprawnienie systemu pomocy i wsparcia dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju kompetencji wychowawczych rodziców.

Cel operacyjny nr 1: Systemowe wsparcie rodzin oraz wzmocnienie ich samodzielności.

Cel operacyjny nr 2: Wspieranie psychofizycznego rozwoju dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny II: Zintegrowana polityka senioralna oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny nr 1: Rozwój infrastruktury pomocowej skierowanej do seniorów i osób z niepełnosprawnościami, odpowiadający na ich aktualne zapotrzebowanie.

Cel operacyjny nr 2: Integracja społeczna seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami oraz podnoszenie ich poziomu aktywności społecznej.

Cel strategiczny III: Zwiększenie skuteczności wsparcia mieszkańców w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

Cel operacyjny nr 1: Zwiększenie dostępności poradnictwa i leczenia osobom uzależnionym i współuzależnionym, a także wspieranie ruchu samopomocowego w Gminie.

Cel operacyjny nr 2: Rozwój profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

Cel strategiczny IV: Rozwój lokalnego systemu pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Cel operacyjny nr 1: Stworzenie profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc, bądź zagrożonych tym problemem.

Cel operacyjny nr 2: Podnoszenie wrażliwości społeczności lokalnej w zakresie właściwego reagowania na zaobserwowane sytuacje przemocowe oraz podnoszenie świadomości w zakresie problemu przemocy.

Cel strategiczny V: Ograniczanie skali bezrobocia oraz eliminowanie społecznych skutków pozostawania bez zatrudnienia.

Cel operacyjny nr 1: Promocja zatrudnienia i efektywna aktywizacja osób pozostających bez pracy.

Cel strategiczny VI: Kompleksowe wsparcie i integrowanie ze środowiskiem lokalnym osób ubogich i wykluczonych społecznie.

Cel operacyjny nr 1: Upowszechnianie aktywnych form pomocy społecznej w celu poprawy sytuacji osób żyjących w niedostatecznych warunkach socjalnych oraz zagrożonych wykluczeniem.

Cel strategiczny VII: Promocja zdrowia psychicznego oraz dążenie do wzmocnienia dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cel operacyjny nr 1: Rozwój infrastruktury pomocowej w zakresie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego oraz edukacja społeczności lokalnej w zakresie zaburzeń psychicznych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański zostało przyjęte uchwałą nr XXXV/328/2021 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 29 kwietnia 2021 roku.

Studium ustala następujące cele rozwoju przestrzennego Gminy:

1. ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz wzmocnienie ich kondycji wraz udostępnianiem i wykorzystywaniem ich zasobów i walorów dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy;
2. poprawę jakości życia mieszkańców oraz dostępności do usług, miejsc pracy i wypoczynku;
3. poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy oraz podniesienie poziomu ładu przestrzennego i jakości przestrzeni publicznych w ramach podejmowanych działań rewitalizacyjnych, modernizacyjnych i inwestycyjnych;
4. poprawę funkcjonowania oraz rozbudowę sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej;
5. integrowanie polityki przestrzennej państwa i województwa z potrzebami i interesami Gminy.

W obszarze głównego ośrodka mieszkalno-usługowego miasta Nowogród Bobrzański oraz na terenach wiejskich Gminy zakłada się uporządkowanie i rozwój ich struktur przestrzennych przy uwzględnieniu następujących zasad:

1. wzmocnienia spójności przestrzennej całego obszaru;
2. zachowania ciągłości i ochrony przed zabudową obszarów pełniących głównie funkcje przyrodnicze, w tym klimatyczne oraz dbałość o wysoki standard terenów zieleni urządzonej;
3. uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią budowy niezbędnej infrastruktury, służącej ograniczaniu ryzyka powodziowego i skutków powodzi;
4. zapobiegania rozpraszaniu zabudowy i jej kształtowania w nawiązaniu do już ukształtowanych układów osadniczych, z zachowaniem najlepszych, tradycyjnych wzorców zabudowy oraz z ograniczaniem jej materiałochłonności i energochłonności;
5. wyznaczania nowych terenów zabudowy z uwzględnieniem dostępu do układu

drogowego, infrastruktury technicznej oraz w sposób minimalizujący negatywny

wpływ na jakość środowiska przyrodniczego;

6. prowadzenia rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz działań mających na celu ochronę zabytków i zachowanie krajobrazu kulturowego;
7. kształtowania przyjaznych mieszkańcom przestrzeni publicznych w części prawobrzeżnej i lewobrzeżnej miasta oraz w obrębie doliny Bobru wraz z ich przestrzenną integracją oraz w centrach wsi, z ich przystosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych;
8. wzmacniania programu i atrakcyjności ośrodków obsługi mieszkańców i turystów;
9. modernizacji i rozbudowy układu komunikacyjnego oraz poprawy dostępności ośrodka gminnego dla mieszkańców terenów wiejskich;
10. modernizacji i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej.

OBJAŚNIENIE: PODKREŚLONE CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ WYKAZUJĄ SPÓJNOŚĆ Z CELAMI I KIERUNKAMI DZIAŁAŃ OKREŚLONYMI W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych wskazanych w powyższych dokumentach. Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji pozostają spójne z zapisami przeanalizowanych dokumentów programowych i strategicznych.

Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zaplanowanymi, długofalowymi działaniami, zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym ich aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost poczucia przynależności lokalnej oraz rozwiązywanie innych problemów sfery społecznej.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Nowogród Bobrzański zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja zmierzała do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, w szczególności w sferze społecznej, a nie wyłącznie do poprawy estetyki przestrzeni czy modernizacji zdegradowanych obiektów. Zaplanowano szeroki katalog działań, na który składają się trzy podstawowe projekty zintegrowane oraz 2 projekty uzupełniające (pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne). Projekty podstawowe to te, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów na obszarze, natomiast projekty uzupełniające mają charakter głównie infrastrukturalny, niemniej jednak zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji, a ich realizacja również przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Projekty zintegrowane to grupy powiązanych ze sobą tematycznie działań, zarówno infrastrukturalnych jak i nieinfrastrukturalnych, które służą realizacji wspólnego celu. Tworzą one mikroprogramy, w ramach których modernizacja kubatury i przestrzeni stworzy warunki do zapobiegania zanikowi niektórych funkcji, umożliwi wprowadzenie nowych funkcji społecznych, sprzyjać będzie budowaniu więzi społecznych i przywróceniu równowagi życia społecznego. Projekty zintegrowane realizowane będą przez Gminę Nowogród Bobrzański we współpracy z interesariuszami rewitalizacji. Na tym etapie zakres projektów, a także katalog potencjalnych partnerów zostały zdefiniowane w sposób generalny. Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji i uwzględnieniu ewentualnych uwag, planuje się niezwłoczne przystąpienie do realizacji fazy przygotowawczej projektów zintegrowanych. W szczególności planowane są spotkania z potencjalnymi partnerami projektów, w celu zapewnienia ich udziału w planowaniu, a docelowo w realizacji projektów zintegrowanych. Wówczas zostaną doprecyzowane założenia projektów w taki sposób, żeby były one realizowane dla mieszkańców i z mieszkańcami (przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, lokalnymi liderami, beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji).

1.6. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

TABELA 11. OPIS PROJEKTU ZINTEGROWANEGO NR 1.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 1	
Kombinat DAG Alfred Nobel Krzystkowice (Alfred Nobel Dynamit Aktien-Gesellschaft) – ocalenie i aktywizacja historycznego obiektu powojkowego i przemysłowego	
<p>Kompleks D.A.G. Alfred Nobel Krzystkowice prawdopodobnie zaczęto budować w 1938 roku, inne źródła podają zaś rok 1939. Za najlepsze miejsce do budowy uznano teren o powierzchni 650 ha na północny zachód od dawnych Krzystkowic w dużym kompleksie leśnym. Wcześniej zlikwidowano wioski, które znajdowały się w pobliżu planowanej inwestycji.</p> <p>Tereny przemysłowe zlokalizowane w obszarze zdegradowanym, są obecnie terenami niezamieszkałymi, położonymi na terenie leśnym i stanowią do dziś wielką zagadkę. Na obszarze dawnego kombinatu zbrojeniowego o powierzchni 35 kilometrów kwadratowych zlokalizowanych było około pięćset różnych obiektów. Większość obiektów kubaturowych na dziś jest w stanie ruiny, mocno lub całkowicie zniszczonych. Całość terenu nie zostało jeszcze dokładnie zbadana, wiele obiektów jest niedostępnych dla osób postronnych, wiele z tych obiektów posiada niejasne pierwotne przeznaczenie. Poruszanie się po całym terenie poza wytyczonymi drogami i szlakami jest bardzo niebezpieczne, można natknąć się na wiele otworów w ziemi niczym na dziś nie zabezpieczonych (wloty do studni, otwory instalacji wentylacyjnych do budowli mieszczących się pod ziemią, niezabezpieczone włazy). Z tego powodu mimo swej lokalizacji blisko zabudowy miasta Nowogród Bobrzański kompleks ten jest wyłączony z jakiegokolwiek działalności. Nie ma pewności, że teren ten jest wolny od pozostałości materiałów wybuchowych produkowanych tu na wielką skalę w czasie II Wojny Światowej (w kombinacie tym mogło być produkowane nawet 60% wszystkich materiałów wybuchowych zużytych przez III Rzeszę w czasie wojny). Ww. ograniczenia związane z bezpieczeństwem stanowią, że teren ten wymaga szybkiej i gruntownej rewitalizacji oraz wykorzystania go na potrzeby okolicznych mieszkańców. Wykorzystanie i udostępnienie tego obszaru dla celów turystycznych, rekreacyjnych, poznawczych i szkoleniowych wpłynie na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym bezpośredniego otoczenia obszaru.</p>	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Nowogród Bobrzański	
Potencjalni partnerzy	
Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe Liderzy społeczni Województwo Lubuskie Uniwersytet Zielonogórski Lasy Państwowe	

Lokalizacja przedsięwzięcia

Teren Kompleksu DAG Krzystkowice (częściowo poza obszarem rewitalizacji – Moduł III)

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia

Proces rewitalizacji obszarów powojkowych jest złożonym zagadnieniem. Zaniebane, zdegradowane i funkcjonalnie niedostosowane obszary należy „przywrócić do życia” i nadać im nowy wizerunek oraz funkcje, zapewniając uczestnictwo w tych działaniach lokalnym interesariuszom.

Teren kompleksu DAG charakteryzuje wysoki poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków, które nie są obecnie użytkowane. Opustoszałe obiekty fabryczne przez blisko 80 lat nie były wykorzystywane, na przestrzeni dziesięcioleci dochodziło do wypadków śmiertelnych wśród osób nielegalnie eksplorujących kompleks, które spowodowane były najczęściej upadkami w niezabezpieczone przepaści, odpadającymi elementami infrastruktury czy pozostałościami materiałów wybuchowych. Odnotowywane są również negatywne zjawiska społeczne, takie jak spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków a także wandalizm i śmiecenie.

W Gminie Nowogród Bobrzański funkcjonuje wiele stowarzyszeń oraz kół zainteresowań, które wykazują potrzebę posiadania miejsca do realizacji swej działalności. W granicach kompleksu DAG zlokalizowana jest infrastruktura, która może być wykorzystywana na potrzeby tychże podmiotów.

Ze względu na duży zasięg przestrzenny kompleksu i lokalizację poszczególnych obiektów istotnym oraz relatywnie duża odległość od miasta Nowogród Bobrzański jest, by zapewnić odpowiednią sieć komunikacyjną przeznaczoną dla turystów i użytkowników infrastruktury. Obecnie układ komunikacyjny kompleksu składa się z sieci nieutwardzonych leśnych dróg.

Cel przedsięwzięcia

Celem projektu zintegrowanego nr 1 jest podjęcie działań związanych z „przywróceniem do życia” przestrzeni publicznej obszaru leśnego obejmującego teren kompleksu DAG, które docelowo ma stać się miejscem spotkań lokalnych społeczności oraz uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, a także historycznej. W związku z tym planowane jest wykonanie kompleksowych prac remontowo-adaptacyjnych dwóch obiektów w granicach kompleksu: dawnego kasyna oficerskiego oraz strzelnicy testowej. Posłużą one kolejno lokalizacji Muzeum DAG oraz Punktu Informacji Turystycznej, a także wykorzystaniu infrastruktury strzeleckiej na potrzeby lokalnych stowarzyszeń i kół oraz w celu promowania strzelectwa w Gminie.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa odwiedzających teren, planowane jest przeprowadzenie kompleksowych prac związanych z technicznym zabezpieczeniem obiektów, które powstrzymać mają również przed dziką eksploracją i aktami wandalizmu.

Na potrzeby zapewnienia odpowiedniego systemu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej planowane jest rozbudowanie istniejącej ścieżki pieszo-rowerowej wiodącej do Nowogrodu Bobrzańskiego wraz z infrastrukturą wypoczynkową.

Zakres realizowanych zadań

Przedmiotem projektu jest zabezpieczenie infrastrukturalne część obiektów kompleksu DAG, usprawnienie wewnętrznej i zewnętrznej komunikacji pieszo-rowerowej, wykorzystania obiektu dawnej strzelnicy testowej na potrzeby lokalnych stowarzyszeń a także stworzenie instytucji zarządzającej kompleksem, która swą siedzibę mieć będzie w budynku dawnego kasyna oficerskiego.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje cztery moduły:

Moduł I: Zabezpieczenie obiektów przed dziką eksploracją oraz dewastacją

Zadanie ma na celu zabezpieczenie obiektów przed eksploracją obiektów oraz ich niszczeniem. Ponadto zastosowanie widocznych elementów informujących o niebezpieczeństwie samodzielnego zwiedzania obiektów.

Moduł II: Budowa ścieżki pieszo-rowerowej z Kompleksu DAG do Nowogrodu Bobrzańskiego „górnego” wraz z infrastrukturą wypoczynkową

Działanie obejmuje wykonanie wszystkich niezbędnych prac do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania ciągu pieszo-rowerowego stanowiącego fragment „Transgranicznej ścieżki rowerowej na obszarze gmin Lubsko-Jasień-Nowogród Bobrzański-Świdnica”. Odcinek przebiegający na obszarze rewitalizacji umożliwi bezpieczny i dogodny dojazd z centrum Nowogrodu Bobrzańskiego zarówno mieszkańcom jak i turystom. Przebieg planowanej trasy: Kompleks DAG – ul. Pocztowa – ul. Młyńska – ul. Zacisze – ul. Kościuszki – ul. Fabryczna – Kąpielisko (stanowiąca obszar realizacji Projektu Zintegrowanego Nr 3).

Działania konieczne do wykonania:

- przeprowadzenie procedury okazania granic pasa drogowego w obrębie projektowanego zadania wraz z ewentualnym uporządkowaniem stanu prawnego nieruchomości;
- opracowanie projektów budowlano-wykonawczych wszystkich koniecznych branż oraz projektów stałej i tymczasowej organizacji ruchu drogowego na budowę ciągu rowerowego w systemie zaprojektuj i wybuduj;
- pozyskanie wszelkich wymaganych prawem, stosownych do zakresu zadania, decyzji administracyjnych i uzgodnień pozwalających wykonać roboty budowlane;
- opracowanie przedmiaru robót, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych;
- wykonanie robót budowlanych (prace drogowe, lokalizacja obiektów małej architektury – w tym kosze na śmieci), w oparciu o opracowaną dokumentację i pozyskane decyzje administracyjne, polegających na budowie przedmiotowego ciągu rowerowego;

Moduł III: Adaptacja obiektu dawnej strzelnicy wojskowej na strzelnicę sportową

Przywrócenie do użyteczności dawnej strzelnicy na cele komercyjne i sportowe wraz z powstaniem niezbędnego zaplecza do prowadzenia przedmiotowej działalności. Strzelnica będzie obiektem wielofunkcyjnym z własnym zapleczem. Wyposażona będzie w miejsca do ćwiczeń strzeleckich zarówno z broni palnej jak i pneumatycznej. W zaadaptowanych pomieszczeniach jednego z obiektów zostanie stworzona strzelnica wirtualna. Odrębnym elementem strzelnicy będą korty

do strzelectwa łuczniczego. Obszar będzie wyposażony w obiekty małej architektury – w tym ławki i kosze na śmieci.

Działania związane z zachęceniem podmiotów zewnętrznych (kół łowieckich, lokalnych stowarzyszeń strzeleckich) do prowadzenia działalności komercyjnej na przedmiotowym obiekcie oraz wsparciem w uzyskaniu koniecznych pozwoleń i udostępnieniu obiektu.

Moduł IV: Kompleksowa obsługa turystyczna dotycząca DAG (Biuro Informacji Turystycznej oraz Muzeum DAG) wraz ze stworzeniem szlaku umożliwiającego bezpieczne zwiedzanie obiektów wraz z niezbędną infrastrukturą wypoczynkową wraz z organizacją wycieczek po obiekcie wraz z przewodnikiem

Powstanie stanowiska/instytucji odpowiedzialnej za promowanie oraz zarządzanie powstałą infrastrukturą oraz działaniami miękkimi na przedmiotowym terenie (Biuro Informacji Turystycznej + Muzeum DAG) w budynku dawnego kasyna oficerskiego:

- zorganizowanie stałej ekspozycji dotyczącej kombinatu D.A.G. Alfred Nobel Krzystkowice (prezentacja przeznaczeń poszczególnych obiektów, wystawa starych zdjęć, ekspozycja ocalałych elementów wyposażenia i artefaktów odnalezionych na obszarze kombinatu);
- funkcjonowanie stanowiska przewodnika historycznego, oprowadzającego wycieczki tematyczne po całym kompleksie (np. „Śladami pozostałości wojennych”. Opracowanie oznakowanego szlaku pieszego umożliwiającego bezpieczne przemieszczanie się po terenie.
- promocja przedmiotowej atrakcji (kampania reklamowa w mediach gminnych, powiatowych i wojewódzkich – filmy promocyjne) wraz z udostępnieniem odpowiednich narzędzi do bezpiecznej eksploracji obiektu.

Szlak turystyczny wyposażony będzie w obiekty małej architektury – w tym ławki i kosze na śmieci.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Rewitalizacja obszaru w sposób szczególny będzie traktować osoby ze szczególnymi potrzebami. Wszystkie ciągi piesze będą pozbawione barier architektonicznych, wszystkie obiekty udostępnione dla zwiedzających będą również pozbawione barier architektonicznych. Najistotniejsze informacje dla osób przebywających na terenie zrewitalizowanych będą wykonane w języku Braille'a. Dla osób ze szczególnymi potrzebami stworzony zostanie odrębny szlak pieszy, zaopatrzony na całej swojej długości w barierkę. Dla osób tych dostępna będzie aplikacja na smartfona, która dzięki lokalizacji GPS będzie informowała osobę zwiedzającą, gdzie się znajduje, koło jakiego obiektu (z informacją wizualną tekstową na ekranie smartfona i głosową o obiekcie, blisko którego się znajduje). Docelowo aplikacja będzie posiadać również funkcję alarmu na wypadek konieczności udzielenia pomocy osobie ze szczególnymi potrzebami. Zwiedzanie piesze obszaru może trwać nawet 3-4 godziny, dlatego dla osób ze szczególnymi potrzebami będą zorganizowane co 30 minut marszu „azyle odpoczynkowe” zlokalizowane w zacienionych miejscach z możliwością odpoczynku siedząco z możliwością spożycia posiłku.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań:

Cel 1: Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską

Kierunek 1.1. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów – zarówno dla mieszkańców „dolnej” jak i „górnjej” części miasta.

Kierunek 1.2. Tworzenie miejsc integracji na świeżym powietrzu poprawiających kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców

Kierunek 1.3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

Kierunek 1.4. Poprawa bezpieczeństwa drogowego

Kierunek 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o materialne i niematerialne elementy dziedzictwa lokalnego

Kierunek 1.7. Usprawnienie komunikacji pieszo-rowerowej między dwoma częściami miasta

Kierunek 1.8. Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy

Cel 2: Nowogród Bobrzański – atrakcyjnym obszarem turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.1. Nadanie nowych funkcji obszarom o potencjale turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.2. Rozwój bazy turystycznej w Gminie

Kierunek 2.3. Promocja turystyki pieszo-rowerowej

Kierunek 2.5. Zaangażowanie mieszkańców Gminy oraz lokalnych stowarzyszeń i kół zainteresowań w rozwój turystyki i rekreacji

Cel 3: Nowogród Bobrzański – miastem odpowiadającym na społeczne potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.1. Aktywizacja osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), osób ze szczególnymi potrzebami oraz współpraca w tym zakresie pomiędzy różnymi instytucjami

Kierunek 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Kierunek 3.3. Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.5. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców

Kierunek 3.6. Wzmacnianie integracji mieszkańców

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 2.000.000,00 zł Moduł II: 10.000.000,00 zł Moduł III: 3.000.000,00 zł Moduł IV: 8.000.000,00 zł	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)	Moduł I: 2024-2033 Moduł II: 2024-2029 Moduł III: 2024-2027 Moduł IV: 2024-2033
Łącznie: 23.000.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)		

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- zabezpieczenie techniczne obiektów kompleksu;
- nadanie nowych funkcji wybranych obiektów kompleksu;
- udostępnienie kompleksu dla zwiedzających, stanie się on „wizytówką” turystyczną Gminy;
- adaptacja wybranych obiektów kompleksu na potrzeby działalności lokalnych stowarzyszeń i kół zainteresowań;
- rozbudowa szlaków pieszych i rowerowych, co usprawni komunikację wewnętrzną i zewnętrzną kompleksu;
- powstanie nowych stanowisk zajmujących się zarządzaniem kompleksu – nowe miejsca pracy;
- zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych – zażywania narkotyków, spożywania alkoholu;
- niwelowanie zjawiska wandalizmu;
- przeciwdziałanie zaśmieceniu kompleksu.

Wskaźniki produktu	Wartość i jednostka miary	Sposób oceny i źródło danych
Powierzchnia udostępnionej powierzchni kompleksu dla odwiedzających	160 ha	Protokół odbioru
Liczba zaadaptowanych obiektów	2 szt.	Protokół odbioru
Długość rozbudowanych szlaków pieszo-rowerowych	150 km	Protokół odbioru
Liczba zabezpieczonych i oznaczonych pozostałości po byłych budynkach i budowlach naziemnych	400 szt.	Protokół odbioru
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób zwiedzających kompleks DAG	2000 os./rok	Dane nowopowstałego Punktu Informacji Turystycznej
Liczba osób korzystających z dróg pieszo-rowerowych	1 100 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców
Liczba organizacji i podmiotów niezrzeszonych korzystających i wykorzystujących na potrzeby statutowe infrastruktury kompleksu DAG	8 szt.	Dane nowopowstałego Punktu Informacji Turystycznej

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE INFORMACJI Z PROWADZONEGO NABORU PRZEDSIĘWZIĘĆ.

TABELA 12. OPIS PROJEKTU ZINTEGROWANEGO NR 2.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 2	
Nowogród Bobrzański „dolny” – Bóbr nowe otwarcie – powrót nad rzekę	
<p>Tereny nadrzeczne w obrębie „dolnej” części Nowogrodu Bobrzańskiego (podobszar NB2) pomimo atrakcyjnego położenia nie są zagospodarowane, nie pełnią również oficjalnie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Rewitalizacja terenów nadrzecznych jest odpowiedzią na proces wcześniejszej degradacji tych przestrzeni oraz jednym ze sposobów ponownego „pojednania się” rzeki i miasta oraz daje jednostkom osadniczym nowy impuls rozwojowy. Kompleksowe zagospodarowanie terenu a także adaptacja budynku w pobliżu terenów nadrzecznych pozwoli na stworzenie miejsca służącego wypoczynkowi mieszkańców oraz turystów. Jednocześnie obszar ten będzie miejscem integracji, aktywizacji gospodarczej oraz realizacji usług społecznych.</p>	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Nowogród Bobrzański	
Potencjalni partnerzy	
Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje pozarządowe Liderzy społeczni	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Nowogród Bobrzański (obszar rewitalizacji – NB2)	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
<p>Obecnie tereny nadrzeczne w „dolnej” części Nowogrodu Bobrzańskiego odwiedzane są przez mieszkańców, lecz ich aktywność ogranicza się do krótkich spacerów po nieutwardzonych „dzikich” ścieżkach. W granicach podobszaru rewitalizacji NB2 odczuwalny jest brak miejsca służącego wypoczynkowi oraz integracji lokalnych społeczności. Brak pomysłu na aktywne spędzenie czasu wolnego przekłada się na występowanie negatywnych zjawisk społecznych takich jak wandalizm, śmiecenie oraz spożywanie alkoholu w miejscach publicznych. Zauważalne są również problemy bezrobocia długotrwałego oraz niskiej aktywności gospodarczej, które spowodowane są m.in. brakiem warunków infrastrukturalnych do prowadzenia lokalnego biznesu.</p>	
Cel przedsięwzięcia	
<p>Celem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie oraz nadanie nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenowi nadbrzeżnemu w „dolnej” części Nowogrodu Bobrzańskiego. Ponadto w ramach adaptacji budynku zlokalizowanego przy ul. Żarskiej 5 w ramach przedsięwzięcia powstaną nowe instytucje użyteczności publicznej: miejsce opieki nad dziećmi do lat 3, centrum</p>	

rehabilitacyjne, miejsce szkoleń dla bezrobotnych oraz punkt organizacyjno-informacyjny zarządzający terenem nadrzecznym.

Projekt zakłada również wsparcie rozwoju lokalnych działalności gospodarczych w postaci lokalizacji drobnych punktów gastronomicznych i usługowych na obszarze nadbrzeżnym. Efektem będzie również powstanie dodatkowych miejsc pracy dla mieszkańców.

W wyniku realizacji PZ2 oraz PZ3 w Nowogrodzie Bobrzańskim zlokalizowane będą istotne przestrzenie rekreacyjno-wypoczynkowe zarówno w „dolnej” jak i „górnjej” części miasta.

Zakres realizowanych zadań

Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych na obszarze „dolnej” części miasta Nowogród Bobrzański (podobszar NB2), nadanie obszarowi funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej wraz z lokalną aktywizacją gospodarczą oraz adaptacja budynku przy ul. Żarskiej 5 na potrzeby użyteczności publicznej.

Zakres rzeczowy projektu obejmuje trzy moduły:

Moduł I: „Zwrot ku Bobrowi”

Główną osią Miasta Nowogród Bobrzański jest rzeka Bóbr, przy której powstały dawne miejscowości Krzystkowice i Nowogród, stanowiące dziś jeden organizm miejski. Przez lata zrezygnowano z walorów tej rzeki odwracając się od niej, rezygnując z jej potencjału i terenów ją otaczających. Obecnie ze względu na deficyt terenów rekreacyjnych oraz nowe możliwości planuje się wykorzystanie terenów nadrzecznych na potrzeby mieszkańców w celach rekreacyjno-wypoczynkowych oraz stworzenia miejsca integracji mieszkańców oraz spędzania aktywnie wolnego czasu.

Przedmiotem inwestycji jest:

- budowa bulwaru spacerowego wzdłuż brzegu rzeki, wykonanie ścieżek w nawierzchni mineralnej;
- budowa zespołu wiat targowych i wiaty piknikowej;
- budowa przystani kajakowej;
- budowa boiska do siatkówki plażowej i boiska do badmintona;
- budowa nabrzeży drewnianych z miejscami do wypoczynku;
- budowa schodów i okna widokowego;
- budowa stanowisk wędkarskich;
- budowa toalet;
- montaż elementów małej architektury w tym: ławki parkowe, kosze na śmieci, leżaki, siedziska, hamaki, tablice informacyjne zasilane solarnie, kosze parkowe, stojaki dla rowerów, huśtawki dla dorosłych, trampoliny zewnętrznej, zgniatarki do puszek i butelek z tworzywa, pojemnika na nakrętki z tworzywa itp.;
- budowa instalacji oświetlenia terenu wraz z latarniami parkowymi oraz instalacji monitoringu;
- budowa fundamentu do kotwiczenia liny stalowej z kopalni kruszywa;
- wykonanie nowych nasadzeń zieleni komponowanej ozdobnej.

Ww. prace infrastrukturalne będą realizowane z uwzględnieniem zabezpieczenia przeciwpowodziowego (m.in. lokalizacja poszczególnych obiektów, wzmocnienie gruntu).

Moduł II: Adaptacja budynku przy ul. Żarskiej 5 (dawne kasyno wojskowe) na potrzeby użyteczności publicznej

W celu nadania obiektowi nowych funkcji planowane jest wykonanie następujących prac renowacyjnych:

- remont zadaszenia;
- wymiana okien;
- wykonanie prac stolarskich (drzwi);
- tynkowanie wewnętrzne i zewnętrzne;
- malowanie pomieszczeń i zewnętrzne.

Po wykonaniu prac renowacyjnych pomieszczenia budynku zostaną zaadaptowane na następujące funkcje:

- miejsce opieki nad dziećmi do lat 3;
- centrum rehabilitacyjne;
- miejsce organizacji warsztatów, spotkań, szkoleń i konsultacji dla osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, z zakresu samorozwoju oraz możliwości i narzędzi przydatnych do podjęcia zatrudnienia;
- punkt organizacyjno-informacyjny zarządzający terenem nadrzecznym (obsługa techniczna obiektów, organizacja wydarzeń i współpraca z podmiotami wynajmującymi kontenery).

Moduł III: Aktywizacja terenu oraz wsparcie podmiotów działających na terenach nadrzecznych

- udostępnienie kontenerów po preferencyjnych cenach na rzecz działalności gastronomicznej i usługowej mającej na celu przyciągnięcie mieszkańców na przedmiotowym terenie.
- organizacja zawodów kajakowych na rzece Bóbr;
- organizacja fragmentu trasy biegu Bobra przez bulwary;
- organizacja spotkań edukacyjno-kulturalnych na bulwarach rzecznych;
- organizacja festynów gminnych;
- organizacja Rajdu Integracyjnego;
- Powyższe aktywności będą realizowane we współpracy z podmiotami: FIBER, Stowarzyszeniem Lokalnych Twórców, Klubem Seniora oraz Zespołem Ludowym Bobrzanki.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Projektowane przestrzenie publiczne będą uwzględniały rozwiązania dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami. Planowane są elementy małej architektury dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami, m.in.: poprzez zastosowanie profilowanego siedziska, oparcia i podłokietników ułatwiających siadanie i wstawanie. Tablice informacyjne i znaki przy obiektach będą dostosowane do osób z różnymi formami niepełnosprawności, nie tylko niepełnosprawnością ruchową – będą odpowiedniej wielkości, czytelne i wyraźne, zawierające piktogramy.

Dodatkowo, tablice informacyjne będą zawierały kody QR, które po zeskanowaniu umożliwią odśłuchanie informacji zawartych na tablicy, ale również przedstawią opis wyglądu miejsca, w którym znajduje się zwiedzający.

Toalety zlokalizowane na terenie nadrzecznym będą posiadały automatyczne otwieranie i zamykanie drzwi, automatyczne bezdotykowe mycie i czyszczenie muszli, mycie i podgrzewanie podłogi a także zdalne powiadamianie o awarii i wezwaniach pomocy.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań:

Cel 1: Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską

Kierunek 1.1. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów – zarówno dla mieszkańców „dolnej” jak i „górną” części miasta

Kierunek 1.2. Tworzenie miejsc integracji na świeżym powietrzu poprawiających kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców

Kierunek 1.3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

Kierunek 1.5. Wsparcie rozwoju lokalnych działalności gospodarczych, w tym tworzenie warunków dla lokowania nowych usług

Kierunek 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o materialne i niematerialne elementy dziedzictwa lokalnego

Kierunek 1.8. Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy

Cel 2: Nowogród Bobrzański – atrakcyjnym obszarem turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.1. Nadanie nowych funkcji obszarom o potencjale turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.2. Rozwój bazy turystycznej w Gminie

Kierunek 2.3. Promocja turystyki pieszo-rowerowej

Kierunek 2.4. Wykorzystanie potencjału lokalnych zbiorników i cieków wodnych

Kierunek 2.5. Zaangażowanie mieszkańców Gminy oraz lokalnych stowarzyszeń i kół zainteresowań w rozwój turystyki i rekreacji

Cel 3: Nowogród Bobrzański – miastem odpowiadającym na społeczne potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.1. Aktywizacja osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych), osób ze szczególnymi potrzebami oraz współpraca w tym zakresie pomiędzy różnymi instytucjami

Kierunek 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Kierunek 3.3. Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych stanowiących odpowiedź na potrzeby

Kierunek 3.4. Poszerzenie oferty usług społecznych dla mieszkańców

Kierunek 3.5. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców

Kierunek 3.6. Wzmocnienie integracji mieszkańców

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 7.000.000,00 zł Moduł II: 4.000.000,00 zł Moduł III: 1.000.000,00 zł Łącznie: 12.000.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)	Moduł I: 2024-2026 Moduł II: 2024-2027 Moduł III: 2024-2033
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<ul style="list-style-type: none"> • powstanie atrakcyjnego miejsca o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym w granicach podobszaru NB2; • zwiększenie dostępu do terenów zieleni i obiektów infrastruktury publicznej, w tym obiektów sportowych; • poprawa wyglądu, estetyki, bezpieczeństwa i trwałości otoczenia; • aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców; • poszerzenie oferty gastronomicznej w obszarze; • zmniejszenie stopnia bezrobocia; • przeciwdziałanie zaśmieceniu obszaru i kształtowanie postaw proekologicznych; • poszerzenie gminnego wachlarza społecznych usług publicznych (nowe miejsce opieki nad dziećmi do lat 3, centrum rehabilitacyjne); • promocja i ochrona zdrowia; • wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami; • poprawa jakości i standardu życia mieszkańców; • wzmacnianie kapitału społecznego. 		
Wskaźniki produktu	Wartość i jednostka miary	Sposób oceny i źródło danych
Powierzchnia utworzonego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego	4 ha	Protokół odbioru
Długość powstałych ścieżek spacerowych	2 km	Protokół odbioru
Liczba powstałych obiektów budowlanych oraz małej architektury	100 szt.	Protokół odbioru
Liczba nowych nasadzeń zieleni komponowanej ozdobnej	300 szt.	Protokół odbioru
Liczba obiektów kubaturowych poddanych renowacji	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w	25 osób	Dane wewnętrzne nowopowstałego obiektu

nowoutworzonym obiekcie		
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób odwiedzających teren rekreacyjno-wypoczynkowy	2000/rok	Dane wewnętrzne punktu organizacyjno-informacyjnego
Liczba zorganizowanych wydarzeń rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych	100/rok	Dane wewnętrzne punktu organizacyjno-informacyjnego
Liczba podmiotów gospodarczych realizujących swą działalność na terenie rekreacyjno-wypoczynkowym	5 szt.	Dane gminne/CEIDG
Liczba zatrudnionych mieszkańców w podmiotach gospodarczych realizujących swą działalność na terenie rekreacyjno-wypoczynkowym	20 osób	Dane gminne/PUP
Liczba dzieci do lat 3 uczęszczających do nowopowstałego miejsca opieki	25 osób	Dane gminne
Liczba osób korzystających z nowopowstałego centrum rehabilitacyjnego	300/rok	Dane gminne

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE INFORMACJI Z PROWADZONEGO NABORU PRZEDSIĘWZIĘĆ.

TABELA 13. OPIS PROJEKTU ZINTEGROWANEGO NR 3.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 3	
Nowogród Bobrzański „górnny” – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek	
<p>Powstałe w wyniku działalności fabryki domów „FADOM” zbiorniki powyrobiskowe zlokalizowane w granicach podobszaru rewitalizacji NB3 stopniowo poddawane są procesowi adaptacji do nowej funkcji o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. W 2020 roku zrealizowano inwestycję związaną z zagospodarowaniem terenu przy zbiornikach w wyniku, której powstała piaszczysta plaża, łagodne zejście do wody, kładka, przystań dla małych łodzi, pomosty oraz ścianka wspinaczkowa. Pomimo wzrostu popularności terenu wśród mieszkańców w ostatnich latach, jego potencjał przestrzenno-krajobrazowy może być wykorzystany w jeszcze większym stopniu. W bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników zlokalizowany jest kompleks sportowy, którego infrastruktura służy klubowi piłkarskiemu „FADOM”, a także wykorzystywana jest na potrzeby rekreacyjne mieszkańców. Bliskie położenie obu miejsc o podobnym charakterze funkcjonalnym stwarza możliwość kreacji zintegrowanej przestrzeni, która będzie stanowić obok terenu nadbrzeżnego ważne miejsce służące integracji i aktywnego wypoczynku dla mieszkańców Gminy.</p>	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Nowogród Bobrzański	
Potencjalni partnerzy	
Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje pozarządowe Liderzy społeczni	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Nowogród Bobrzański (podobszar rewitalizacji NB3)	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
<p>Zarówno w granicach podobszaru NB3 jak i całej Gminy Nowogród Bobrzański zauważalny jest niski poziom integracji mieszkańców, który ma przełożenie jakoś relacji sąsiedzkich a także identyfikację mieszkańców z lokalnymi społecznościami i przestrzeniami wspólnymi.</p> <p>Ponadto podobszar NB3 charakteryzuje niższa od średniej gminnej liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców oraz ogólnodostępnych placów zabaw na 100 mieszkańców. Wskaźniki te wskazują na potrzebę stworzenia w granicach podobszaru miejsca, w którym mieszkańcy Gminy będą mieli możliwość spędzać swój wolny czas dbając o aktywność fizyczną i sąsiedzką integrację. W celu zwiększenia walorów rekreacyjnych i pełnego wykorzystania przestrzennego potencjału obszaru wskazuje się na potrzebę stworzenia tematycznej ścieżki pieszo-rowerowej, która będzie wiodła wzdłuż brzegu jednego ze zbiorników powyrobiskowych. Tematyka ścieżki odpowiadać powinna potrzebom obszaru związanymi ze sferą środowiskową (przeciwdziałanie śmieceniu, kształtowanie postaw proekologicznych).</p>	

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest wykorzystanie potencjału przestrzenno-krajobrazowego i dalszy rozwój obszaru rekreacyjno-wypoczynkowego zlokalizowanego w rejonie ul. Fabrycznej. Zintegrowana funkcjonalnie przestrzeń obejmować będzie teren tzw. „basenów” – zbiorników powyrobiskowych oraz pobliskiego kompleksu sportowego. W wyniku realizacji PZ2 oraz PZ3 w Nowogrodzie Bobrzańskim zlokalizowane będą istotne przestrzenie rekreacyjno-wypoczynkowe zarówno w „dolnej” jak i „górnjej” części miasta.

Zakres realizowanych zadań

W ramach projektu planowana jest realizacją działań infrastrukturalnych związanych z rozwojem terenu tzw. „basenów” a także działania „miękkie” związane z opracowaniem oferty rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców i lokalnych stowarzyszeń. Przedmiotowa oferta w swych założeniach będzie realizowana zarówno na terenie „basenów” jak i pobliskiego kompleksu sportowego.

W efekcie zakres rzeczowy projektu zintegrowanego podzielono na dwa powiązane ze sobą moduły:

Moduł I: Rozbudowa terenu rekreacyjnego przy ul. Fabrycznej wraz z terenem ul. Fabrycznej, Budowlańców, Sportowej, Wędkarzy

Przedsięwzięcie obejmuje inwestycję dotyczącą budowy terenu rekreacyjnego przy ul. Fabrycznej (tereny pokopalniane), a także ul. Przyległych do terenu- ul. Sportowa, ul. Budowlańców, ul. Wędkarzy:

- powstanie tematycznej ścieżki pieszo-rowerowej wokół zbiornika powyrobiskowego. Motywem przewodnim ścieżki będzie wiedza o środowisku i postawy proekologiczne. Ścieżka wyposażona będzie w tematyczne tablice z opisami fauny i flory występującej w okolicznym ekosystemie a także ze wskazówkami dotyczącymi konieczności segregacji odpadów oraz przeciwdziałaniu tzw. „niskiej emisji”;
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej;
- uzupełnienie nasadzeń zielonych oraz małej architektury (w tym ławek i koszy na śmieci);
- modernizacja infrastruktury technicznej umożliwiającej pełne wykorzystanie terenu.

Moduł II: Aktywni mieszkańcy

Przedsięwzięcie obejmuje organizację następujących aktywności dla mieszkańców na obszarze „basenów” i kompleksu sportowego przy ul. Fabrycznej:

- treningi dla młodzieży przy istniejącym klubie sportowym;
- na terenach rekreacyjnych imprezy masowe np. z okazji Dnia Bobra, Dnia Letnika, Dnia Dziecka, zawody wędkarskie, zawody ochotniczych straży pożarnych, wydarzenia kulturalno-artystyczne, etapy Biegu Bobra i Rajdu Integracyjnego.

Powyższe aktywności realizowane będą we współpracy z następującymi podmiotami: FIBER, Stowarzyszenie Lokalnych Twórców, Zespół Ludowy Bobrzanek,

Klub Seniora, Koła PZW, Oldboy „Bobry”, GKS Fadom Nowogród Bobrzański, OSP Nowogród Bobrzański.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja niniejszego projektu łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne. Projekt będzie realizowany w sposób zapewniający dostępność we wszystkich możliwych wymiarach.

Zaproponowane działania zostaną zaprojektowane w sposób uniwersalny, który umożliwi swobodne korzystanie z obiektów jak największej liczbie osób. Projekt zostanie dostosowany do potrzeb osób niesamodzielnych, a także uwzględni zakres indywidualnych preferencji odbiorców. Przestrzeń zostanie zagospodarowana w sposób umożliwiający dostęp dla osób dotkniętych różnymi formami niepełnosprawności, osób starszych oraz osób z wózkami dziecięcymi.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na realizację następujących celów i kierunków działań:

CEL 1. Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską

Kierunek 1.1. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów – zarówno dla mieszkańców „dolnej” jak i „górnjej” części miasta

Kierunek 1.2. Tworzenie miejsc integracji na świeżym powietrzu poprawiających kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców

Kierunek 1.3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

Kierunek 1.6. Budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o materialne i niematerialne elementy dziedzictwa lokalnego

CEL 2. Nowogród Bobrzański – atrakcyjnym obszarem turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.1. Nadanie nowych funkcji obszarom o potencjale turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.2. Rozwój bazy turystycznej w Gminie

Kierunek 2.3. Promocja turystyki pieszo-rowerowej

Kierunek 2.4. Wykorzystanie potencjału lokalnych zbiorników i cieków wodnych

Kierunek 2.5. Zaangażowanie mieszkańców Gminy oraz lokalnych stowarzyszeń i kół zainteresowań w rozwój turystyki i rekreacji

CEL 3. Nowogród Bobrzański – miastem odpowiadającym na społeczne potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Kierunek 3.3. Organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców w różnych grupach wiekowych

Kierunek 3.5. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców

Kierunek 3.6. Wzmacnianie integracji mieszkańców

Ramy realizacji przedsięwzięcia		
Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 5.000.000,00 zł Moduł II: 700.000,00 zł Łącznie: 5.700.000,00 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)	Moduł I: 2024-2026 Moduł II: 2024-2033
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<ul style="list-style-type: none"> • pełne wykorzystanie potencjału przestrzennego obszaru; • pobudzenie aktywności społecznej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji; • tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i grupy społecznej; • zwiększenie integracji mieszkańców; • zwiększenie liczby miejsc i przestrzeni do spotkań mieszkańców; • przeciwdziałanie śmieceniu; • kształtowanie postaw proekologicznych. 		
Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Długość powstałych ścieżek pieszo-rowerowych	2 km	Protokoły odbioru
Liczba powstałych obiektów budowlanych oraz małej architektury	100 szt.	Protokoły odbioru
Liczba zmodernizowanych obiektów budowlanych oraz małej architektury	30 szt.	Protokoły odbioru
Liczba nowych nasadzeń zieleni	40 szt.	Protokoły odbioru
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób odwiedzających teren rekreacyjno-wypoczynkowy	2000/rok	Dane gminne, ankietyzacja
Liczba zorganizowanych wydarzeń rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych	100/rok	Dane gminne
Liczba NGO korzystających realizujących działalność	10 szt.	Dane NGO

na terenie przedsięwzięcia		
----------------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

1.7. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

TABELA 14. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH DOPUSZCZALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE NR 1
Odnowa elewacji budynków na terenie Nowogrodu Bobrzańskiego i remonty infrastruktury drogowej oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Podmiot realizujący
Gmina Nowogród Bobrzański
Lokalizacja
Podobszary rewitalizacji NB2 i NB3
Charakterystyka przedsięwzięcia
<p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest realizacja następujących prac remontowych budynków zlokalizowanych przy ulicach: Słowackiego, Kościuszki, Rynek, Reja, Dąbrowskiego, Nad Bobrem, Pocztowa. Prace budowlano-remontowe będą obejmowały przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; • ocieplenie ścian zewnętrznych, cokołów i ścian piwnic wraz z remontem elewacji; • wymianę instalacji elektrycznej oraz montaż instalacji fotowoltaicznej; • wymianę instalacji centralnego ogrzewania; <p>Działania infrastrukturalne posłużą osiągnięciu następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie energii służącej do podgrzewania wody użytkowej i ogrzewania domu; • ograniczenie strat energii cieplnej w budynku; • zmianę lub modernizację źródeł energii. <p>Wyżej wymienione działania będą obejmowały budynki lub ich części w różnym zakresie. Potrzeby określone zostaną na podstawie dokumentacji projektowej dla poszczególnych obiektów budowlanych.</p> <p>Ponadto, w ramach realizacji przedsięwzięcia planowane są kompleksowe prace remontowo-drogowe ulic Słowackiego i Kościuszki. Zakres prac obejmować będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszerzenie pasów drogowych w celu wyznaczenia miejsc parkingowych; • wykonanie nowej nawierzchni jezdni; • wykonanie nowej nawierzchni chodników.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1: Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską

Kierunek 1.3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

Kierunek 1.4. Poprawa bezpieczeństwa drogowego

Kierunek 1.7. Usprawnienie komunikacji pieszo-rowerowej między dwoma częściami miasta

Kierunek 1.8. Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy

PRZEDSIĘWZIĘCIE UZUPEŁNIAJĄCE NR 2

Odnowa przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju terenów rekreacyjnych i zieleni publicznej

Podmiot realizujący

Gmina Nowogród Bobrzański

Lokalizacja

Podobszary rewitalizacji NB2 i NB3

Charakterystyka przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie dotyczy zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznych poprzez zagospodarowanie terenów zielonych oraz zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej na przestrzeniach utwardzonych. W zakresie przedsięwzięcia zakłada się rozwój urządzeń i obiektów sportowych i rekreacyjnych, w tym:

- budowa placów zabaw;
- rozbudowa infrastruktury pieszej i rowerowej w postaci ciągów pieszych i dróg rowerowych;
- nasadzeni zieleni niskiej, średniej i wysokiej;
- budowa parku linowego, toru saneczkowego i toru linowego;
- przebudowa infrastruktury drogowej.

Wyżej wymienione działania będą obejmowały przestrzenie publiczne w różnym zakresie. Potrzeby określone zostaną na podstawie dokumentacji projektowej dla poszczególnych obiektów.

Katalog przestrzeni publicznych, które poddane zostaną zadaniu:

- ul. Leśna i ul. Nad Stawami (NB2);
- teren Pl. Wolności, ul. Dąbrowskiego oraz ul. Żarskiej w granicach „Rynku w Nowogrodzie Dolnym” (NB2);
- tereny przy ul. Młyńskiej i Wzgórze Zamkowe (NB3);
- teren ul. Rynek wraz z otoczeniem (NB3);
- teren ul. Witosa i oraz przyległy obszar (NB3);
- ul. Kościelna wraz z otoczeniem (NB3).

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1: Nowogród Bobrzański – spójną tkanką miejską

Kierunek 1.1. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i seniorów – zarówno dla mieszkańców „dolnej” jak i „górnjej” części miasta.

Kierunek 1.2. Tworzenie miejsc integracji na świeżym powietrzu poprawiających kondycję fizyczną i psychiczną mieszkańców

Kierunek 1.3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców

Kierunek 1.4. Poprawa bezpieczeństwa drogowego

Kierunek 1.8. Rozwój i modernizacja infrastruktury służącej mieszkańcom Gminy

Cel 2: Nowogród Bobrzański – atrakcyjnym obszarem turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.1. Nadanie nowych funkcji obszarom o potencjale turystyczno-rekreacyjnym

Kierunek 2.2. Rozwój bazy turystycznej w Gminie

Kierunek 2.7. Promocja turystyki pieszo-rowerowej

Cel 3: Nowogród Bobrzański – miastem odpowiadającym na społeczno-infrastrukturalne potrzeby mieszkańców

Kierunek 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Kierunek 3.5. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej mieszkańców

Kierunek 3.6. Wzmacnianie integracji mieszkańców

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE INFORMACJI Z PROWADZONEGO NABORU PRZEDSIĘWZIĘĆ.

Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

1.8. Kompleksowość programu

Przez rewitalizację należy rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie oraz prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym programem rewitalizacji. Założeniami procesu rewitalizacji są: interdyscyplinarność, kompleksowość, partnerstwo oraz reakcja na kryzys.

Kompleksowo prowadzone działania uwzględniają projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych, które skupione są na **aspekcie społecznym z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego**. Planowane przedsięwzięcia uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji i ich długofalowe oddziaływanie warunkujące osiągnięciem kompleksowości interwencji. W trakcie wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

1.9. Koncentracja programu

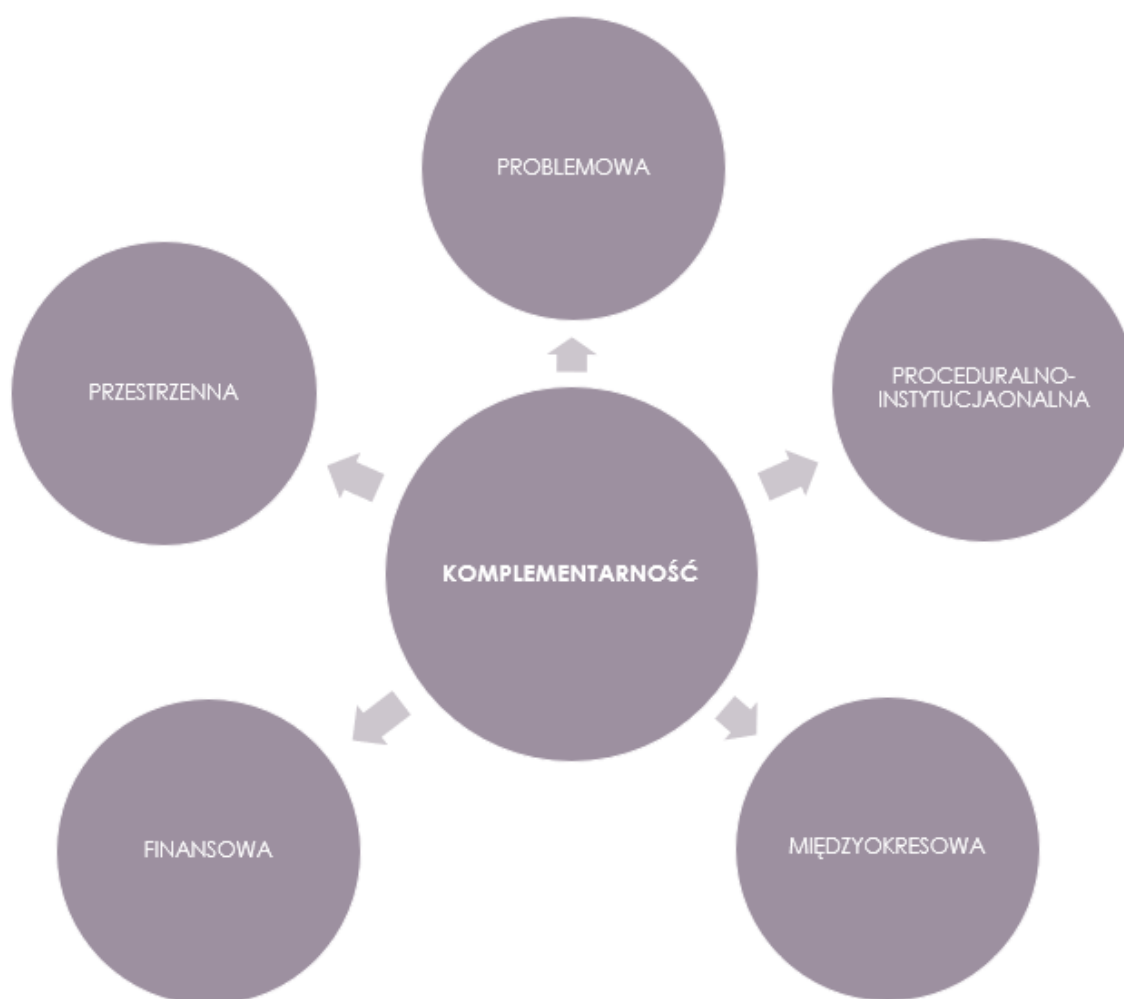
Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Nowogród Bobrzański zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej, ale również w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Z kolei diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk również w sferze środowiskowej.

Większość podstawowych jak i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowana będzie w granicach obszaru rewitalizacji. Jednak z uwagi na dostępne zasoby w bliskim sąsiedztwie wyznaczonych podobszarów (DAG, NB2, NB3) część przedsięwzięć realizowana będzie poza granicami obszaru rewitalizacji, co jednak pozytywnie wpłynie na rozwiązywanie problemów występujących wewnątrz jego granic.

1.10. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 wspierają proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie i zewnętrznie. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie wdrażanych działaniach o charakterze rewitalizacyjnym lub planowanych do realizacji.

Zaplanowane w programie rewitalizacji przedsięwzięcia są komplementarne w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania.

1.10.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy

projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są w większości w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Mając jednak na uwadze osiągnięcie efektu synergii zdecydowano się na rozszerzenie przestrzennego zakresu niektórych przedsięwzięć, które będą realizowane poza obszarem rewitalizacji, ale ich realizacja przyczyni się do rozwiązania problemów na obszarze rewitalizacji. Takim przedsięwzięciem jest Moduł III Projektu Zintegrowanego Nr 1 – Adaptacja obiektów dawnej strzelnicy wojskowej na strzelnicę wojskową. Obiekty strzelnicy wojskowej pomimo lokalizacji poza granicami podobszaru rewitalizacji (DAG) stanowią integralną część kompleksu w aspekcie przestrzennym i założeń projektowych. Cały Projekt Zintegrowany Nr 1 będzie w swych założeniach będzie odpowiadał na problemy społeczne, gospodarcze i środowiskowe w obszarze całej Gminy (aktywizacja lokalnych podmiotów zewnętrznych, zmniejszenie bezrobocia, przeciwdziałanie wandalizmowi i śmieceniu). Ponadto założenia realizacyjne Projektu Zintegrowanego Nr 1 zakładają budowę ścieżki pieszo-rowerowej z Kompleksu DAG do Nowogrodu Bobrzańskiego „górnego” – swój przebieg ścieżka kończyć będzie na obszarze realizacyjnym Projektu Zintegrowanego Nr 3 (Przystań „Baseny”).

Zapewnienie komplementarności przestrzennej powinno wiązać się z wprowadzeniem mechanizmów analizy następstw decyzji przestrzennych w skali Gminy i otoczenia dla skuteczności Programu Rewitalizacji. Warto zaznaczyć, że realizowane projekty będą oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem, a nie wyłącznie punktowo. Zakładają one możliwość korzystania z nowej infrastruktury publicznej nie tylko przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale i całej Gminy. Należy również zaznaczyć, że realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie będzie skutkować przenoszeniem się problemów na inne obszary, co mogłoby prowadzić do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna, czy marginalizacja.

Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zobrazowana została w załącznikach nr 1a-1c do Gminnego Programu Rewitalizacji.

1.10.2. Komplementarność problemowa

Prowadzone działania rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 mają dążyć do założonej w Programie wizji oraz przyczynić się do realizacji celów rewitalizacji. Powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji, a także ich pożądane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny przedstawiono w rozdziale 7.1. Z kolei spójność pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z kierunkami działań, które realizują, została przedstawiona w rozdziale 7.2. Komplementarność problemową przedsięwzięć powinno się również zapewniać stosując mechanizm powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Gminy w innych sferach, co wpłynie na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały również opracowane w myśl wzajemnego oddziaływania i dopełnienia tematycznego. W rezultacie będą one stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

TABELA 15. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Oddziaływanie na problemy w sferze:				
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej	środowiskowej
PZ nr 1	Kombinat DAG – ocalenie i aktywizacja historycznego obiektu powojkowego i przemysłowego					
PZ nr 2	Nowogród Bobrzański „dolny” – Bóbr „Nowe Otwarcie” – powrót nad rzekę					
PZ nr 3	Nowogród Bobrzański „górnny” – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek					
PU nr 1	Odnowa elewacji budynków na terenie Nowogrodu Bobrzańskiego i remonty infrastruktury drogowej oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii					
PU nr 2	Odnowa przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju zieleni publicznej					

ŹRÓDŁO: OPACOWANIE WŁASNE.

Każde podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z kilku powiązanych ze sobą działań (modułów) mających charakter zarówno infrastrukturalny, jak i miękki, tworząc w ten sposób projekt zintegrowany. Ma to przeciwdziałać również fragmentacji działań tj. tzw. „rewitalizacji technicznej” lub „rewitalizacji społecznej”, które to pojęcia są błędnie stosowane, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa.

Ponadto poszczególne projekty zintegrowane są powiązane pomiędzy sobą, co zwiększa komplementarność zaplanowanych do realizacji działań. Niniejszy dokument zakłada również realizację pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mają na celu wsparcie i dopełnienie projektów podstawowych, bezpośrednio ukierunkowanych na osiągnięcie celów strategicznych. Ma to prowadzić do osiągnięcia efektu synergii i zachowania kompleksowości podejmowanej interwencji. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami podstawowymi oraz ich zależność z pozostałymi przedsięwzięciami przedstawia poniższa tabela.

TABELA 16. POWIĄZANIA MIĘDZY PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	PZ nr 1	PZ nr 2	PZ nr 3
PZ nr 1	Kombinat DAG – ocalenie i aktywizacja historycznego obiektu powojkowego i przemysłowego			
PZ nr 2	Nowogród Bobrzański „dolny” – Bóbr „Nowe Otwarcie” – powrót nad rzekę			
PZ nr 3	Nowogród Bobrzański „górny” – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek			
PU nr 1	Odnowa elewacji budynków na terenie Nowogrodu Bobrzańskiego i remonty infrastruktury drogowej oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii			
PU nr 2	Odnowa przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju zieleni publicznej			

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

1.10.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Zakłada się połączenie systemu wdrażania, zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 z procedurami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2022-2027. Wspólnymi organami w realizacji obu wymienionych dokumentów będzie Burmistrz Gminy Nowogród Bobrzański odpowiedzialny za stymulowanie i koordynację działań, a także odpowiednie komórki Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy, którym zadania wynikające z Programu będą zlecane w taki sposób, aby wykonywały je podmioty mające do tego najlepsze kompetencje.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie zapewniona nie tylko na etapie programowania, ale również na etapie wdrażania, dzięki współpracy i działaniu osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy programu w ramach Komitetu Rewitalizacji, na którego czele będzie stał Przewodniczący.

Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 12.

1.10.4. Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie, stąd działania rewitalizacyjne zaplanowane w niniejszym Programie są komplementarne z działaniami prowadzonymi w perspektywach finansowych Unii Europejskiej w latach 2004-2006, 2007-2013 oraz 2014-2020 oraz kolejnej perspektywie. Stanowią one kontynuację i uzupełnienie wcześniejszych projektów. Ponadto wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich projektów pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków, co wzmocni efektywność i skuteczność podejmowanych działań.

TABELA 17. WYKAZ PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH W POPRZEDNIH LATACH PRZY WSPARCIU ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH.

Perspektywa finansowa 2004-2006				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Budowa nawierzchni ulic łączących drogą powiatową i wojewódzką w Nowogrodzie Bobrzańskim	671 864,89 zł	503 898,66 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
2.	Kompleksowa modernizacja szkoły podstawowej w Nowogrodzie Bobrzańskim	1 362 202,70 zł	492 581,66 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
3.	Rozwiązanie problemu gospodarki ściekami w Nowogrodzie Bobrzańskim (budowa kanalizacji sanitarnej)	640 688,77 zł	480 516,57 zł	Gmina Nowogród Bobrzańskim
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej na ul. Leśnej w Nowogrodzie Bobrzańskim	312 119,22 zł	230 987,85 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
Perspektywa finansowa 2007-2013				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Budowa remizy wraz z wyposażeniem dla jednostki ratowniczo-gaśniczej OSP w Nowogrodzie Bobrzańskim	2 645 332,00 zł	1 968 717,99 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
2.	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych województwa lubuskiego	59 600,00 zł	50 660,00 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
Perspektywa finansowa 2014-2020				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Wsparcie kapitału przyrodniczego regionu poprzez udostępnianie zasobów przyrodniczych w Gminie Nowogród Bobrzański	4 721 721,34 zł	3 992 553,11 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
2.	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Drągowinie	1 010 993,60 zł	842 451,29 zł	Gmina Nowogród Bobrzański

3.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w ramach przebudowy świetlicy wiejskiej w Niwiskach, dz. nr 6/2 i 103 z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji wewnętrznych oraz źródła ogrzewania (OZE)	798 393,49 zł	667 146,06 zł	Gmina Nowogród Bobrzański
4.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Nowogród Bobrzański	342 318,26 zł	290 970,50 zł	Gmina Nowogród Bobrzański

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE WWW.MAPADOTACJI.GOV.PL.

1.10.5. Komplementarność źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne, zaplanowane do wdrożenia w niniejszym Programie, mają na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Nagromadzenie się negatywnych zjawisk zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej koreluje z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych na realizację działań w wyznaczonym obszarze. Projekty o charakterze rewitalizacyjnym łączące środki prywatne i publiczne, mogą być wspomagane środkami zewnętrznymi, pochodzącymi z:

- funduszy unijnych;
- funduszy publicznych krajowych;
- programów jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków Samorządu Województwa Lubuskiego;
- innych funduszy międzynarodowych, w tym m.in. funduszy EOG i funduszy Norweskich;
- innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przed podmioty publiczne i prywatne.

Warto jest zauważyć, że w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+). Dodatkowym wsparciem będzie Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Do krajowych programów w ramach Umowy Partnerstwa w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Gmina może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa lubuskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027. Kolejnymi możliwościami finansowania działań rewitalizacyjnych z uwzględnieniem udziału interesariuszy procesu jest finansowanie w ramach formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zaangażowanie do działań organizacji pozarządowych.

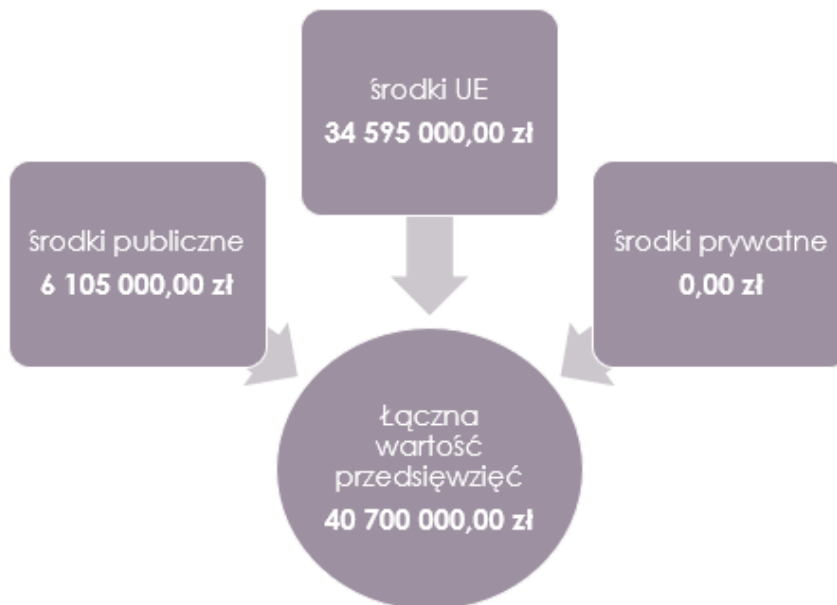
Zakłada się możliwość uzupełniania i łączenia finansowania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków EFS, EFRR i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania oraz prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

Szczegółowe informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych projektów znajdują się w rozdziale 9.

Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały ramy finansowe zaplanowanych projektów zintegrowanych wraz z szacunkowymi nakładami finansowymi w podziale na środki publiczne (krajowe oraz z budżetu Gminy), środki UE oraz środki prywatne. Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych szacowana jest na poziomie 40,7 mln zł, z czego 6,105 mln zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych, w tym z budżetu Gminy Nowogród Bobrzański a 34,595 mln zł finansowana będzie ze środków Unii Europejskiej (zakładając 85% dofinansowania).

RYСУNEK 29. SZACUNKOWE ZESTAWIENIE WARTOŚCI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Zaznaczyć należy, iż podane kwoty stanowią wartości szacunkowe, a kwota rzeczywista określana będzie na podstawie dokumentacji projektowej i uwzględniana w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Założono również maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami (modułami), jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na dany moduł. W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla poszczególnych projektów zintegrowanych.

TABELA 18. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Numer projektu	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Szacunkowe nakłady finansowe (zł)			Źródła finansowania
				Środki publiczne	Środki UE	Środki prywatne	
PZ NR 1	Kombinat DAG – ocalenie i aktywizacja historycznego obiektu powojkowego i przemysłowego	Gmina Nowogród Bobrzański	23 000 000,00	3 450 000,00	19 550 000,00	0,00	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)
PZ NR 2	Nowogród Bobrzański „dolny” – Bóbr „Nowe Otwarcie” – powrót nad rzekę	Gmina Nowogród Bobrzański	12 000 000,00	1 800 000,00	10 200 000,00	0,00	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)
PZ NR 3	Nowogród Bobrzański „górny” – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek	Gmina Nowogród Bobrzański	5 700 000,00	855 000,00	4 845 000,00	0,00	- Budżet Gminy Nowogród Bobrzański - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty, środki FEWL, WFOŚiGW oraz NFOŚiGW, PPP)
Ogółem			40 700 000,00	6 105 000,00	34 595 000,00	0,00	-

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

1.11. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary funkcjonowania Gminy, realizowany w różnym czasie, we współpracy z różnymi podmiotami, zarówno w trakcie jego przygotowania, jak również podczas realizacji, monitoringu i ewaluacji. Z tego względu wymaga on zaplanowania odpowiedniego systemu zarządzania. Właściwa realizacja Programu zakłada aktywną współpracę ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji oraz przyporządkowanie poszczególnym jednostkom konkretnych zadań tak, aby przyniosła ona jak najlepsze efekty.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy Nowogród Bobrzański. Pełni on rolę nadzorcą nad całym procesem rewitalizacji, a jego zadania wykonywane są we współpracy z powołanym przez niego organem, którym będzie Zespół ds. rewitalizacji.

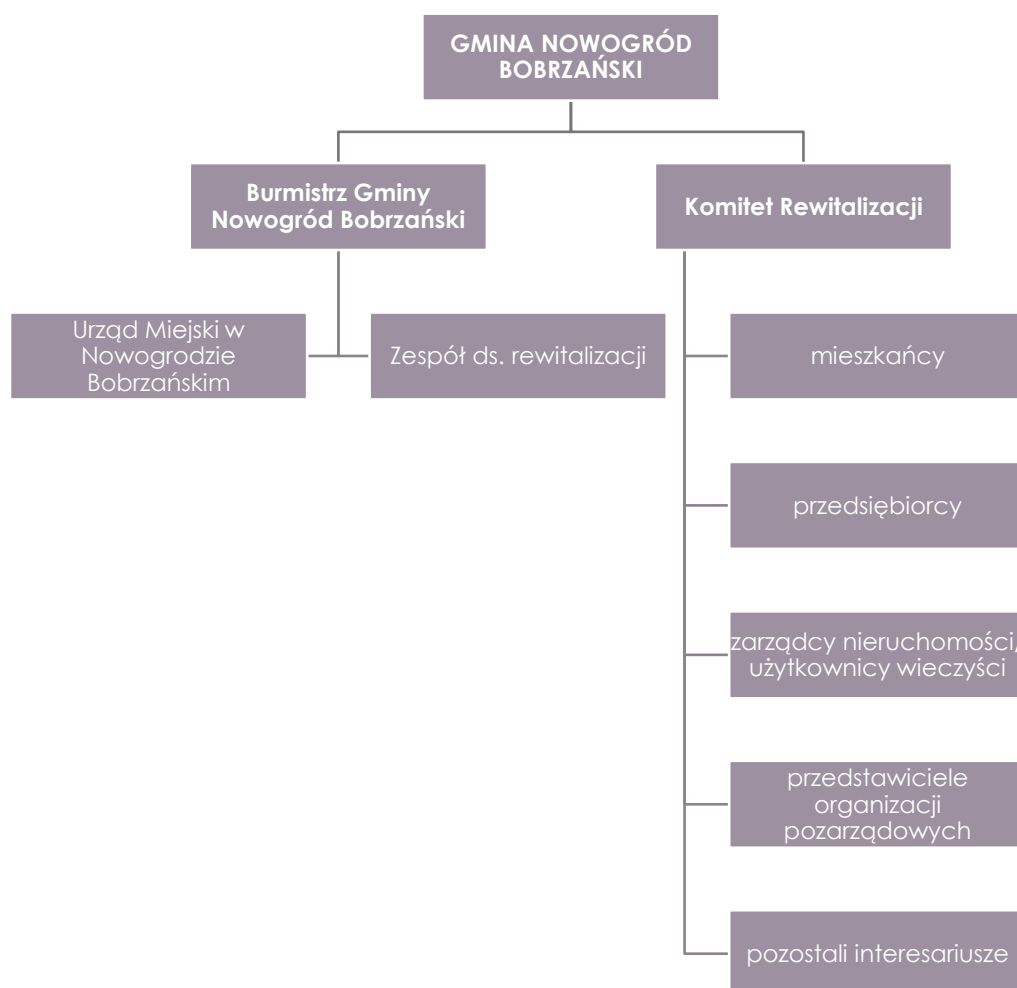
Zespół ten funkcjonował będzie w strukturze Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim, a w jego skład będą wchodzić osoby zaangażowane w realizację założeń Gminnego Programu Rewitalizacji – pracownicy Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim, a także przedstawiciele jednostek organizacyjnych, których dotyczyć będzie realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (MGOPS, MGOKSiR), placówek oświatowych (SP1, SP2, SP Niwiska), Policji oraz NGO. Do zadań Zespołu należeć będzie:

- koordynacja wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami społecznymi,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w Gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- bieżące informowanie mieszkańców nt. wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- zbieranie propozycji zmian do Programu zgłaszanych przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji,
- aktualizacja założeń Programu na skutek przeprowadzonej oceny skuteczności i bieżącego monitoringu Programu.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy oraz sprawuje funkcję opiniotwórczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy Nowogród Bobrzański. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Burmistrza, oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033.

RYSUNEK 30. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.

1.12. Koszty zarządzania

Koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Gminie Nowogród Bobrzański ujęte zostaną w bieżących kosztach funkcjonowania Gminy i stanowiąc będą wydatki na wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników Urzędu Miejskiego w 2022 roku wyniosło 6566,95 zł brutto. Osobami najbardziej zaangażowanymi w proces zarządzania Programem będą pracownicy Referatu gospodarki nieruchomościami, inwestycji i ochrony środowiska jednak zadania dotyczące rewitalizacji będą wykonywane przez nich w części etatu (w ramach swoich dotychczasowych obowiązków służbowych), co pozwala wnioskować, że koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji na jednego pracownika będą niższe.

1.13. Ramowy harmonogram realizacji programu

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański jest programem wieloletnim. Jego okres realizacji wynosi 7 lat. Rok 2023 jest rokiem kończącym prace nad przygotowywaniem dokumentu. Rok 2024 jest rokiem rozpoczynającym realizację przedsięwzięć zawartych w Programie. Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji obliuguje do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na 3-letnie okresy. Rok 2033 jest rokiem kończącym Program.

TABELA 19. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROCESU REWITALIZACJI.

2023	2024-2026	2027-2029	2030-2032	2033
Prace nad GPR:	Pierwszy okres realizacji GPR:	Drugi okres realizacji GPR:	Trzeci okres realizacji GPR:	Zakończenie prac nad GPR:
Uchwalenie GPR	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2024-2026	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2027-2029	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2030-2032	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na rok 2033
Powołanie Zespołu ds. rewitalizacji	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2024 (do 31 marca 2025 r.), 2025 (do 31 marca 2026 r.), 2026 (do 31 marca 2027 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2027 (do 31 marca 2028 r.), 2028 (do 31 marca 2029 r.), 2028 (do 31 marca 2029 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2030 (do 31 marca 2031 r.), 2031 (do 31 marca 2032 r.), 2032 (do 31 marca 2033 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za rok 2033 (do 31 marca 2034 r.)

Powołanie Komitetu Rewitalizacji	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2024-2026 (do 30 kwietnia 2027 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2027-2029 (do 30 kwietnia 2030 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2030-2032 (do 30 kwietnia 2033 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za rok 2033 (do 30 kwietnia 2034 r.), Ewaluacja ex-post realizacji GPR za okres 2023-2033
----------------------------------	--	--	--	--

ŹRÓDŁO: OPACOWANIE WŁASNE.

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, które są znaczące dla danej społeczności. Może przybierać różnego rodzaju formy i odnosić się do różnych grup społecznych. W przypadku partycypacji w procesie rewitalizacji, mówimy o relacji między władzami samorządowymi a obywatelami, którą charakteryzuje angażowanie jednostek w sprawy je dotyczące poprzez konsultowanie i wypracowywanie konkretnych rozwiązań w dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacji.

Z uwagi na to, iż Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze operacyjnym, wdrożenie całego programu, w tym zawartych w nim działań i przedsięwzięć, angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- ankiety/formularze,
- warsztaty,
- spotkania,
- wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom Gminy Nowogród Bobrzański,
- przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie Gminy,
- przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji,
- organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy,
- samorządowi gminnemu,
- pozostałym interesariuszom np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Zapewnienie udziału interesariuszom na etap diagnozowania rozpoczęło się od konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański. Od 12 lipca do 15

sierpnia 2022 roku wszyscy zainteresowani mogli zgłaszać swoje uwagi oraz wnioski do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu uchwały wraz z załącznikami, zamieszczono 8 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. 4 lipca 2022 roku w następujących formach:

- na stronie podmiotowej Gminy Nowogród Bobrzański w Biuletynie Informacji Publicznej;
- na stronie internetowej Gminy Nowogród Bobrzański;
- na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie Bobrzańskim.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami oraz Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański, dostępne były na stronie internetowej Gminy Nowogród Bobrzański, na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Nowogrodzie Bobrzańskim. Wypełnione formularze można było dostarczyć w postaci papierowej lub elektronicznej.

Kolejną formą konsultacji była ankieta w formie kwestionariusza on-line. Badania ankietowe wśród mieszkańców pozwoliły na poznanie opinii dotyczącej problemów występujących w 5 sferach funkcjonowania obszaru zaproponowanego do rewitalizacji. Zebrano 20 ankiet.

Zorganizowano również spotkanie konsultacyjne on-line o charakterze otwartym, na którym omówiono główne założenia rewitalizacji oraz metodykę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowogród Bobrzański. Uczestnicy mieli możliwość przedstawienia własnych wniosków, a także swobodny udział w dyskusji nad określeniem granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podczas spotkania nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu.

Na etapie diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji oraz programowania Gminnego Programu Rewitalizacji, w dniu 27 marca 2023 roku odbyła się wizja lokalna, podczas której przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim oprowadzili zainteresowane osoby po miejscach i obiektach, które planowane były do poddania działaniom rewitalizacyjnym, bądź w których widoczne były zjawiska kryzysowe. W trakcie spaceru omówiono pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wykonano dokumentację fotograficzną wykorzystaną w niniejszym dokumencie.

W dniu 27 marca 2023 roku odbyły się warsztaty z interesariuszami rewitalizacji m.in. przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Nowogrodzie Bobrzańskim, jednostek organizacyjnych Gminy Nowogród Bobrzański, stowarzyszeń działających na terenie Gminy Nowogród Bobrzański oraz z mieszkańcami Gminy. Na początku uczestnicy warsztatów zapoznali się z głównymi założeniami rewitalizacji oraz wnioskami, jakie płynęły z diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Część warsztatowa składała się z trzech modułów pn.: „Gdzie leży problem i co można z tym zrobić?”, „Mamy potencjał!” oraz „To jest nasz cel!”. Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, wskazanie przyczyn tych zjawisk oraz znalezienie rozwiązań na

wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. W dalszej części warsztatów uczestnicy wskazali lokalne potencjały obszaru rewitalizacji, a następnie zaproponowali cele i kierunki działań rewitalizacyjnych.

Wyniki przeprowadzonej ankiety, a także wypracowane wnioski z przeprowadzonych warsztatów i posłużyły do opracowania rozdziału 3, 4 i 5 niniejszego dokumentu.

Na etapie programowania zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

RYСУNEK 31. WARSZTATY DIAGNOSTYCZNE PRZEPROWADZONE W RAMACH OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.

ŹRÓDŁO: DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA WARSZTATÓW PRZEPROWADZONYCH Z INTERESARIUSZAMI W DNIU 27 MARCA 2023 ROKU.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu.

Przeprowadzono je w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety on-line oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Udział społeczności lokalnej zostanie również zapewniony na etapie wdrażania dokumentu. Za proces wdrażania Programu odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji. Z kolei funkcję doradczą, opiniującą oraz monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji. Dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpi również na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego prowadzone będą konsultacje społeczne.

Przejawem partycypacji społecznej na etapie wdrażania Programu będzie również udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych i innych zainteresowanych osób w realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty adaptacji obiektów do pełnienia nowych funkcji, tworzenia nowych przestrzeni i ich wyposażenia, będą odbywały się wspólnie z jednostkami, które będą odbiorcami poszczególnych działań. Pozwoli to również na lepsze dostosowanie tych przestrzeni do potrzeb interesariuszy i bardziej efektywne wykorzystanie środków. Takie działania wpłyną również na zwiększenia poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje i raporty o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, będą przekazywane mieszkańcom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności m.in. na stronie internetowej Gminy, mediach społecznościowych, lokalnej prasie. Sprzyjać to będzie większej partycypacji społecznej w proces rewitalizacji oraz wpływać na większe zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy.

System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

1.14. Monitoring programu

Istotnym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest jego monitoring oraz ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba. Za monitoring Programu odpowiadać będzie Zespół ds. Rewitalizacji i prowadzony on będzie w czterech płaszczyznach:

1. monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji (listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nakładów finansowych, przewidywanych rezultatów);
2. monitorowanie stopnia realizacji celów za pomocą tabeli ewaluacyjnej stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszego Programu (raz na rok).

3. monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji;
4. bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów za pomocą karty oceny projektu/przedsięwzięcia stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego Programu.

Na podstawie powyższych parametrów sporządzany będzie raport monitoringowy (raport z postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033), który corocznie przygotowywać będzie Zespół ds. Rewitalizacji we współpracy z Komitetem Rewitalizacji.

1.15. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki prowadzonemu corocznemu monitoringowi Gminnego Programu Rewitalizacji, a także ocenie skuteczności działań rewitalizacyjnych dokonywanej raz na 3 lata przez Burmistrza Gminy Nowogród Bobrzański przy pomocy Zespołu ds. Rewitalizacji. Dokument ten podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, a następnie oraz ogłaszany będzie na stronie podmiotowej Gminy Nowogród Bobrzański w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 22 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji.

Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku prowadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

1.16. System wprowadzania modyfikacji do programu

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 będzie przestanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie, w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Gminy Nowogród Bobrzański wraz z Zespołem ds. Rewitalizacji w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on przewidziany w ustawie o rewitalizacji.

Ponadto Referat Gospodarki Nieruchomościami, Inwestycji i Ochrony Środowiska odpowiedzialny będzie za przyjmowanie propozycji przedsięwzięć od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Referat. Na podstawie zebranych wniosków, Referat będzie mógł wnioskować do Burmistrza Nowogrodu Bobrzańskiego i Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego.

Określenie zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczącymi:

1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.
2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Nowogród Bobrzański są to:

- Uchwała nr XXX/275/2020 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy na lata 2021-2025;
- Uchwała nr XXXIV/326/2021 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie zasad wynajmu lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy.

Z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się zmian w powyższych uchwałach w przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033.

Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji uchwali Rada Miejska Gminy Nowogród Bobrzański w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnił będzie funkcję opiniodawczo-doradczą.

Zakłada się, że w strukturach Komitetu Rewitalizacji znajdują się m.in. przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, w tym instytucji kultury i oświaty czy przedsiębiorców działających w obszarze rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli terenu objętego rewitalizacją. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale w drodze konsultacji społecznych.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie rozwiązanie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz plany inwestycyjne Gminy, nie przewiduje się ustanawiania Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

1.17. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Obszar rewitalizacji, jak i całej Gminy Nowogród Bobrzański objęty jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański, przyjętego Uchwałą Nr XXXV/328/2021 Rady Miejskiej Nowogrodu Bobrzańskiego z dnia 29 kwietnia 2021 roku. Na podstawie analizy dokumentu, stwierdzono, iż nie wystąpi konieczność wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033, gdyż projektowane przedsięwzięcia są zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium. W wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie nastąpi zmiana funkcji obszarów wskazanych w ww. dokumencie.

1.18. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

W granicach obszaru rewitalizacji obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański obejmującego tereny w obrębach: Cieszów i Krzywa, uchwała nr XLV/252/2017 z dnia 08.06.2017 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański obejmującego tereny przy ul. Leśnej w Nowogrodzie Bobrzańskim, uchwała nr LVI/342/2018 z dnia 23.04.2018 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w rejonie ul. Lipowej w Nowogrodzie Bobrzańskim, uchwała nr XXIII/137/97 z dnia 05.03.1997 r., uchwała ws. zmiany MPZP nr XI/61/11 z dnia 17.06.2011 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański obejmującego teren w obrębie nr 2 w rejonie ul. Nad Bobrem miasta Nowogród Bobrzański, uchwała nr LVI/341/2018 z dnia 23.04.2018 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański obejmującego tereny w obrębie nr 2 miasta Nowogród Bobrzański, uchwała nr XXVIII/157/2016 z dnia 08.06.2016 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru w rejonie ul. Generała Waltera w Nowogrodzie Bobrzańskim, uchwała nr VI/27/99 z dnia 30.03.1999 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowanie przestrzennego Gminy Nowogród Bobrzański, obejmujący tereny w obrębie nr 1 miasta Nowogród Bobrzański, uchwała nr XII/45/2015 z dnia 30.06.2015 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Nowogrodzie Bobrzańskim przy ul. Kościuszki i ul. Spokojnej, uchwała nr LIV/334/10 z dnia 22.07.2010 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie nr 1 miasta Nowogród Bobrzański przy ul. Zielonogórskiej i Henryka Brodatego, uchwała nr XXV/149/08 z dnia 03.07.2008 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Nowogrodzie Bobrzańskim przy ul. Fabrycznej, uchwała nr XLVI/292/10 z dnia 28.01.2010 r. (zmiana MPZP uchwała nr LVI/340/2018 z dnia 23.04.2018 r.).

Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia bądź zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie zmieni się przeznaczenie terenów określonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie naruszą przepisów określonych w tych dokumentach

Załączniki

Załącznik nr 1a: Zasięg przestrzenny Projektu Zintegrowanego Nr 1
 Załącznik nr 1b: Zasięg przestrzenny Projektów Zintegrowanych Nr 1 i Nr 2, zasięg przestrzenny Projektów Uzupelniających Nr 1 i Nr 2
 Załącznik nr 1c: Licencja na pozyskanie mapy zasadniczej w postaci wektorowej wydana przez Starostę Zielonogórskiego
 Załącznik nr 2: Tabela ewaluacyjna

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa (2020)		Wartość docelowa (2033)
			NB2	NB3	
Cel 1	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 1.7. 1.8.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,2	0,23	0,41
		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	0,27	0,14	0,37
		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,48	0,25	0,60
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	0,14	0,2	0,06
		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,25	0,36	0,11
		Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	0,42	0,54	1,02
		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	0,26	0,23	0,52
		Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	0,30	0,23	0,23
		Cel 2	2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,2
Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	0,42			0,54	1,02

		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	0,26	0,23	0,52
		Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	0,30	0,23	0,23
Cel 3	3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6.	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,86	3,40	3,40
		Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,2%	0,9%	0,9%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	3,7%	1,5%	1,5%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	5,5%	1,1%	1,1%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	1,9%	4,7%	1,9%
		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	15 981,14 zł	3 940,07 zł	3 940,07 zł
		Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów	13,65	6,07	6,07
		Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	13,08	0,00	9,56
		Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	27,01	15,69	15,69
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	44%	54,4%	40,4%
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	42,3%	69,9%	42,3%

		Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	2,2%	2,3%	2,7%
--	--	---	------	------	------

Załącznik nr 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa przedsięwzięcia		
Jednostka odpowiedzialna	Wskaż jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia.	
Partnerzy	Wskaż partnerów przedsięwzięcia lub wpisz nie dotyczy.	
Miejsce realizacji	Podaj miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji.	
Aktualny status projektu	Podaj aktualny postęp rzeczowy projektu: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”	
Termin realizacji	Planowany	Podaj planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
	Rzeczywisty	Podaj rzeczywistą datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
Opis realizacji projektu	Opisz zrealizowany projekt oraz zakres zrealizowanych zadań, podaj cel przedsięwzięcia, wskaż jakie problemy rozwiązuje, określ udział interesariuszy rewitalizacji w tworzeniu i realizacji przedsięwzięcia.	
Rezultaty projektu	Podaj efekty zrealizowanego projektu oraz ich wpływ na negatywne zjawiska w szczególności w sferze społecznej, oraz w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej.	
Nazwa wskaźnika odpowiadająca realizacji projektu i jego wartość	Wskaźnik produktu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika produktu realizacji celów i przedsięwzięć.
	Wskaźnik rezultatu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika rezultatu realizacji celów i przedsięwzięć.
Wartość projektu	Wskaż całkowitą wartość projektu	
Poniesione koszty	Wskaż dotychczas poniesione koszty projektu	
Dofinansowanie UE	Określ wartość dofinansowania ze środków unijnych	
Program wsparcia	Wskaż fundusz, program wsparcia i działanie, w ramach którego został zrealizowany projekt	

Spis tabel

Tabela 1. Jednostki analityczne wyodrębnione na terenie Gminy Nowogród Bobrzański	10
Tabela 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Nowogród Bobrzański, tj. jednostki, dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer.....	12
Tabela 3. Lista obiektów zabytkowych znajdujących się na obszarze rewitalizacji, wpisanych do rejestru zabytków województwa lubuskiego	25
Tabela 4. Porównanie wskaźników dla sfery społecznej zamieszkałych podobszarów rewitalizacji (NB2, NB3) z obszarem całej Gminy.....	26
Tabela 5. Stan powietrza atmosferycznego w strefie lubuskiej w 2021 roku.	39
Tabela 6. Ważne przestrzenie zlokalizowane na obszarze rewitalizacji.	43
Tabela 7. Najniebezpieczniejsze ulice pod względem liczby zdarzeń drogowych na obszarze rewitalizacji (podobszary NB2 i NB3) w latach 2018-2022.	46
Tabela 8. Charakterystyka organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji.	57
Tabela 9. Cele i kierunki rewitalizacji.	65
Tabela 10. Opis dokumentów powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.	66
Tabela 11. Opis projektu zintegrowanego nr 1.....	77
Tabela 12. Opis projektu zintegrowanego nr 2.....	83
Tabela 13. Opis projektu zintegrowanego nr 3.....	89
Tabela 14. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	93
Tabela 15. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	99
Tabela 16. Powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.....	100
Tabela 17. Wykaz projektów zrealizowanych w poprzednich latach przy wsparciu środków pochodzących z funduszy europejskich.....	101
Tabela 18. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	105
Tabela 19. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.	108

Spis rysunków

Rysunek 1. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Nowogród Bobrzański	9
Rysunek 2. Podział Miasta Nowogród Bobrzański na jednostki analityczne, spełniające wymóg ustawy tzw. zasady 20/30	11
Rysunek 3. Poglądowa mapa podobszaru rewitalizacji NB 2 w Gminie Nowogród Bobrzański.	14
Rysunek 4. Poglądowa mapa podobszaru rewitalizacji NB 3 w Gminie Nowogród Bobrzański.	15
Rysunek 5. Poglądowa mapa podobszaru rewitalizacji DAG w Gminie Nowogród Bobrzański.	17
Rysunek 6. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowogród Bobrzański (podobszary NB2 i NB3)	20
Rysunek 7. Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowogród Bobrzański (podobszar DAG)	21
Rysunek 8. Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji NB2 na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.	22
Rysunek 9. Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji NB3 na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.	23
Rysunek 10. Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji DAG na terenie Gminy Nowogród Bobrzański.	25
Rysunek 11. Struktura wieku ludności na obszarze rewitalizacji (łącznie jednostki NB2 + NB3).	28
Rysunek 12. Lokalizacja i liczba kamer monitoringu wizyjnego w granicach podobszarów rewitalizacji NB2 i NB3	31
Rysunek 13. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej według ankietowanych.	32
Rysunek 14. Przykłady aktów wandalizmu w granicach podobszarów rewitalizacji DAG („kasyno” i strzelnica testowa) oraz NB3 (obiekty dawnego dworca PKP)	33
Rysunek 15. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej według ankietowanych.	37
Rysunek 16. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze środowiskowej według ankietowanych.	40
Rysunek 17. Wygląd obszaru wzdłuż rzeki Bóbr (Nowogród Bobrzański „dolny”).	41
Rysunek 18. Droga, jaką musi pokonać odwiedzający, chcący udać się do Kompleksu DAG Krzystkowice z centrum Nowogrodu Bobrzańskiego – Rynku	44

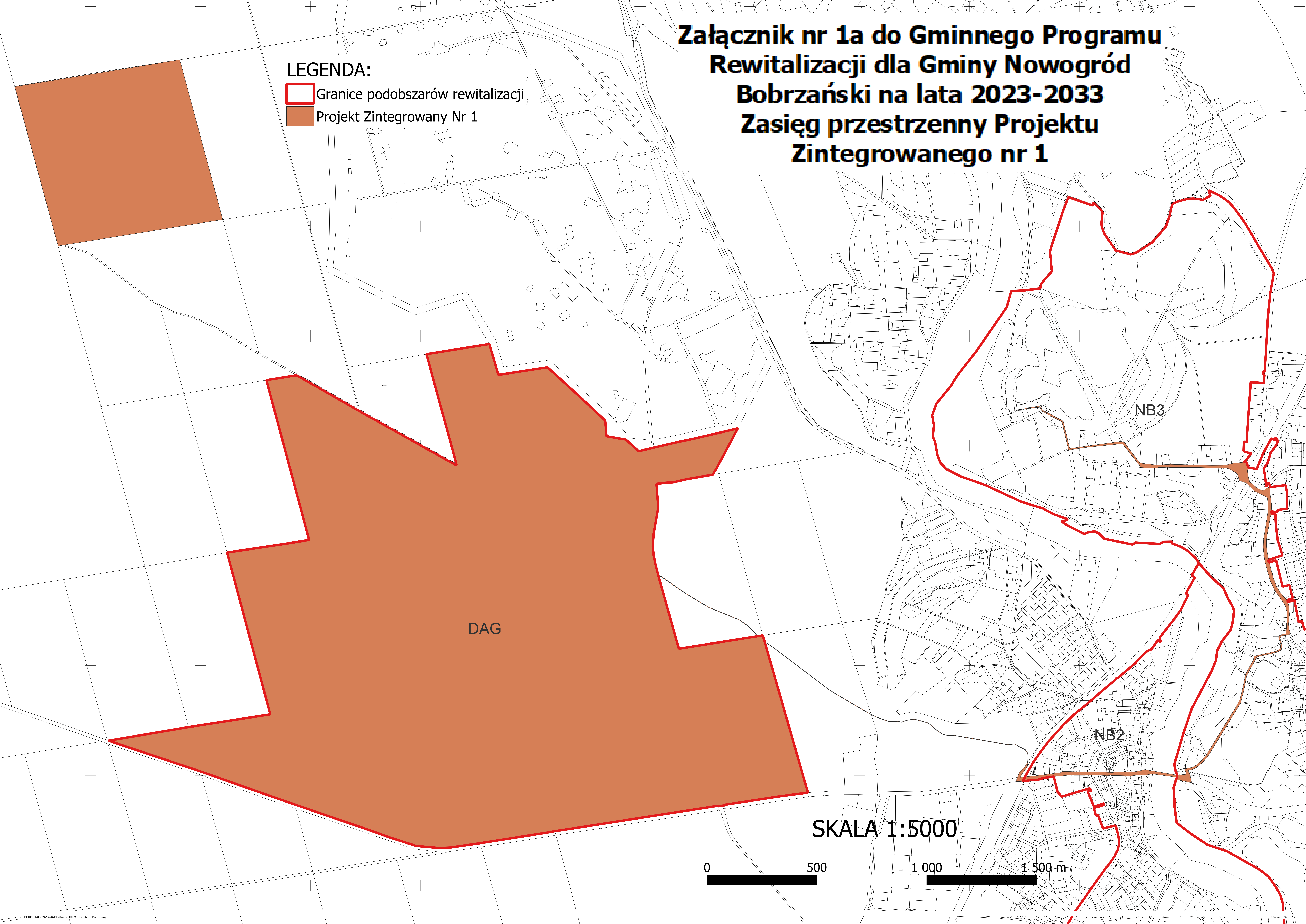
Rysunek 19. Infrastruktura drogowa w granicach podobszaru NB2 (ul. Dąbrowskiego, 1 Maja	45
Rysunek 20. Poglądowa mapa ruin kompleksu DAG Krzystkowice.	47
Rysunek 21. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej według ankietowanych.....	48
Rysunek 22. Obszar rekreacyjno-sportowy w okolicy ul. Fabrycznej.....	49
Rysunek 23. Kompleks rekreacyjno-sportowy przy ul. Fabrycznej – podobszar NB3.....	50
Rysunek 24. Stan techniczny wybranych budynków mieszkalnych znajdujących się w granicach podobszaru rewitalizacji NB2 (ul. Poczтовая, ul. Nad Bobrem, ul. Dąbrowskiego)	51
Rysunek 25. Stan techniczny budynku przy ul. Żarskiej 5.....	52
Rysunek 26. Obiekty „Kasyna” oraz strzelnic szkolno-treningowych w kompleksie DAG	53
Rysunek 27. Ocena problemów występujących na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej według ankietowanych.	54
Rysunek 28. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.	64
Rysunek 29. Szacunkowe zestawienie wartości podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	104
Rysunek 30. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański.....	107
Rysunek 31. Warsztaty diagnostyczne przeprowadzone w ramach opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.	111

Załącznik nr 1a do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 Zasięg przestrzenny Projektu Zintegrowanego nr 1

LEGENDA:

- Granicie podobszarów rewitalizacji
- Projekt Zintegrowany Nr 1

DAG

NB3

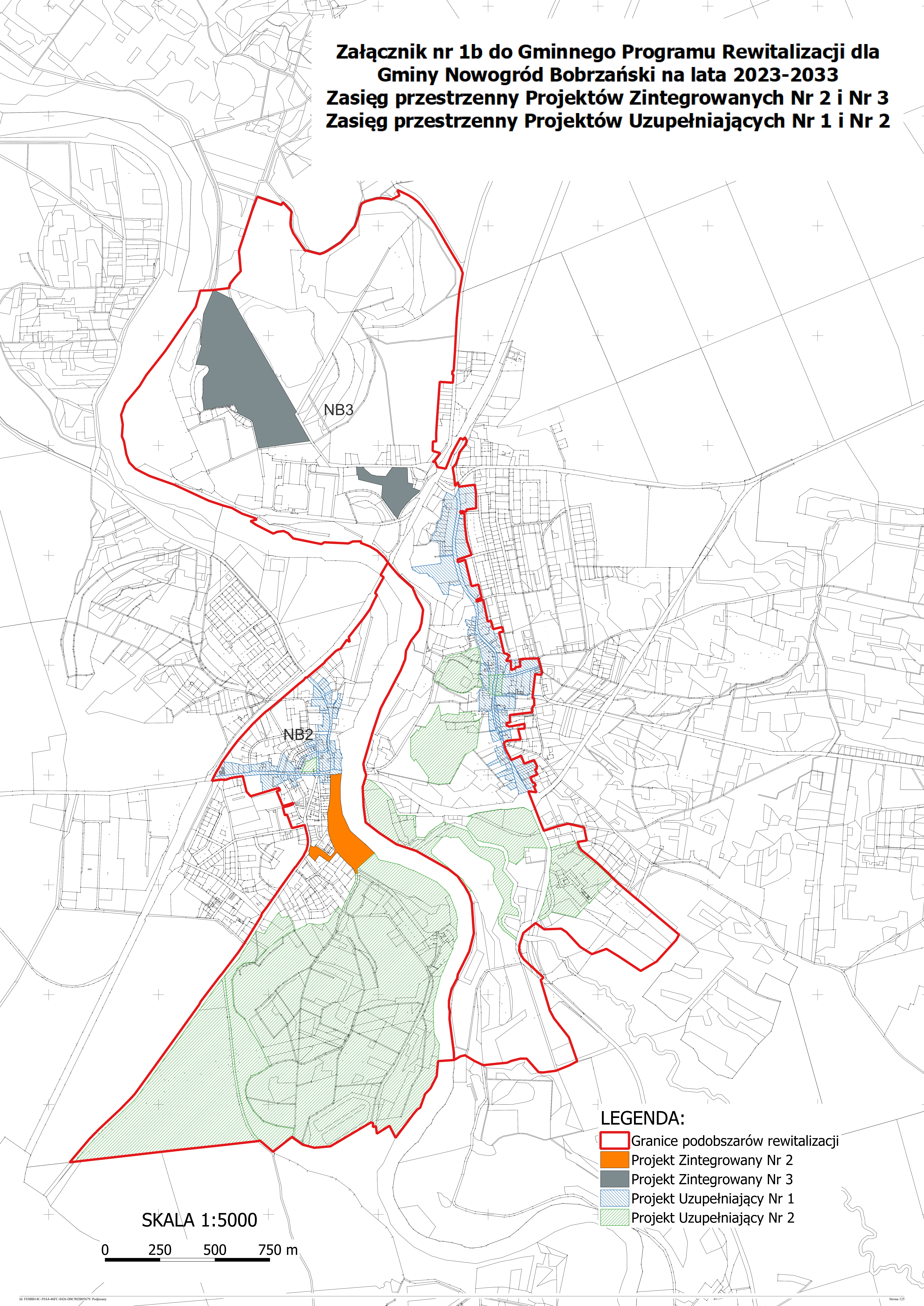
NB2

SKALA 1:5000

0 500 1 000 1 500 m

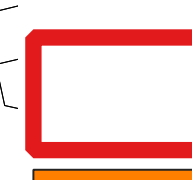

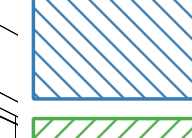

**Załącznik nr 1b do Gminnego Programu Rewitalizacji dla
Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033
Zasięg przestrzenny Projektów Zintegrowanych Nr 2 i Nr 3
Zasięg przestrzenny Projektów Uzupełniających Nr 1 i Nr 2**

NB3

NB2

LEGENDA:

- Granice podobszarów rewitalizacji
- Projekt Zintegrowany Nr 2
- Projekt Zintegrowany Nr 3
- Projekt Uzupełniający Nr 1
- Projekt Uzupełniający Nr 2

SKALA 1:5000

0 250 500 750 m

Licencja nr GG-I.6642.303.2022_0809_P

1. Nazwa organu wydającego licencję:

Starosta Zielonogórski

2. Licencjodawca: Gmina Nowogród Bobrzański - Urząd Miejski w Nowogrodzie Bobrzańskim
Słowackiego 11, NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI 66-010

3. Informacje o materiałach państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, których dotyczy licencja:

Lp.	Nazwa materiału państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	Identyfikator materiału państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	Data wykonania kopii	Określenie obszaru / obiektu, do którego odnosi się licencja ¹
1	Mapa zasadnicza w postaci wektorowej	PL.PZGiK.7546 mapa zasadnicza, 1:5000	2022-02-21	gm. Nowogród Bobrzański

4. Niniejsza licencja upoważnia licencjodawcę wymienionego w pkt 2 lub podmioty ustanowione przez licencjodawcę do wykorzystania wyszczególnionych w pkt 3 materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego²

w celu realizacji zadania publicznego

5. Nie narusza licencji udostępnianie materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego przez licencjodawcę innym podmiotom dla realizacji celu i w granicach uprawnień określonych w pkt 4.

1) 29E0D0FA371D402FBD753F503B8D06A0

2) <https://ikonto.powiat-zielonogorski.pl/#/strefa-bez-logowania>

3) 20.12.2022 11:24:20

4) zgodnie z art. 40c ust. 4 ustawy samodzielnie wydrukowana licencja nie wymaga podpisu organu lub upoważnionego pracownika oraz pieczęci urzędowej

5) W celu weryfikacji autentyczności licencji należy wpisać w przeglądarce internetowej adres strony podany w pkt 2, wybrać pozycję: 'Weryfikuj licencję', a następnie w polu opisującym identyfikator systemowy licencji wpisać zestaw znaków z pkt 1 i nacisnąć przycisk: 'Weryfikuj'

.....
(podpis organu lub upoważnionej osoby³)

Zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. 2020, poz 276), kto wykorzystuje materiały państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego bez wymaganej licencji lub niezgodnie z warunkami licencji lub udostępnia je wbrew postanowieniom licencji osobom trzecim, podlega karze pieniężnej w wysokości dziesięciokrotności opłaty za udostępnienie tych materiałów.

¹ Określenie obszaru / obiektu może nastąpić poprzez wskazanie: jednostek podziału terytorialnego kraju lub podziału kraju dla celów EGiB(jednostki ewidencyjne, obręby ewidencyjne, działki ewidencyjne), wykazu godeł mapy, współrzędnych poligonu

² Cel lub zakres upoważnienia do wykorzystywania udostępnionych materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego należy wybrać według listy stanowiącej załącznik do wzoru niniejszej licencji.

³ Licencja wystawiona zgodnie z zasadami określonymi w art. 40c ust. 4 ustawy z dnia 17 maja 1989r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne zawiera:

1) niepowtarzalny identyfikator umożliwiający weryfikację autentyczności licencji;

2) adres strony internetowej umożliwiającej przeprowadzenie weryfikacji, o której mowa w pkt 1;

3) wskazanie daty, godziny, minuty oraz sekundy, w której nastąpiło wygenerowanie licencji w trybie art. 40c ust. 4 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne;

4) klauzulę, że zgodnie z art. 40c ust. 4 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne samodzielnie wydrukowana licencja nie wymaga podpisu organu lub upoważnionego pracownika oraz pieczęci urzędowej;

Załącznik Nr 2 do zarządzenia Nr 106/2023
Burmistrza Nowogrodu Bobrzańskiego
z dnia 31 lipca 2023 r.

FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG DO PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY NOWOGRÓD BOBRZAŃSKI

NA LATA 2023-2033

Szanowni Państwo,

zapraszamy do zgłaszania uwag, propozycji i opinii do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033 za pośrednictwem niniejszego formularza. Przekazane propozycje, opinie i uwagi zostaną poddane szczegółowej analizie, a uzasadnione propozycje zmian zostaną wprowadzone do ostatecznej wersji dokumentu. Formularz należy wypełnić formułując odpowiedzi zwięźle i rzeczowo, zgodnie z instrukcją znajdującą się przed każdym polem formularza. Uwagi można zgłaszać w terminie od dnia 8 sierpnia 2023 r. do dnia 8 września 2023 r.

1. Zgoda na przetwarzanie danych osobowych

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych do przeprowadzenia badań oraz analizy wyników tych badań, zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 922, z 2018 r. poz. 138, 723.)#. Odpowiedź "TAK" umożliwi zgłoszenie propozycji, uwag i opinii, natomiast odpowiedź "NIE" zakończy wypełnianie Formularza.

TAK

NIE

2. Informacje

o zgłaszającym.

Należy podać pełną nazwę podmiotu zgłaszającego propozycje, opinie i uwagi oraz imię i nazwisko osoby kontaktowej. W przypadku osób fizycznych zgłaszających uwagi, propozycje i opinie w polu "Nazwa podmiotu" proszę wpisać - nie dotyczy.

Nazwa podmiotu*	
Imię i nazwisko osoby kontaktowej	
Adres e-mail do korespondencji	

*jeśli dotyczy

3. Propozycje, uwagi i opinie do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033

Prosimy o wskazanie w jednym wierszu maksymalnie jednej propozycji lub uwagi lub opinii.

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (strona/rozdział)	Obecny zapis	Propozycja zmiany	Uzasadnienie
1				

2				
3				
4				
5				

Konsultacje społeczne projektu GPR dla Gminy Nowogród Bobrzański - ankieta

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański do roku 2023 z perspektywą do 2033, zwracamy się z prośbą o wypełnienie anonimowej ankiety, która jest elementem procesu konsultacji społecznych. Ankiety należy wypełnić do 8 września br. (włącznie) Dziękujemy za Państwa udział w ankiecie.

* Wymagane

1. Proszę ocenić w skali 1 do 5 w jakim stopniu przewidziane do realizacji projekty poprawią jakość życia na obszarze rewitalizacji (gdzie ocena 1 oznacza nie poprawią, a ocena 5 znacznie poprawią). *

	1	2	3	4	5
<p>PZ nr 1: Kombinat DAG Alfred Nobel Krzystkowice (Alfred Nobel Dynamit Aktien- Gesellschaft) - ocalenie i aktywizacja historyczneg o obiektu powojkoweg o i poprzemysło wego</p>	☐	☐	☐	☐	☐
<p>PZ nr 2: Nowogród Bobrzański "dolny" - Bóbr nowe otwarcie - powrót nad rzekę</p>	☐	☐	☐	☐	☐
<p>PZ nr 3: Nowogród Bobrzański "górnny" - integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek</p>	☐	☐	☐	☐	☐
<p>PU nr 1: Odnowa elewacji budynków na terenie Nowogrodu Bobrzańskie o i remonty infrastruktury drogowej oraz wzrost wykorzystani a odnawialnych źródeł energii</p>	☐	☐	☐	☐	☐
<p>PU nr 2: Odnowa przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieni em rozwoju terenów rekreacyjnych i zieleni publicznej</p>	☐	☐	☐	☐	☐

2. Z jakich miejsc lub aktywności przewidzianych do utworzenia w dokumencie, będzie Pan/Pani korzystała najchętniej? *

3. Jaka jest Pani/Pana ocena zaproponowanych w dokumencie projektów rewitalizacyjnych? *

	Nieodpowi edni	Nie mam zdania	Odpowiedn i	Wymaga uzupełnieni a
<p>PZ nr 1: Kombinat DAG Alfred Nobel Krzystkowice (Alfred Nobel Dynamit Aktien- Gesellschaft) - ocalenie i aktywizacja historyczneg o obiektu powojkoweg o i poprzemysło wego</p>	☐	☐	☐	☐
<p>PZ nr 2: Nowogród Bobrzański "dolny" - Bóbr nowe otwarcie - powrót nad rzekę</p>	☐	☐	☐	☐
<p>PZ nr 3: Nowogród Bobrzański "górnny" - integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców przez sport i wypoczynek</p>	☐	☐	☐	☐
<p>PU nr 1: Odnowa elewacji budynków na terenie Nowogrodu Bobrzańskieg o i remonty infrastruktury drogowej oraz wzrost wykorzystani a odnawialnych źródeł energii</p>	☐	☐	☐	☐
<p>PU nr 2: Odnowa przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieni em rozwoju terenów rekreacyjnych i zieleni publicznej</p>	☐	☐	☐	☐

4. Jeśli w poprzednim pytaniu zaznaczył/a Pan/Pani odpowiedź "Wymaga uzupełnienia", proszę o podanie propozycji uzupełnienia. *

5. Obszar rewitalizacji jest dla mnie: *

- Miejscem zamieszkania
- Miejscem wypoczynku
- Miejscem pracy
- Miejscem nauki dzieci
- Miejscem korzystania z usług (zakupy, fryzjer, gastronomia itp.)
- Miejscem prowadzenia działalności gospodarczej
- Żadne z powyższych

6. Czy Pani/Pana zdaniem zaproponowane projekty są skierowane dla wszystkich grup społecznych (w tym m.in. dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób z niepełnosprawnością, seniorów)? *

- Tak
- Nie mam zdania
- Nie

7. Jeśli w poprzednim pytaniu zaznaczył/a Pan/Pani odpowiedź "Nie", proszę o podanie uzasadnienia. *

Metryczka

8. Płeć: *

- Kobieta
- Mężczyzna
- Nie chcę podawać

9. Wykształcenie: *

- Podstawowe
- Średnie
- Zawodowe
- Wyższe

10. Wiek: *

- 1-17 lat
- 18-34 lat
- 35-64 lat
- powyżej 65 lat

11. Miejsce zamieszkania: *

- Obszar rewitalizacji: NB2
- Obszar rewitalizacji: NB3
- Poza obszarem rewitalizacji, ale na terenie Gminy Nowogród Bobrzański
- Poza obszarem Gminy Nowogród Bobrzański

Ta zawartość nie została stworzona ani zatwierdzona przez firmę Microsoft. Podane przez Ciebie informacje zostaną przesłane właścicielowi formularza.

 Microsoft Forms

Gmina Nowogród Bobrzański - Formularz rejestracyjny na spotkanie konsultacyjne

Serdecznie zapraszamy na spotkanie konsultacyjne, które odbędzie się dnia 6 września 2023 r. o godzinie 12:00 w formie spotkania on-line.

Podczas spotkania będziemy chcieli poznać Państwa opinie na temat projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowogród Bobrzański na lata 2023-2033

Aby wziąć w nim udział należy wypełnić prawidłowo poniższe pola do dnia 4 września 2023 r., a na podany podczas niniejszej rejestracji adres e-mail zostanie Państwu wysłany właściwy link do spotkania.

* Wymagane

1. Imię i nazwisko *

2. Adres e-mail *

3. Reprezentowana organizacja (jeśli dotyczy)

Informacja na temat Ochrony Danych Osobowych

Na podstawie art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), publ. Dz. Urz. UE L Nr 119, s. 1 informujemy, iż:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Burmistrz Nowogrodu Bobrzańskiego.
  2. W sprawach z zakresu ochrony danych osobowych mogą Państwo kontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych pod adresem e-mail: iod@nowogrodbobrz.pl.
  3. Dane osobowe będą przetwarzane w celu realizacji obowiązków prawnych ciążących na Administratorze.
  4. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji ww. celu z uwzględnieniem okresów przechowywania określonych w przepisach odrębnych, w tym przepisów archiwalnych.
  5. Podstawą prawną przetwarzania danych jest art. 6 ust. 1 lit. c) ww. Rozporządzenia.
  6. Odbiorcami Pani/Pana danych będą podmioty, które na podstawie zawartych umów przetwarzają dane osobowe w imieniu Administratora.
  7. Osoba, której dane dotyczą ma prawo do:
    - dostępu do treści swoich danych oraz możliwości ich poprawiania, sprostowania, ograniczenia przetwarzania, a także - w przypadkach przewidzianych prawem - prawo do usunięcia danych i prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania Państwa danych.
    - wniesienia skargi do organu nadzorczego w przypadku, gdy przetwarzanie danych odbywa się z naruszeniem przepisów powyższego rozporządzenia tj. Prezesa Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.
- Ponadto informujemy, iż w związku z przetwarzaniem Pani/Pana danych osobowych nie podlega Pan/Pani decyzjom, które się opierają wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu, o czym stanowi art. 22 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych.

Ta zawartość nie została stworzona ani zatwierdzona przez firmę Microsoft. Podane przez Ciebie informacje zostaną przesłane właścicielowi formularza.

 Microsoft Forms